

Møte onsdag den 9. mai 2007 kl. 10

President: C a r l I . H a g e n

D a g s o r d e n (nr. 76):

1. Spørretime
 - muntlig spørretime
 - ordinær spørretime

Presidenten: Den innkalte vararepresentanten for Telemark fylke, Sindre Fossum *Beyer*, har tatt sete.

Representanten Anders Anundsen vil fremsette et representantforslag.

Anders Anundsen (FrP) [10:01:23]: Det er en glede å kunne legge frem forslag fra representantene Harald T. Nesvik, Jan Henrik Fredriksen, Vigdis Giltun og meg selv om å fastsette krav til responstid for ambulansetjenesten i hele landet.

Presidenten: Forslaget vil bli behandlet på reglementsmessig måte.

S a k n r . 1

Spørretime

- muntlig spørretime
- ordinær spørretime

Muntlig spørretime

Presidenten: Stortinget mottok mandag meddelelse fra Statsministerens kontor om at følgende statsråder vil møte til muntlig spørretime:

- utenriksminister Jonas Gahr Støre
- statsråd Øystein Djupedal
- statsråd Karita Bekkemellem

De annonserte regjeringsmedlemmer er til stede, og vi er klare til å starte den muntlige spørretimen.

De representanter som i tillegg til de forhåndspåmeldte ønsker å stille hovedspørsmål, bes om å reise seg. –

Vi starter da med første hovedspørsmål, fra representanten Anders Anundsen.

Anders Anundsen (FrP) [10:02:34]: Jeg har et spørsmål til kunnskapsministeren.

«Skolens største uløste problem og utfordring er bråk og uro. Det er en tidstyv av rang. Årsaken er at skolen mangler struktur.»

Fremskrittspartiet har sagt dette lenge, men denne gangen er sitatet fra professor Terje Ogden ved Universitetet i Oslo, i en uttalelse til Gudbrandsdølen Dagningen 4. mai i år. Han sier også:

«Lærernes snillhet blir oppfattet som svakhet. Lærerrollen må bli mer avklart og tydelig, og lærerne må bli flinkere i elevbehandling.»

Barneombud Reidar Hjermann sier til Dagsavisen 8. desember 2004:

«Barn kan lage uro når de ikke føler seg trygge i lærings-situasjonen. Det er et tydelig tegn på at elevene ikke aksepterer læreren som en leder for elevene.»

Fremskrittspartiet har i mange år stått alene om å hevde at det er en sammenheng mellom læringsmiljø og læringsutbytte. At støy og uro bidrar til å redusere læringsutbyttet bekreftes nå både av forskere og av internasjonale undersøkelser. Lærerens rolle i klasserommet har endret seg mye de siste 10–15–20 årene. Lærerens kompetanse når det gjelder ledelse, er helt avgjørende for å holde ro og orden i klasserommet, og den er helt avgjørende for at læringsutbyttet skal bli godt.

Derfor har Fremskrittspartiet fremmet flere forslag for å bedre lederrollen til lærerne. Vi har bl.a. fremmet forslag om å la lederutdanning være en del av den obligatoriske allmennlærerutdanningen. Vi har fremmet forslag om et etter- og videreutdanningstilbud for lærere, fokusert på klasseledelse, alt for å gjøre læringsmiljøet bedre.

Hvordan vil statsråden nå sikre at lærere skal bli i stand til å håndtere lederansvaret i klasserommet allerede fra neste høst? Selv om statsråden prater til media, har handling uteblitt. Har statsråden nå tenkt å gjøre noe konkret med det største problemet i norsk skole, eller er planen fortsatt å sitte helt i ro og vente og håpe på at det går over?

Statsråd Øystein Djupedal [10:04:44]: Det representanten tar opp, er et veldig viktig spørsmål. Det er en betydelig utfordring i norsk skole. Vi ser av elevundersøkelsen at elevene selv rapporterer at det de er mest misfornøyd med i skolen, er at det er uro, og at uroen helt åpenbart går ut over læringsmiljøet.

Det å skape lærere som har autoritet, uten å være autoritære, er en betydelig utfordring. Her må vi starte med lærerutdanningen. I lærerutdanningen har det å lage trygghet rundt lærerens rolle stor betydning for hvordan læreren oppfattes i klasserommet. Det ser vi også av den omfattende evalueringen av lærerutdanningen som vi nå har hatt, altså NOKUS' gjennomgang, som vi nå følger opp på ulike vis. Å styrke denne biten i lærerutdanningen er et av de tiltakene vi nå vurderer, simpelthen fordi det er nødvendig.

Dypest sett dreier dette seg om å ha trygghet i lærerrollen. Det å gjenskepe tryggheten og autoriteten til læreren er noe av det som vi er opptatt av. Det vil si at lærerstudenten gjennom lærerutdanningen skal sørge for at en får den faglige tryggheten som skal til for å kunne håndtere krevende situasjoner i en klasse.

Så har vi også mange omfattende forsøk – la meg understreke det – som det er opp til den enkelte skoleeier å initiere. Der har vi både Olweus-programmet, PALS-programmet og andre programmer som dreier seg om å lage systemer for ro og orden og bedre læringsmiljø. Det er slik at vi fra departementets side har mange makrotiltak, men vi har også mikrotiltak.

Utfordringen er hvordan dette håndteres på den enkelte skole. Det å skape gode miljøer for læreren og det å skape trygghet rundt situasjonen i klasserommet er en veldig viktig bit av dette. Skoleledelse er i så måte også svært viktig. Det betyr at skolens ledelse og skolens eiere

sammen må ta tak i dette i situasjoner hvor man har uro i klassen. Jeg tror ikke det finnes noen «quick fix» for hvordan man gjør dette. Vi har en skole med 620 000 barn, og vi har mer enn 100 000 lærere i skolen. Det å skape en klasseromssituasjon som gir trygghet for og inkludering av alle, er derfor svært krevende med tanke på så mange situasjoner som skolen er oppe i hver eneste dag.

Anders Anundsen (FrP) [10:06:52]: Jeg takker statsråden for svaret, og jeg er glad for at statsråden sier at han tar dette problemet på alvor.

Utfordringen er å skille mellom det å si at en ønsker å ta noe på alvor, og faktisk å gjøre noe med det. Jeg synes avslutningen i svaret fra statsråden er en viss form for ansvarsfraskrivelse, for han peker på den enkelte skole som den som skal løse denne utfordringen. Saken er jo at vi fra statens side ikke har hatt tilstrekkelig fokus på denne typen problemstillinger over tid, og det har ført til at vi har utviklet en skole hvor ro og fred ikke lenger er til stede, hvor læringsmiljøet til elevene er så dramatisk dårlig at 40 pst. sier at de nesten hver eneste faglige time blir forstyrret av bråk og uro. De får ikke arbeide ordentlig. Derfor er det nødvendig å ta noen skikkelige, overordnede grep og ikke bare vise til en masse fragmentariske forsøk rundt omkring.

Det er ingen helhetlig plan for å løse denne utfordringen, og derfor har jeg lyst til å stille følgende oppfølgings spørsmål til statsråden: Vil statsråden nå støtte Fremskrittspartiet i at lederutdanning skal bli en del av den obligatoriske allmennlærerutdanningen? Og: Vil statsråden nå støtte Fremskrittspartiet i at vi skal ha en egen etterutdanningsplan, hvor ledelse skal være i fokus for lærerne?

Statsråd Øystein Djupedal [10:08:03]: Hvis man var sikker på at man kunne ta ett overordnet grep og dermed løse alle de situasjonene som oppstår i et klasserom, tror jeg ikke det ville være noen politiker som ville ha vært imot det. Men alle vet at livet i en klasseromssituasjon er mer krevende enn som så. Det er læreren som møter elevene i klasserommet, og det er der støyen er. Det er helt riktig og klart at vi ikke kan ha en situasjon i klasserommet der uro går ut over læring, ut over trygghet og trivsel på skolen. Derfor tar vi også tak i det.

Vi har mange program som vi gir støtte, og som vi har tatt initiativet til. Vi har fokus på trivsel, på godt læringsmiljø. Gjennom hele vår regjeringperiode har vi fokusert på det, og vi bruker også penger til å støtte opp om ulike program som gjør det mulig for skolen å nå disse målene, f.eks. Olweus-programmet, PALS-programmet og andre liknende program.

Det er også en viktig del av lærerutdanningen å utdanne lærere som har en naturlig autoritet i klasserommet samt trygghet rundt lærerrollen. Hvordan vi skal gjøre dette bedre, tar vi tak i sammen med våre institusjoner. Jeg er åpen for innspill om hvordan vi skal gjøre det, for i alle situasjoner i livet som dreier seg om mennesker, finnes det ikke noen veldig enkle svar.

Presidenten: Presidenten vil akseptere fire oppfølgings spørsmål – først Gunnar Gundersen.

Gunnar Gundersen (H) [10:09:19]: Kunnskapspartiet Høyre hadde et svært vellykket landsmøte, og der vedtok vi bl.a. krav til formell skolelederutdanning for alle skoleledere.

Å skape ro er en sentral ledelsesutfordring, både i klasseledelse og i skoleledelse. Det krever kompetanse, og det er snakk om å skape gode læringsmiljøer. Jeg tror det er snakk om å tydeliggjøre ansvarskjeden mellom godt skoleeierskap, god skoleledelse og god klasseledelse. Statsråd Djupedals egen stortingsmelding om sosial utjamning i skolen tydeliggjør også hvor viktig det er med en klar og tydelig ledelse i skolen.

Spørsmålet til statsråd Djupedal blir da: Er han villig til å støtte et krav om formell skolelederutdanning i skolen?

Statsråd Øystein Djupedal [10:10:09]: Det er helt riktig som representanten Gundersen sier, at i den stortingsmeldingen vi akkurat har behandlet i Stortinget, er dette med ledelse i skolen veldig viktig. Jeg er enig i hele premissen, at både skoleeier, skoleleder og lærer alle har et ansvar for å bidra til dette. Vi som utdanningsmyndighet har selvfølgelig et ansvar for å legge til rette for at det kan skje.

Å ha en formell utdanning i skoleledelse er et forslag som har vært diskutert. Det ble diskutert i den forrige stortingsperioden under den forrige regjering, uten at man da konkluderte. I forbindelse med evalueringen av hele allmennlærerutdanningen etter den omfattende rapporten som kom i fjor høst, ser vi på ulike tiltak i lærerutdanningen som kan styrke lærerens autoritet, lærerens rolle og ikke minst lærerens status. Dette gjør vi nå på mange ulike felt, og det betyr også at vi ønsker at lærerstudentene som kommer inn på lærerstudiet, skal være oppmerksomme på at denne delen av lærerstudiet er veldig viktig, nemlig å kunne opptre overfor elever med en autoritet som skaper trivsel og godt læringsmiljø.

Presidenten: Bjørg Tørresdal – til oppfølgings spørsmål.

Bjørg Tørresdal (KrF) [10:11:15]: Uro og vold i skolen handler om at vi i altfor liten grad har lyktes i å gjøre skolen til en mestringsarena for alle elever. Når elever kommer til kort i en teoritug skole, må de tilbys en mer praktisk skolehverdag. Unger må få en sjanse til å lykkes i skolen.

Utfordringene er kanskje størst i ungdomsskolen. Dette kan forplante seg videre og føre til at vi har mange «drop-outs» i videregående. Problemene starter nemlig tidligere. Ungdomsskolen har falt mellom flere stoler i de siste reformene i Skole-Norge. Kristelig Folkeparti mener at det nå er ungdomsskolen sin tur. Noe må gjøres for alle dem som faller utenfor i en teoritug skole, som ikke lykkes i dagens skole. Det er noe av årsakene til vold og uro.

Mitt spørsmål til statsråden blir: Hva vil statsråden konkret gjøre for å sette ungdomsskolen og dem som ikke lykkes i skolen, i fokus?

Statsråd Øystein Djupedal [10:12:12]: Vi gjør to ting. Det ene er at vi følger opp den stortingsmeldingen som Stortinget akkurat har behandlet – den som heter «... og ingen sto igjen. Tidlig innsats for livslang læring» – som dreier seg om å ta tak i problemet før det får muligheten til å utvikle seg. Vi har sett at norsk skole dessverre har hatt en tendens til å la ting utvikle seg, til å tenke at ting går over. Det vi vet i dag, er at ting ikke går over, de forsterkes. Veldig mange av dem som sliter i ungdomsskolen, og som dropper ut på videregående skole, har i realiteten slitt gjennom ti år i grunnskolen. Å ta tak i problemene og utfordringene tidlig og gi disse barna mulighet til å mestre og til å lære, er helt avgjørende for ro i klassen, og ikke minst for at barna skal lykkes. At barna skal lykkes i skolen, er det hovedperspektivet vår regjering har, at flere barn skal lykkes og færre mislykkes gjennom skoleløpet.

Det andre vi gjør, og som selvfølgelig er en ganske viktig del av helheten, er at vi bruker mye penger på skolen og på utfordringer i skolen, slik at skolen gis litt større anledning til fleksibilitet innenfor den fag- og rammeplan som ligger der.

Jeg må også minne om at den forrige regjering, med et bredt flertall i Stortinget, gjennomførte Kunnskapsløftet, med den fag- og timefordeling som ligger der. Vi har valgt å gjennomføre den i tråd med de vedtak Stortinget har gjort. Evalueringen av denne vil vise om vi skal endre retning.

Presidenten: Trine Skei Grande – til oppfølgings-spørsmål.

Trine Skei Grande (V) [10:13:31]: Uro i skolen er et problem. Det har mange elever sagt, og undersøkelsene viser det. Fra Venstres side mener vi at den beste måten å bekjempe dette på, er gode, trygge lærere som føler at de har en god faglig oppbakking og en god ledelsesoppbakking. Ut fra det har Venstre fremmet et forslag her i Stortinget om en rekke tiltak man kan sette i verk for å øke respekten for læreren, en respekt man kan få gjennom å være en faglig god og trygg person i klassesituasjonen. Vi i Venstre liker også «respekt»-ordet bedre enn «disiplin»-ordet når det gjelder å ha kontroll i klasserommet, som en lærer skal ha.

Jeg er litt forundret over at Regjeringa viser til de andre tiltakene de setter i verk, for det er ikke så lett å se hvilke andre tiltak Regjeringa setter i verk når de ikke ønsker å gå inn på Venstre sine forslag. Det er heller ikke lett å se at det brukes så mye mer penger, som statsråden sier, for tallene viser ikke at det er noen stor dramatisk økning i bruken av penger på skolen etter at statsråden overtok. Hvilke tiltak er det egentlig snakk om?

Statsråd Øystein Djupedal [10:14:34]: Det med lærerens rolle har jeg kommentert i flere innlegg, men la

meg kommentere det igjen. Å bruke penger på etter- og videreutdanning, å endre lærerutdanningen for å gjøre studentene tryggere i rollen når de kommer ut i skolen, er viktige deler av en helhet. Den evalueringen av allmennlærerutdanningen som vi nå er i gang med, vil vise oss hvilke tiltak vi må sette i verk.

Et av tiltakene vi foreslår, er bl.a. en egen ungdomsskolelærerutdanning. Høgskolen i Vestfold har fått midler til å starte opp en slik utdanning fra høsten av. Ett av elementene i en egen spesialisert utdanning for ungdomsskolen dreier seg nettopp om ungdomskultur, ledelse av ungdommer i en fase av livet der hormonene spretter og det er krevende å være lærer i ungdomsskolen.

En egen utdanning spesielt målrettet mot ungdomstrinnet er altså ett av de mange tiltak vi nå prøver ut for å se om vi kan lykkes bedre. Det innebærer mer spesialisering mot trinn, mer spesialisering mot fag, men ikke minst innebærer det å gi læreren autoritet og status. Det gjør vi både gjennom utdanning og gjennom omfattende satsing på etter- og videreutdanning. Bare i år bruker vi fra statens side 375 mill. kr på dette, og kommunene bruker noe tilsvarende. Vi er altså inne i et veldig omfattende kunnskapsløft for læreren, og vi håper at det skal bidra også i denne sammenheng.

Presidenten: Jon Jæger Gåsvatn – til oppfølgings-spørsmål.

Jon Jæger Gåsvatn (FrP) [10:15:43]: Statsråden har stilt seg i spissen for et prosjekt som kalles PALS, og han har allerede nevnt det to ganger her i dag. Det er altså et belønningssystem som skal belønne normal oppførsel, men ikke sanksjonere dårlig oppførsel, og som har vist seg vellykket i amerikanske fengsler.

Høyskolelektor i pedagogikk ved høyskolen i Bergen Tjalve Madsen sier at et slikt system har mange svakheter. Blant annet bygger det opp om et utgangspunkt hvor eleven bare jobber for egen gevinst, og smiger og øyentjenerkunst blir noen av de viktigste ferdighetene. Systemet vil kun fungere når det er en voksen til stede. Det løser ikke atferdsproblemet, og det kan fort bli snudd rundt slik at eleven krever goder for å oppføre seg normalt.

Hvorfor synes statsråden det er lurt å bidra til å skape en slik kravkultur blant elevene, når det ikke vil ha noen sannsynlig effekt på uroen i skolen?

Statsråd Øystein Djupedal [10:16:38]: Vi har mange prosjekt i skolen. Olweusprogrammet er nevnt, PALS er et annet. Dette dreier seg om at atferdsforskere gir råd om hvordan man skal lage et system i skolen som bidrar til ro, trivsel og orden.

I PALS er det belønning som er stikkordet, og det er helt riktig at det betyr at hvis man ikke bråker, kan klassen f.eks. samle opp nok poeng til at man får en pizzakveld, går på kino sammen eller gjør noe annet sammen. Det er altså ikke hver enkelt elev som skårer poeng. Det er klassen som helhet som skårer poeng til en felles aktivitet for å styrke samhold og trivsel i skolen. Det vil være hver enkelt skole som bestemmer om de vil bruke et slikt pro-

gram, men vi legger til rette for at disse programmene er tilgjengelige, og direktoratet, som er vår faginstans, kan bistå med dette.

Jeg kan ikke gå inn på innholdet i hvert enkelt av disse programmene. Det er det fagfolk, våre fremste atferdsforskere, som bistår skolen med, men jeg må si at effekten av PALS, så langt som jeg kjenner til det, har vært positiv. Det har bidratt til bedre læringsmiljø, mer trivsel og mindre mobbing, og til at ungene føler seg mer inkludert. Så kan det sikkert være unntak fra denne hovedregelen, men det er mitt inntrykk at dette har fungert godt.

Presidenten: Vi går videre til neste hovedspørsmål.

Erna Solberg (H) [10:18:00]: Siden avspenningen startet på midten av 1980-tallet og frem til i dag, har noen av de viktigste instrumentene rundt å ha et mer avspent og bedre forhold mellom Russland, resten av Europa og USA vært regulert i en rekke avtaler som bl.a. er knyttet til de militære styrkene. CFE-avtalen har vært et viktig fundament for den euroatlantiske sikkerheten, og INF-avtalen om mellomdistanseraketter har vært en annen.

Nylig – midt under NATOs utenriksministermøte – holdt president Putin sin tale om rikets tilstand i Dumaen, hvor han altså sa at russerne ikke lenger føler seg forpliktet av CFE-avtalen, og at man muligens vil si opp den viktige INF-avtalen, altså mellomdistanserakettavtalen, fremover. Begge deler er varsku om et Russland som etter hvert ikke vil føle seg bundet av de gamle felles sikkerhetsgarantiene vi har hatt. Det er også et varsel om at Russland nå tenker nytt og mer ambisiøst på egen nasjons vegne, kanskje også på det militære området. Men det er ikke minst et signal om at Russland for øyeblikket ikke føler at de ikke skal forsøke å starte et press overfor både naboland og andre i forhold til de valg og de friheter de måtte ønske, og hvilken alliansetilknnytning de har.

Statsministeren har hatt en noe puslete medieholdning til enkelte av disse temaene. Blant annet har han ikke vært i stand til å kunne stå oppreist og si i media at det ikke er slik at de rakettskjoldene som plasseres ut i Mellom-Europa, har retning mot Russland i det hele tatt.

Jeg vil gjerne ha utenriksministerens synspunkt på hva det er som har skjedd i Russland, og ikke minst en forklaring på og en forståelse av hva som kommer til å være Regjeringens holdning overfor Russland i disse sakene.

Presidenten: Presidenten vil minne om at man i begynnelsen av sitt hovedspørsmål bør klargjøre hvilken statsråd spørsmålet er rettet til. Men presidenten regner med at utenriksminister Jonas Gahr Støre raskt oppfattet at det ville komme et spørsmål til ham på slutten.

Utenriksminister Jonas Gahr Støre [10:20:26]: Etter refleksjon kom jeg til at det trolig var til meg!

Det krever et omfattende svar å beskrive utviklingen i Russland. På to minutter skal jeg ikke gå veldig i detalj, men jeg tror representanten Solberg har vært inne på mye av det. Vi ser et mer framoverlent Russland, et mer selvbevisst Russland. De har nedbetalt sin gjeld, de gjør seg

mer gjeldende på den internasjonale scene i mange sammenhenger og markerer russiske interesser.

Vi mottok ikke med glede det budskapet som kom i den talen. Vi har nå mottatt informasjon om at russerne erklærer moratorium, som ikke er noe begrep som inngår i avtalen. Hva betyr det? Det betyr trolig at de kommer til å være sparsomme med informasjonsutveksling og varsling av øvelser. Det er heller ikke noe godt tegn. Nå er CFE-avtalen en avtale fra den kalde krigens tid, men den er ikke mindre viktig av den grunn. Jeg gav overfor den russiske utenriksminister uttrykk for at Norge ville ratifisere den avtalen innen dager, ikke uker, når Russland oppfyller det vi mener er deres forpliktelser etter Istanbul-forpliktelsene og trekker seg ut av Georgia og Moldova med styrker.

Norges holdning til rakettskjoldet er at dette er et tema internt i NATO. Ikke noe land utenfor NATO kan påvirke NATOs arbeid med det. NATOs sikkerhet er udelelig. Vi har en prosess i NATO på det. Riga-toppmøtet har bestemt at vi skal følge opp diskusjoner om trusselvurderinger og svar på det. Det amerikanske initiativet er et nytt element som kommer utenfor NATO, og vi er opptatt av at de spørsmål som man måtte ha – og vi har flere – bør tas og drøftes internt i NATO.

Erna Solberg (H) [10:22:00]: Det er ingen tvil om at det også har blitt brukt som en unnskyldning for russerne til nå å rasle litt mer med sablene, og jeg synes den norske regjeringen burde vært i stand til ganske klart å gi beskjed om at det har russerne ingen grunn til. Jeg har vært litt skuffet over statsministerens medieopptreden i enkelte av disse sakene.

Jeg ønsker å ha en garanti, for det er veldig mange europeiske menneskerettsaktivister som etter hvert synes at mange land i Europa ikke stiller sterkt nok opp. For få dager siden skrev André Glucksmann en harmdirrende artikkel i Le Figaro hvor han stilte spørsmål om hvor mange menneskerettighetsaktivister som skal måtte drepes før man virkelig tar på alvor den endringen som skjer i Russland.

I tillegg ser vi at nasjonalistisk rettet aktivitet, bl.a. mot Estland, har økt betydelig i det siste. Jeg vil gjerne ha en garanti fra Regjeringen om at vi fortsatt mener at både Estland, Georgia, Ukraina, Hviterussland og andre land har rett til å velge sin egen fremtid, og at vi ikke kommer til å bøye av for det.

Utenriksminister Jonas Gahr Støre [10:23:11]: Det er Norges helt klare holdning at NATO har en åpen dør, at å bli medlem av NATO skal man kvalifisere til, og at de som er medlem av NATO, er en del av den udelelige sikkerheten. Derfor er det helt tydelig i forhold til vår NATO-allierte Estland.

Samtidig mener vi at vi må kunne gå inn i disse problemstillingene – en del av dem – med refleksjon og åpenhet, uten å ha en forhåndsinn tatt holdning til Russland om alltid å måtte komme. Vi må kunne lytte til dem. Det handler om å vise respekt for naboland, som også fortje-

ner å bli hørt, men press mot mindre naboland, det tar Norge avstand fra.

Når det gjelder spørsmålet omkring rakettskjoldet, mener jeg at den norske regjering under NATO-toppmøtet var helt tydelig på dette. Det er et internt NATO-anliggende som ingen ekstern part kan legge seg oppi.

Samtidig er også USA og NATO-landene enige om at dette skal vi ha debatt med Russland om. Vi anser ikke Russland for å være noen trussel. Dette rakettskjoldet som diskuteres, er ikke rettet mot Russland, men mot andre trusler. Hvis vi mener det, må vi også være i stand til å ha en dialog med russerne, til å ta dem med på lag. Det er også amerikanernes holdning nå, slik jeg har oppfattet det.

Presidenten: Presidenten vil akseptere fire oppfølgings spørsmål – først Øyvind Vaksdal.

Øyvind Vaksdal (FrP) [10:24:30]: Vi får daglig motstridende signaler om hva som egentlig foregår på den politiske fronten i Russland. Enkelte signaler tyder på at vårt naboland utvikler seg sakte, men sikkert i en mer demokratisk retning, mens andre signaler kan tyde på at Russland går i den stikk motsatte retning og nå distanserer seg i langt større grad fra resten av Europa.

Ett eksempel på det siste er Russlands manglende ratifisering av protokoll 14 i Den europeiske menneskerettighetskonvensjonen, som er absolutt nødvendig for å få på plass den svært viktige moderniseringen av domstolen i Strasbourg.

Hvilke generelle inntrykk har utenriksministeren av den politiske utviklingen i Russland? Har utenriksministeren overfor sin russiske kollega tatt opp de alvorlige konsekvensene man står overfor i Strasbourg grunnet Russlands manglende ratifikasjon?

Utenriksminister Jonas Gahr Støre [10:25:24]: Det er interessante spørsmål: Hvor går Russland? Hvor er det russiske demokratiet på vei? Hva slags demokrati vil det være når det inntar en mer stabil situasjon?

Her er det interessant å notere seg at Russland skal ha to viktige valg, på nasjonalforsamling og på president. Det skal gjennomføres på en måte som lever opp til de kriteriene Russland har forpliktet seg til både gjennom OSSE og gjennom Europarådet, og det vil bli fulgt meget nøye. Jeg tror det blir en viktig målestokk for om Russland oppfyller de kravene. Der er hardhendt framferd mot opposisjonen, som vi har sett de seneste ukene, et illevarslende tegn.

Samtidig tror jeg vi skal være klar over at omveltningene etter 70 år med kommunisme, som Russland går igjennom, kaos på 1990-tallet og nå en type orden og økonomisk vekst og – må vi medgi – en president som har stor popularitet i landet, er en kompleks sosial og politisk utvikling.

Når det gjelder Europarådet, har Russland ledet Europarådet siste år. Det er veien å gå for å kunne knytte dem fastere til oss, og til fortsatt å kunne stille krav, slik representanten Vaksdal er opptatt av.

Presidenten: Dagfinn Høybråten – til oppfølgings spørsmål.

Dagfinn Høybråten (KrF) [10:26:39]: Det er viktig at Norge taler klart om både utvikling for demokrati og menneskerettigheter, og at Norge står solid på sin NATO-lojalitet når slike spørsmål kommer fram.

Jeg vil litt tilbake til det som Erna Solberg tok utgangspunkt i, nemlig den økende mistillit mellom øst og vest som president Putins uttalelser dessverre vitner om. Trusselen om å trekke seg fra avtalen som forplikter partene til nedrusting og konvensjonelle våpen og styrker i Europa, er et uttrykk for det.

Mitt spørsmål til utenriksministeren er: Hva kan Norge gjøre for å forhindre den tiltagende mistillit mellom Russland og NATO-landene, og hva kan Norge spesielt gjøre for å bidra til å sikre at Russland overholder CFE-avtalen, og at den blir ratifisert raskest mulig av flest mulig land?

Utenriksminister Jonas Gahr Støre [10:27:41]: Vi snakket om dette i Stortinget rett før NATO-møtet her. Da hadde vi en debatt om Russland, og da gav jeg uttrykk for at Norge må være NATO-alliert, Norge må være en partner i Europa. Der Norge kan gi sitt spesielle bidrag er i nord. Der har vi et naboforhold med Russland. Det er et godt naboforhold. Vi merket oss at selv om det var en tøffere tone mellom NATO og Russland, så var det bilaterale forholdet mellom Norge og Russland fortsatt positivt i sin utvikling dagen etter i møtet med utenriksminister Lavrov. Der har Norge en kontaktflate og en erfaring som representanten Høybråten kjenner til fra sitt presidentverv i Nordisk Råd. Her har vi en inngripen med Russland i en del av det store landet, som vi må spille på. Det tror jeg er en veldig viktig kanal.

Når det gjelder Norges spesielle rolle for å få Russland til å overholde CFE-avtalen, tror jeg den er at vi sammen med våre allierte i europeiske fora arbeider for framdrift på de utestående temaene, som er Georgia og Moldova. Det krever også at vi er i stand til å opprettholde dialogkanalene, samtalene, og også fortsette med å bygge tillit, ikke tillit ved at russisk atferd vi ikke liker, blir premiært, men tillit ved at vi også er i stand til å møte dem med fasthet i samtaler.

Presidenten: Anne Margrethe Larsen – til oppfølgings spørsmål.

Anne Margrethe Larsen (V) [10:28:59]: I forbindelse med dette NATO-møtet hadde utenriksministeren et bilateralt møte med Russlands utenriksminister Sergej Lavrov. Han kunne forsikre om at dette ikke ville medføre noen forsert konvensjonell opprustning på Kolahalvøya. Dette er en berettiget bekymring sett fra et norsk ståsted, da nettopp dette skjedde etter at CFE-avtalen ble inngått på begynnelsen av 1990-tallet. Russland tilpasset seg da bestemmelsene ved å flytte konvensjonelle våpen nord til Kola.

Fra norsk side er vi også bekymret over utviklingen for vitale menneskerettigheter i Russland, og Venstre har

også løftet problemet med menneskerettigheter i hele regionen, bl.a. i Hviterussland.

Hvor stor lit har utenriksministeren til Lavrovs forsikring, og vil Norge fortsatt holde trykket oppe på viktige menneskerettighetsspørsmål?

Utenriksminister Jonas Gahr Støre [10:29:53]: Til det siste spørsmålet er svaret ja, så jeg går ikke mer inn på det. Det er helt tydelig, og det er en lang linje i norsk politikk.

Jeg tror vi her skal ha en kombinasjon av å feste lit til og å se på hva som skjer i realiteten. Realiteten er jo at det har vært en nedbygging på Kola siden den kalde krigens slutt. Det som Lavrov var ute etter å understreke etter at han hadde lest norske medier, var at merknadene til CFE-avtalen ikke betød at man ville reversere det man hadde bygd ned der oppe.

Jeg tror ikke Russland er i en slik situasjon. De har ikke kapasitet, og de har ikke interesse av å utplassere styrker i de områder hvor det er en lavspenning. Det er også vår oppgave å bidra til det. Det er altså ingen mening i det, og den nedbyggingen av russisk forsvar som har vært, både på grunn av dårlig økonomi og på grunn av et endret trusselbilde, tror ikke jeg kommer til å endres. Nå skjer det en modernisering av det russiske forsvaret. Det er ikke bare negativt, for der var det mye skrot og dårlig kvalitet. Også vi moderniserer vårt forsvar, men jeg tror vi fortsatt må holde fast på det å kunne ha et naboskap mellom øst og vest som gjør bruk av utplassering av militære styrker til et mindre relevant virkemiddel for å nå de målene Russland har.

Presidenten: Inge Lønning – til oppfølgingsspørsmål.

Inge Lønning (H) [10:31:08]: Russland har flere naboland enn Norge, som kjent. For et par dager siden mottok Stortinget via den russiske ambassaden en offisiell erklæring vedtatt av det høyeste parlamentariske organ i Den Russiske Føderasjons Føderale Forsamling – Føderasjonsrådet. I denne erklæringen leser man om de russere som bor på Estlands territorium «etter historiens vilje». Man leser videre at de estiske statsmyndigheter er nynazister som opptrer barbarisk. Det hele munner ut i en oppfordring til statsledelsen – dvs. president Putin – om å sette i verk

«et sett tiltak opptil de aller hardeste skritt, inkludert brudd av diplomatiske forbindelser».

Dette retter seg til ett av de naboland til Russland som også er medlem av NATO, i likhet med Norge, og som sammen med den svenske og den finske regjering har inngått en avtale med Norge om å etablere en av EUs Battle Groups.

Hvor stort alvor mener utenriksministeren at det er grunn til å tillegge denne type maktspåk?

Utenriksminister Jonas Gahr Støre [10:32:24]: Det er grunn til å tillegge slikt maktspåk alvor, og det er grunn til å markere det. Jeg har bedt vår ambassadør i

Moskva besøke den estiske ambassadør med synlig profil for å vise at Norge her stiller opp rundt den kritiske situasjonen som var der, og også i våre kontakter direkte mot estiske myndigheter, som vi har fortløpende.

Denne type språkbruk er etter mitt skjønn uakseptabel mellom naboer. Det er ikke den måten man løser utestående problemer i Europa på. Det er ulike kulturer for ulike språkbruk i ulike nasjonalforsamlinger, selv i de høyeste organene. Vi har sett språkbruk fra russisk side også rettet mot oss, som faller helt urimelig, og vi har hatt grunn til å si ifra om det.

Jeg legger her vekt på at vi overfor Estland markerer en solidaritet med dem som NATO-medlem. Det gjør vi. Samtidig er vi opptatt av at de spørsmålene som historien har skapt mellom Russland og Estland, må løses på fredelig måte med diplomatiske midler, og jeg tror at det russiske diplomatiet vil være mer innstilt på det enn på å følge de signalene som vi her ser fra parlamentet.

Presidenten: Vi går videre til neste hovedspørsmål.

May-Helen Molvær Grimstad (KrF) [10:33:39]: Eg har spørsmål til kunnskapsministeren.

Ein ny rapport frå Utdanningsforbundet viser at kvar fjerde elev går i klasse med fleire enn tjue elevar. Samtidig blir det stadig fleire assistentar utan pedagogisk utdanning i skulen. Ein sterk offentleg skule er avhengig av ei regjering som satsar på både læringsmiljø og innhald. Derfor må skulen sikrast ressursar. Det er etter Kristeleg Folkeparti sitt syn mykje viktigare enn lengre skuledag. Med fleire lærarar i skulen og mindre grupper blir det meir tid til den enkelte elev. Gruppestorleik og lærartettleik påverkar moglegheita til ei tilpassa opplæring.

Regjeringa er oppteken av døgnope barnehagar og heildagsskule. Kristeleg Folkeparti meiner den viktigaste jobben er å sikre nok vaksne til å gi barna våre ein trygg kvardag i barnehage og skule.

Ein rapport frå ECON Analyse reknar med at foreldre ønskjer barnehageplass til om lag 260 000 barn i 2008. No går om lag 235 000 i barnehage. Derfor er det framleis ei stund til vi får full barnehagedekning, særleg i mange av dei store byane, sjølv om ein by som Kristiansand – styrt av Kristeleg Folkeparti – har hatt full barnehagedekning dei siste tre åra. Men barnehageplassar er lite verd utan kvalifisert personale. I 2006 mangla vi 13,2 pst. av styrarar og pedagogiske leiarar med godkjend førskulelærarutdanning. Det betyr at vi manglar om lag 2 500 førskulelærarar, og vi vil mangle mange fleire ved utgangen av 2007, og enda fleire når makspris trinn 2 blir innført.

Skulen manglar lærarar, barnehagen manglar førskulelærarar. Begge stader er det trøngt om plassen. Trygg oppvekst er ikkje oppbevaring av barn i heildagsskule og kveldsope barnehagar utan kvalifisert personale.

Mitt spørsmål til statsråden er: Når kan foreldre vente seg full barnehagedekning med kvalifisert personale?

Statsråd Øystein Djupedal [10:35:46]: Jeg er veldig glad for å si at vi har barnehager av meget høy kvalitet i Norge. Det viser også brukerundersøkelser. Barnehager

er den offentlige institusjonen som har høyest grad av tilfredshet blant brukerne, altså foreldrene. Det er jo et veldig tydelig kvalitetstegn, fordi foreldrene jo er innom barnehagene to ganger om dagen – om morgenen når de leverer, og om ettermiddagen når de henter.

Vi har i løpet av perioden fra Stortinget inngikk barnehageforliket i 2003 og fram til i dag hatt en veldig stor utbygging. 30 000 nye barn har dermed fått barnehageplass. I den samme perioden er deknningen av førskolelærere i barnehagen på 33 pst. Det betyr altså at hver tredje ansatt i barnehagen var førskolelærer og er det fremdeles. Det er mange tusen nye i barnehagen som har utdanning.

Det er også gledelig å se at ved søknad om opptak til Høyskolen er førskolelærerutdanningen en av de mest populære. Det betyr at svært mange unge dyktige mennesker har lyst til å bli førskolelærer, og det setter jeg veldig stor pris på.

Vi vil også legge fram en rekrutteringsplan, for vi ønsker jo at flere blir førskolelærere. Vi ser at det vil være vekst i årene framover. Den vil mest sannsynlig komme før sommeren.

I tillegg – la meg understreke det, for det er en viktig bit av helheten – er det riktig at det har vært en nedgang, særlig i noen byer, knyttet til pedagogisk ledelse og utdanning. Det betyr at det har vært vanskelig, kanskje her i Akershus og i Oslo spesielt, å få kvalifisert personale til å ta pedagogisk ledelse og styreansvar. Der er det flere dispensasjoner enn jeg setter pris på. Det er et ansvar vi tar sammen med kommunene for å sørge for at flere ønsker å gjøre dette. Det gjør vi i en kombinasjon av flere ting, både etter- og videreutdanning, opptaket til førskolelærerutdanning, selvfølgelig, og den generelle fokuseringen vi har på barnehageutbyggingen.

Både når det gjelder skoler og når det gjelder barnehager, har vi et pedagogisk personale av meget høy kvalitet i Norge. Det er jeg stolt over. Det er jeg glad for. Men det betyr ikke at vi er tilfreds med det. Vi skal hele tiden strekke oss mot enda høyere mål. Derfor bruker vi mye penger på å kvalifisere lærere og førskolelærere.

May-Helen Molvær Grimstad (KrF) [10:37:50]: Eg takkar statsråden for svaret. Vi kan konstatere at Regjeringa ikkje har nådd måla om full barnehagedekking og nok førskulelærarar. Regjeringa har ikkje nådd måla om fleire lærarar og meir ressursar til skulen.

Ein rapport frå Utdanningsforbundet viser at den delen av kommunebudsjettet som går til skulen i kommunane, står på staden kvil. Statsråden har lenge snakka om ein rekrutteringsplan for førskulelærarar. Han har framleis ikkje kome. Når det gjeld satsing på ein kompetanseplan for barnehagen, er det slik at det er nedgang i talet på tilsette, sjølv om vi har fått fleire tilsette, i og med at vi skal ha mange fleire til å jobbe i barnehagen. Spørsmålet mitt er: Korleis vil statsråden innfri løfta sine? Vi kan konstatere at dei så langt ikkje er innfridde, og dei ser heller ikkje ut til å bli det i år.

Statsråd Øystein Djupedal [10:38:45]: Jeg er litt usikker på spørsmålet. Vi har ikke lovet full barnehage-

dekning før ved utgangen av dette året. Definisjonen er at alle som har søkt plass, skal få plass i løpet av året. Status kan vi ikke gjøre opp før ved slutten av året.

Vi bruker store ressurser på å få full barnehagedekning. Det er jeg veldig glad for. Vi er nå inne i en dugnad. Norske kommuner gjør en fantastisk jobb. Jeg er glad for at mange kommuner nå kan innfri løftet om barnehageplass til alle til en overkommelig pris. Det er jeg som sagt glad for. Vi har altså fullt trykk på dette fra Regjeringens side, og jeg er glad for at svært mange kommuner også har lyktes med det.

Så er det riktig at vi har tilført kommunene mange penger. Det var nødvendig etter fire år med borgerlig styre, som i realiteten sultefjoret kommunene. Kommunene har fått mer enn 20 milliarder kr. Fordi det var et stort etterslep innenfor så mange sektorer, har det ikke kommet tilstrekkelig med penger til skolen. Det er riktig. Jeg registrerer at kommunenes utgifter til skole historisk sett er omtrent som de har vært. Det er jeg ikke tilfreds med. Vi skal ha mer penger til lærere og mer penger til skole fra de generelle midlene vi stiller til rådighet. Det betyr at kommunene har et år på seg, fram til neste vår. Da kommer det nye tall, og da håper jeg på en betydelig bedring. Hvis ikke må vi vurdere hva vi skal gjøre.

Presidenten: Presidenten vil akseptere tre oppfølgingsspørsmål – først Karin S. Woldseth.

Karin S. Woldseth (FrP) [10:40:07]: Vi hører fra representanten Molvær Grimstad at vi mangler enormt mange førskolelærere, og enda flere vil det bli. Det er en kjent sak at når makspris trinn 2, altså en billigere barnehage, blir innført, vil det også øke etterspørselen etter barnehageplasser. Vi har et enormt behov for personale i barnehagene.

Fremskrittspartiet har hevdet at det finnes utrolig mange uten formell kompetanse i barnehagene. Nå hører vi også at statsråden sier at 67 pst. av dem som er ledere i barnehagen, faktisk er uten førskolelærerutdanning. Det betyr at de har realkompetanse.

Vi har altså et stort og økende behov for barnehagepersonell. Da er spørsmålet mitt til statsråden: Når kommer makspris trinn 2, eller en enda billigere barnehage enn den vi har i dag? Vil statsråden sikre at de uten formell kompetanse, som gjør en fantastisk jobb i barnehagene, får den anerkjennelsen de fortjener?

Statsråd Øystein Djupedal [10:41:18]: Jeg er enig i veldig mange av premissene i spørsmålet. Vi har altså 70 000 ansatte i norske barnehager, og de gjør en fantastisk jobb. Veksten bare i år har vært på 4 000 årsverk innenfor barnehagesektoren. Men la meg korrigere en misforståelse: 33 pst. av de barnehageansatte har førskolelærerutdanning. Det tallet har vært stabilt over år. Det betyr at mange nye med førskolelærerutdanning har kommet til. Men for ledere og pedagogisk personale ser vi at det har vært en nedgang. Det betyr at de aller fleste som er ledere og styre i barnehagene, er pedagogisk utdannet, men det ble

gitt flere dispensasjoner i fjor, fordi færre ønsket å bli førskolelærer.

Nå har vi en omfattende satsing på førskolelærerutdanning. Vi har stilt flere studieplasser til rådighet, og det er god søkning. Men det er helt riktig at man har en utnyttet ressurs ved at assistenter og andre som er i barnehagen uten førskolelærerutdanning, kan få omskolering og tilleggsutdanning. Det satser vi på. Både i det forrige budsjettet og i det nåværende budsjettet er det stilt midler til rådighet for høyskolene for den type utdanning. Vi vil komme tilbake med flere slike tiltak, for det er en viktig og treffsikker måte å gi voksne kvinner – i stor grad – mulighet til utdanning og mulighet til også å kunne bli styrelse i barnehagen.

Presidenten: Olemic Thommessen – til oppfølgings-spørsmål.

Olemic Thommessen (H) [10:42:35]: Etter hvert som vi nå forhåpentligvis nærmer oss full barnehagedekning, vil temaet kvalitet i barnehagen bli viktigere og viktigere. I Høyre er vi iallfall veldig opptatt av hvordan vi skal nærme oss det å gi barnehagen best mulig innhold, først og fremst tuftet på det krevende utgangspunktet man har, nemlig at man skal arbeide med barnas individuelle utvikling. Det er en krevende oppgave. Statsråden har vært inne på at vi har et dyktig personale som jobber med dette. Man har også vært inne på her at det er behov for betydelig styrking av den siden.

Når vi snakker om kvalitet i barnehagen, kan det være en rekke ting. Når vi graver oss litt ned i det, ser vi at det er ganske sparsomt med forskning på dette området. Det er ingen omfattende forskning i Norge. Det er heller ikke all verdens å ta av fra utlandet. Mitt spørsmål er: Mener statsråden at det er viktig å styrke denne delen av forskningen? Hva vil han i så fall gjøre for å bidra til det?

Statsråd Øystein Djupedal [10:43:39]: Svaret er ja. Vi er i gang med dette. Det er helt riktig at vi over år har brukt for lite ressurser på barnehageforskning – hva som skjer i barnehagen, og forholdet mellom pedagoger og de minste barna. Det er helt riktig at for å være målrettet i forhold til hva som er kvalitetsfremmende tiltak i barnehagen, har vi bruk for mer kunnskap. Derfor er vi også i gang med dette.

La meg understreke at vi den 1. august i fjor innførte nye rammeplaner for barnehagene. Rammeplanen er det verktøyet som barnehagene har, slik at den kan legge til rette for læring. Barnehagen er en læringsarena. Barn er nysgjerrige og skal ha mulighet til å utvikle seg individuelt innenfor barnehagens rammer. Jeg synes jo det er fantastisk spennende at vi har rammeplaner i Norge som har filosofi, matematikk og språk, som gjør at de aller minste har noe å strekke seg mot. Det finnes vel neppe mer filosofiske mennesker i Norge enn de aller minste. Det at barnehagen legger til rette for den type undring og utvikling, er veldig viktig.

La meg understreke at kvaliteten i norske barnehager er høy, men det er helt riktig det som representanten

Thommessen tar opp, at det her over år har vært for lite forskning. Derfor har Regjeringen tatt tak i dette.

Presidenten: Trine Skei Grande – til oppfølgings-spørsmål.

Trine Skei Grande (V) [10:44:52]: Jeg har lyst til å følge opp problemet med at vi ikke har nok fagfolk, med et spørsmål til likestillingsministeren, som også har ansvaret for barnevernet.

Vi ser jo at barnevernet får veldig få bekymringsmeldinger fra barnehagen. Færre har fagkompetanse på jobben. Veldig mange av de svakest stilte barna får ofte tilbud om barnehageplass. Veldig mange av dem som har dårligst oppbakking ut fra familiebakgrunn, får ofte tilbud om barnehageplass lokalt, for å kunne ha det gode tilbudet en god barnehageplass med gode fagfolk er. Det er bekymringsfullt med så få meldinger til barnevernet, og at så få bruker den kompetansen som ligger i barnehagen, overfor barnevernet.

Jeg lurer på om statsråden har noen meninger om det, om hun har tenkt å gjøre noe, og om hun også er bekymret over at det er så få meldinger til barnevernet og så liten kontakt mellom barnevernet og barnehagen.

Statsråd Karita Bekkemellem [10:45:50]: Ja, det er bekymringsfullt at ikke flere saker blir innrapportert. Vi vet at mange av de barna som kommer i kontakt med barnevernet i litt eldre utgave enn når de går i barnehagen, opplever at de kunne ha fått hjelp tidligere dersom veiledningen fra barnehagen hadde vært god. Derfor er det viktig at de meldingene som ansatte i barnehagen har plikt til å gi – hvis de er bekymret for at et barn ikke får nødvendig omsorg – blir gitt, og at det blir meldt fra. Da skal det sendes bekymringsmelding til barnevernet. Samtidig er det også viktig at politiet får bekymringsmeldingen.

Barnevernet mottar over 30 000 bekymringsmeldinger hvert eneste år, og det er i dag ca. 32 000 barn under ulike former for tiltak fra barnevernet. Men vi ser en stor utfordring i at flere offentlige hjelpeinstanser er nødt til å samordne sin innsats, bl.a. skole, barnehage og helsevesen. De er nødt til å bli mye dyktigere på å samordne innsatsen, slik at vi klarer å gi de mest utsatte barna bedre hjelp enn det de får i dag.

Presidenten: Vi går videre til neste hovedspørsmål – Trine Skei Grande.

Trine Skei Grande går til plassen sin og henter papirer.

Presidenten: Presidenten tillater seg å gjøre samtlige representanter oppmerksom på at det er mulig å stille spørsmål uten manuskript.

Trine Skei Grande (V) [10:47:27]: Det gjør jeg alltid, president! Men nå hadde jeg noen viktige tall og sitater, og det vil jeg gjerne ha riktig.

Det er bred enighet om at Regjeringas satsing når det gjelder forskning, er blitt karakterisert som et hvileskjær. Kunnskapsministeren har sagt i avisene i det siste at det er

en utbredt misforståelse at det er et hvileskjær. Han beskriver det i Dagsavisen 2. mai som – det er derfor jeg måtte ha sitatet – «et mindre kutt i bevilgningene til universitets- og høyskolesektoren». Kuttet var faktisk på vel 274 mill. kr, og adjektivet «mindre» som en definisjon på det, syns jeg blir litt rart.

«Hvileskjær» kan vel knapt misforstås. Det betyr at man ikke akkurat anstrenger seg. Kunnskapsministeren har ikke anstrengt seg så mye for å få plass til forskning på sitt budsjett. Det er f.eks. ingen opptrapping når det gjelder rekrutteringsstillinger. Det er kutt i velfunderte SkatteFUNN-ordninger. Det er ingen vekst på instituttsektoren. Det er ganske langt fra alle de tingene som SV snakket fint om da de satt i opposisjon.

Da vi behandlet budsjettforliket for 2004, uttalte statsråden – som da var stortingsrepresentant – til NTB:

«Regjeringen har ingen himmel over seg. Den har ingenting å strekke seg mot annet enn å beholde makten. Resultatet blir mangel på langsiktighet og store løft.»

Det sa statsråden da han var representant.

Jeg er fristet til å spørre statsråden om det nå i den nåværende regjeringens – manglende – forskningsinnsats kanskje også mangler noe himmel og noe langsiktig tenkning. Så spørsmålet mitt til kunnskapsministeren blir om han, ettersom det er en misforståelse at dette er et hvileskjær, kan garantere at man kommer tilbake med en kraftig og forpliktende forskningsinnsats i neste budsjett i hvert fall.

Statsråd Øystein Djupedal [10:49:36]: Forskningsbevilgningene under vår regjering er større enn de var under den forrige regjering. Vi har i løpet av dette 1½ året brukt 2,4 milliarder kr mer enn det det var før. Vi har økt Forskningsfondet med 24 milliarder kr av de 60 milliarder kr som nå er der. Det betyr at forskningsbevilgningene har gått opp mer enn realveksten og har i prosent vært høyere enn under samtlige budsjetter fra den forrige regjering, med unntak av ett år, og det var det året regjeringen led nederlag i overføring av tippemidler til forskning. Da var det stortingsopposisjonen som delte tippemiddeloverskuddet i to i stedet for tre og tilførte Forskningsfondet et betydelig antall milliarder, og avkastningen førte til et godt år for forskning. Men året etterpå var det 2,3 pst. kutt i forskning under den forrige regjering.

Jeg sier dette for å vise at forskning har hatt gode budsjetter under vår regjering, og det skal det fortsatt ha.

Så er det riktig at universitetssektoren hadde et kutt på 1 pst. – en sektor som får ca. 20 milliarder kr over statsbudsjettet. Grunnen til det var at de over år hadde opparbeidet seg penger som stod ubrukt på konto. Alle våre institusjoner hadde derfor betydelige ubrukte midler. Vi har nå vært i tett dialog med hver enkelt institusjon, og vi ser heldigvis at man har brukt mer av de pengene som har stått på bankkonto. Det gjør at man i år har fått til anvendelse en relativt stor sum – vi snakker her om mange hundre millioner kr som har stått på konto i Norges Bank.

La meg også bare i parentes bemerke at også Forskningsrådet har hatt en betydelig ubrukt reserve. Den steg

fra 1 milliard kr i fjor til 1,5 milliarder i år. Vi har nå sammen med Forskningsrådet gått igjennom hvordan vi skulle få disse pengene fortere i anvendelse, for det tar litt tid å ansette stipendiater og få prosjektene i gang. Vi har tatt 200 mill. kr av disse pengene som er bevilget, til et ekstraordinært løft for vitenskapelig utstyr. Nå blir det 200 mill. kr mer til vitenskapelig utstyr ved våre institusjoner, på bakgrunn av at man hadde ubrukte reserver i Forskningsrådet.

Trine Skei Grande (V) [10:51:44]: Jeg takker for svaret, men konstaterer at statsrådets virkelighetsoppfatning er diametralt motsatt av den som råder i forsknings- og utdanningsmiljøet her i Norge. Jeg merker meg også at statsråden ikke svarte på spørsmålet mitt om satsingen i det kommende budsjettet. Derfor vil jeg få stille et spørsmål med litt lengre horisont – apropos den himmelen som statsråden etterlyste ved et annet budsjettforlik.

Venstre har vært veldig opptatt av dette. Vi har forpliktet oss til å øke bevilgningen til Forskningsfondet til 150 milliarder kr innen 2010 – en himmel man kan definere. Er det et mål som statsråden kan si seg villig til å være med på?

Statsråd Øystein Djupedal [10:52:27]: Tilføring av midler til Forskningsfondet er en veldig hensiktsmessig måte å trappe opp forskningen på. Av det fondet som i dag er på 60 milliarder kr, har vi i løpet av ett og et halvt år tilført 24 milliarder. Under den forrige regjeringen ble det tilført en og annen milliard nå og da. Vi har tatt to store jafs: 14 milliarder i det første budsjettet og 10 milliarder i det budsjettet vi nå er inne i. Men 60 milliarder er ikke taket på Forskningsfondet. Hvor stort dette blir i løpet av vår periode og i framtiden, vil hvert enkelt budsjett og hver enkelt regjering bestemme, men i Soria Moria-erklæringen står det veldig tydelig at veksten i forskning skal skje ved en kombinasjon av bevilgning og avsetning til fondet. Avsetningen til fondet har som sagt under vår regjering vært rekordstor – hele 24 av 60 milliarder. Derfor er det ikke riktig som representanten egentlig antydte i sitt første spørsmål, at forskning ikke har hatt spesielt gode budsjett under vår regjering. Tvert imot har de hatt gode budsjett. Men alle, både vi og opposisjonen, skulle helt sikkert hatt mer penger til alle formål som Stortinget bevilger penger til, men det er altså ikke mer penger enn dem vi har til rådighet.

Presidenten: Det blir tre oppfølgingsspørsmål – først Åse M. Schmidt.

Åse M. Schmidt (FrP) [10:53:45]: Jeg synes det flyr mange millioner her som jeg egentlig ikke har funnet igjen, men jeg skal ikke ta det nå. Andre land har en markert stigning i investeringer i forskning og utvikling, og det er mot det Norge må måle seg. For å ta Sverige så har de for lengst realisert målsettingen i Lisboa-avtalen. Ikke minst er dette på grunn av at Sverige har store, tunge bedrifter som driver med god forskning og solide offentlige investeringer i universitet og i grunnforskningen.

I Norge ser vi f.eks. at SkatteFUNN-ordningen har fungert, men den rød-grønne regjeringen har jo valgt å kutte i en del av de kriteriene som settes. Muligens bør en se på om taket bør heves for å få mer til større bedrifter, for å satse enda mer på forskning og utvikling. Videre ser vi at en fjerdedel av SkatteFUNN-prosjektene er blitt redusert etter innstramninger foretatt av den rød-grønne regjeringen. Nå lurer jeg på om statsråden ser at han har en jobb å gjøre innenfor forskning med å løfte Norge opp på et internasjonalt nivå i forsknings- og utviklingsmiljø.

Statsråd Øystein Djupedal [10:54:57]: Det ambisiøse målet om 3 pst. av BNP, som er nedfelt i Regjeringens erklæring, og som også er Stortingets målsetting, dreier seg om 2 pst. på private bedrifter og 1 pst. på det offentlige. Vi har hatt en veldig sterk vekst i BNP i Norge i denne perioden. Det betyr at på tross av økende forskningsbevilgninger fra staten har andelen prosentuelet vært noe av den samme. Men hvis vi ser på veksten i offentlige budsjetter, sammenlignet med andre land, ligger Norge over OECD-snittet, og vi er blant de aller øverste når det gjelder offentlig bevilgning i rene kroner til forskning.

Så har jeg en dialog med næringslivet om hvordan næringslivet skal forske mer. Jeg har invitert Bergesen til Regjeringens forskningsutvalg, og vi har en omfattende dialog om hvordan vi skal klare å komme videre. Det er klart det er en utfordring å motivere bedrifter til forskning. Hvis ikke bedriftene selv skjønner at de har en gevinst av forskning, er det vanskelig for meg å overprøve de beslutninger som tas i styrerommene. Men alt ligger til rette for at man innenfor norsk næringsliv skal bruke mer penger på forskning, og vi har en regjering som understøtter dette, er i dialog med dem og ønsker å legge til rette for forslag de måtte ha.

Presidenten: Ine Marie Eriksen Søreide – til oppfølgingssspørsmål.

Ine Marie Eriksen Søreide (H) [10:56:09]: Jeg mener at man av en statsråd må kunne forvente et minstemål av etterrettelighet. Det er ikke blitt bevilget «en og annen milliard nå og da» til Forskningsfondet under den forrige regjeringa. Hadde ikke kunnskapsministeren sjøl kuttet 25 milliarder kr av den planlagte økningen i fondet, kunne vi i dag hatt et forskningsfond på 75 milliarder kr. På SVs landsmøte i 2005 sa Øystein Djupedal:

«Vi må ta det store skrittet – en ny regjering der SV inngår, skal i løpet av fire år ha doblet vår forskningsinnsats.»

NIFU STEP har nylig anslått at Norge må øke sine offentlige forskningsbevilgninger med ca. 2,5 milliarder kr i året fram mot 2010 for å nå målet om 3 pst. andel av BNP til forskning. De to siste årene, med statsråd Djupedal ved roret, har den offentlige andelen av forskningsinnsatsen gått ned, og mitt spørsmål til statsråden er: Vil statsråden nå avblåse det egenerklærte hvileskjæret i forskningspolitikken?

Statsråd Øystein Djupedal [10:57:09]: Den offentlige forskningsinnsatsen har økt under vår regjering og vil fortsette å øke. Hvis en måler dette i prosent knyttet til BNP, er den omtrent på stedet hvil, slik den også var under den forrige regjering. Det skyldes at vi har en økonomi som i stor grad knyttes opp mot en olje- og energipris som har vært høy over en lang periode, og som gjør at prosenten relativt sett ikke vil vokse selv om en har hatt en betydelig bevilgningsøkning. Under vår regjering har den økt med 2,4 milliarder, og fondet er økt med 24 milliarder. Fondet var, da vi overtok regjeringmakten, på 36 milliarder. Det er 24 milliarder i tillegg. Under den forrige regjering, i de budsjetter man fikk vedtatt her i Stortinget mens man selv satt, var det en og annen milliard som ble foreslått, med unntak av det året man endret tippenøkkelen.

Så er det riktig at det budsjettet man la fram etter at Regjeringen skulle gå av, hadde et større forslag, men det var et forslag som ble lagt fram etter at man faktisk ikke hadde vunnet regjeringmakten. På den måten var dette mer å betrakte som en finte enn som et reelt ønske. Hvis man hadde ment at Forskningsfondet skulle øke, burde man ha gjort noe med det den gangen man selv hadde muligheten til å følge det opp.

Presidenten: Hans Olav Syversen – til oppfølgingssspørsmål.

Hans Olav Syversen (KrF) [10:58:26]: Den eneste som driver med finter i denne sammenhengen, må være statsråden selv. Forrige Bondevik-regjering la fram et saldert budsjett, et forslag som det var fullt mulig å overta og dermed bringe forskningsinnsatsen på et betydelig høyere nivå enn det statsråd Djupedal sørget for at det ble med sin revisjon av budsjettet. Det er det som er sannheten, og det synes jeg faktisk statsråden kunne stå seg på å erkjenne.

Så sa statsråden at han nå har funnet fram til 200 mill. kr ekstra til løft for stipendiater og vitenskapelig utstyr, som jo har vært sulteføret under det opprinnelige budsjettet. Mitt spørsmål er: Vil statsråden bidra til at noe av dette kan gå til de private høyskolene?

Statsråd Øystein Djupedal [10:59:21]: Vi har hatt en omfattende dialog med Forskningsrådet om hvordan pengene som er bevilget, og som i dag står ubrukt, skal komme til anvendelse. Det er 200 mill. kr, og vi mener de kan komme til anvendelse innenfor vitenskapelig utstyr. Pengene fordeles av Forskningsrådet etter søknad, og det vil ikke være statsråden som bestemmer hvilke prosjekter eller hvilke institusjoner som skal ha midler. Men så langt jeg forstår, vil nanoteknologi og medisinskteknisk utstyr være det som har høyest prioritet. Dette er søknader som fremmes til Forskningsrådet. Etter at dette er annonsert, antar jeg at det vil komme flere søknader, men vi er kjent med at det allerede nå er et betydelig antall søknader i Forskningsrådet, som har kommet over år – ikke bare under vår regjering, men også under tidligere regjeringer – som ikke er innfridd. Det vil være Forskningsrådet som foretar den endelige tildeling av de 200 mill. kr. Jeg vil anta at det blant disse søknadene kan ligge søknader fra

(Statsråd Djupedal)

private høyskoler, men, som sagt, det er ikke jeg som har søknadene på mitt bord. Det vil være Forskningsrådet som behandler dette.

Presidenten: Stortinget går til neste hovedspørsmål.

Morten Høglund (FrP) [11:00:33]: Jeg vil få stille et spørsmål til utenriksministeren.

I går fikk Norge besøk av den iranske utenriksminister, Mottaki. Flertallet av norske politikere mener åpenbart at dialog med Iran, også mens landet presses sterkt av FN, er helt naturlig. Man har tro på egne evner til å påvirke, og det er bra. Hvis den pågående norske dialogen med høytstående representanter for det iranske regimet fører til en stopp i atomprogrammet, respekt for menneskerettigheter og anerkjennelse av staten Israel, ja, da er det vi som for øyeblikket ikke vil snakke med Irans ledere, som tar feil. Klarer man å få bevegelse i disse avgjørende spørsmål, skal jeg øyeblikkelig innrømme at vår strategi er feilslått.

Men én ting er utenriksministerens møte med sin iranske motpart. Noe ganske annet er at olje- og energiminister Enoksen også hadde et møte med den iranske utenriksminister. Er ikke utenriksministeren enig med meg i at møtet mellom Enoksen og Mottaki vil oppfattes som om Norge ønsker et enda tyngre forretningsmessig engasjement i Iran, samtidig med at menneskerettighetssituasjonen forblir håpløs, kvinnes stilling blir stadig verre og regimet glatt ignorerer FNs krav? Mener utenriksministeren at Iran oppfyller de etiske retningslinjer Norge ellers stiller til selskaper vi bruker statens penger til å investere i?

Utenriksminister Jonas Gahr Støre [11:02:04]:

Den iranske utenriksminister kom fra Sverige i møte med en borgerlig regjering, til Norge i møte med en rød-grønn regjering og til Danmark i møte med en borgerlig regjering. Og det pågår nå forberedelser til nye møter mellom USA og Iran. Det er alle land som tror på en kombinasjon av vedtak i Sikkerhetsrådet, som Norge stiller seg 100 pst. bak, og å formidle budskapet glassklart til Iran gjennom politisk dialog. Hvis vi mener at militære virkemidler ikke er veien å gå i forhold til Iran, enten det er atomprogram eller andre sider ved det regimet som er veldig forskjellig fra vårt, er politikens virkemidler at man snakker med folk.

Jeg ser ikke noe grunnlag for fordypet økonomisk partnerskap mellom Norge og Iran, som iranerne inviterer til, så lenge det ligger veisperringer på den veien i form av brudd på menneskerettigheter, dødsstraff for barn, innskrenkning av demokratiets virkemidler, kvinners stilling og atomprogrammet.

Så til framstillingen om at Norge skal greie dette alene. Som representanten Høglund sier, hvis Norge klarer det alene, vil vi få honnør. Vi har aldri hatt ambisjon om det. Så det er en framstilling av en type alenegang som ikke er norsk linje i noen del av utenrikspolitikken. Men vi tror at det å kunne bruke påtrykk politisk og vise når man tar imot et besøk, at her er det et samstemt budskap som kommer tilbake, er veien å gå.

At olje- og energiministeren møter Mottaki, finner jeg helt naturlig av den grunn at det er to land med sterke energiinteresser, to sterke energiprodusenter. At det er kontakt mellom dem, mener jeg er helt riktig. Det er ikke noe signal i retning av at Norge skal trappe opp investeringene styrt av staten. Norske selskap må ta sine beslutninger. De må følge internasjonale lover, norske lover og lover i de land de i dag virker. Da vet vi at ut av FNs sikkerhetsråds vedtak må også norske bedrifter lese nøye – både det med stor skrift og det med liten skrift – hva det pålegger dem av ansvar. Det er selvfølgelig Norge helt opptatt av å stille seg bak, fordi Sikkerhetsrådet er det viktigste uttrykket verdenssamfunnet kan ha.

Morten Høglund (FrP) [11:04:06]: Jeg vil få takke utenriksministeren for svaret, og jeg er glad for den klargjøringen at det ikke ligger noen signaler om opptrapping av vårt forretningsmessige engasjement i Iran.

Mange års dialog med Iran synes, slik vi ser det, ikke å ha gitt noen form for resultater. Jeg skal gjerne inkludere det i en bredere setting enn kun den norske. Men vi vet at landet ønsker anerkjennelse og respekt, og vi synes Norge går altfor langt i å gi slik anerkjennelse og respekt.

Den iranske utenriksminister ble personlig utvist fra Tyrkia den gang han var ambassadør. Han ble arrestert for medvirkning til kidnapping og tortur. Han avviste i går at Iran benekter Holocaust. Allikevel var han på en konferanse i Teheran i fjor som nettopp handlet om dette temaet. Vil ikke utenriksministeren benytte denne anledningen til å uttrykke skuffelse over Mottakis uttalelser og handlinger og være enig med oss i at den iranske utenriksministers oppførsel ikke bidrar til å bilegge våre uoverensstemmelser med Iran?

Utenriksminister Jonas Gahr Støre [11:05:07]:

Uttalelsen om at Israel skal slettes av kartet, er helt uakseptabel, og har møtt en veldig klar norsk og internasjonal holdning. Det ble gjentatt av meg som det første punktet i går. Så får utenriksminister Mottaki ta det til seg ut fra hva han selv har sagt og gjort i tidligere sammenhenger. Han hadde et annet budskap i går i Oslo. Om det står i forhold til hva han har sagt tidligere, skal ikke jeg gå inn på her, men norsk holdning er helt klar.

Har mange års dialog med Iran ført til resultat? Det er et godt spørsmål. For noen år siden hadde vi håp om en endring og at den politiske kursen bl.a. fra daværende president, som kommer til Oslo i neste uke på invitasjon fra tidligere statsminister Bondevik, skulle ta en annen vei. Vi skal ikke undervurdere spenningene internt i Iran. Jeg tror det iranske lederskapet og på mange måter opposisjonen står sammen om atomambisjonene og å få atomenergi. Men den iranske presidenten leverer ikke på hovedvalgløftet sitt, nemlig bedret økonomisk situasjon. Så her er det spenninger i Iran. Jeg er opptatt av at vi holder kontakter også mot de deler av det iranske sivile samfunn som kan bidra til å få dette inn på en ny kurs. For det er tross alt et land som også fra tid til annen har valg.

Presidenten: For å få plass til et hovedspørsmål til, begrenses oppfølgings spørsmålene til to – først fra Peter Skovholt Gitmark.

Peter Skovholt Gitmark (H) [11:06:25]: NTB rapporterer fra gårdsdagens møte mellom utenriksminister Støre og hans iranske kollega, Mottaki, at Iran tar ingen selvkritikk på menneskerettighetsområdet – han sier tvert imot at menneskerettighetssituasjonen i Iran er god. Jeg oppfatter denne uttalelsen som både dypt tragisk og fullstendig blottet for selvinnsikt på eget lands vegne. Iran praktiserer, som også utenriksministeren var inne på, utstrakt bruk av dødsstraff, deriblant offentlig steining og henging og dødsstraff for barn. Videre bruker diktaturet i Teheran en rekke barbariske straffemetoder, og tortur av opposisjonelle er helt vanlig. Religiøse minoriteter lider også sterkt under regimet. Hvordan vil utenriksministeren balansere norsk iver – spesielt fra vårt største selskap, StatoilHydro, som også er delstatlig – etter å investere i Iran med landets respektløse holdning til menneskerettighetene, som Irans utenriksminister så tydelig gav uttrykk for?

Utenriksminister Jonas Gahr Støre [11:07:31]: Når det gjelder de kritiske merknadene vi har kommet med om menneskerettigheter rundt om i land hvor det er nødvendig, har jeg aldri møtt noen som har lyttet til det og så tatt selvkritikk. Det er ofte karakteristisk for den type land at de ikke gjør det. Men derfor er det veldig viktig at man har et helt klart budskap og sier svært tydelig fra, og at man også nevner navn i slike møter, som gir uttrykk for at man også kan bidra til en beskyttelse av dem.

Når det gjelder norske selskapers nærvær i Iran, mener jeg at dette er en beslutning, i norsk tradisjon, som selskapene selv må vurdere. Nå har det en veldig tydelig kommersiell dimensjon, og det er blitt en veldig tydelig politisk dimensjon, gjennom Sikkerhetsrådets vedtak, gjennom det internasjonale bildet. Gjennom dialog med de selskapene viderebringer vi fra norske myndigheters side det selvklare budskapet at Norge følger Sikkerhetsrådets beslutninger. Det som står der, må selskapene lese og klare å tolke. Og så tror vi vi skal stå i den tradisjonen at det da er opp til selskapene å følge landets lover, norske lover og det som nå er internasjonale lover.

Presidenten: Dagfinn Høybråten – til oppfølgings spørsmål.

Dagfinn Høybråten (KrF) [11:08:39]: Iran er et land som grovt krenker menneskerettighetene og ikke minst religiøse minoriteter og konvertitter, et land som gjentatte ganger det siste året har erklært at man vil utsette et av de få demokratier i Midtøsten, nemlig Israel, og et land som nekter å samarbeide med FNs organer. Jeg møtte utenriksministeren i går for å framføre en krystallklar kritikk på disse områdene. Det ble en selsom opplevelse, for kritikken når det gjaldt menneskerettighetene, ble møtt med en henvisning til at muslimer i Norge har det jo vanskelig, de også, bl.a. fordi de må bade i samme svømme-

basseng, selv om det er både gutter og jenter. Kritikken når det gjaldt Israel, ble møtt med: Jammen Norge kan jo nå spille en sentral rolle med sin uavhengige stilling i Midtøsten, for vi er jo enige om mye, selv om vi er uenige om en del andre ting. Mitt spørsmål er: Er utenriksministeren i lys av dette bekvem med å være en samarbeidspartner med Iran i Midtøsten-spørsmålene?

Utenriksminister Jonas Gahr Støre [11:09:42]: Jeg tillater meg å si at representanten Høybråten burde vite bedre enn å si at vi er en «samarbeidspartner med Iran» i Midtøsten. Det har aldri kommet fra denne regjeringen, det har aldri vært Regjeringens politikk, og det tror jeg dette stortinget vet veldig godt. Det betyr ikke at alt Iran sier om vurderinger av Midtøsten-situasjonen, er feil i utgangspunktet fordi det er et regime vi ikke forholder oss til. Det er faktisk analyser fra de arabiske landene, landene rundt Golfen, rundt de historiske forholdene i Midtøsten det er verdt å lytte til. Derfor er det også viktig å ha dialog med dem. Jeg har, som jeg sier, vært helt krystallklar på forholdet når det gjelder Israel, når det gjelder kravene til Iran i forhold til armeringen av Hizbollah, og den rollen de har spilt overfor Hamas. Ellers mener jeg at Norges holdning til det som skjer i Midtøsten, gir oss en mulighet til å framføre det budskapet med enda større tyngde overfor land som Iran. Men noen samarbeidspartner i Midtøsten er Iran ikke, og det ser ikke ut til at det ligger til rette for at det kan bli det heller.

Presidenten: Vi går videre til siste hovedspørsmål.

Ine Marie Eriksen Søreide (H) [11:10:56]: Mitt spørsmål går til kunnskapsministeren. Det synes å være en nokså bred enighet på Stortinget om at det er viktig å utvide timetallet på barnetrinnet. Det ble foreslått å utvide timetallet betydelig i den forrige regjeringensperiode, det ble også vedtatt, og det er nå foreslått ytterligere utvidelser. Kommunenes Sentralforbund har beregnet at det trengs 4 000–5 000 nye lærerårsverk hvis man skal ha en utvidelse av timetallet til 28 uketimer. Da er det grunn til å være bekymret over utviklingen. Vi har en dramatisk synkende rekruttering til allmennlærerutdanningen. For det første viser ferske tall fra Samordna opptak at det er 17 pst. nedgang i søkningen fra i fjor til i år, det vil altså si at det er ca. 3 100 studenter som kommer til å begynne ved allmennlærerutdanningen nå i høst. For det andre er det gjennomsnittlige frafallet på allmennlærerutdanningen større enn på noen annen utdanning, ca. 27 pst. Hver femte student faller fra allerede i det første studieåret. Det betyr altså at svært mange av de 3 100 studentene som begynner i høst, kommer til å falle fra enten det første året eller i løpet av studiet. I tillegg ser vi nå resultatene, i hvert fall de begynnende resultatene, av de kuttene som Regjeringa foretok i forhold til høyere utdanning og forskning, spesielt høyere utdanning. Ved allmennlærerutdanningen i Stavanger kuttes nå fag, bl.a. mat og helse og musikk, fordi universitetet ikke har råd til å opprettholde de fagene. Dette er tall som vekker bekymring, og det er med stor uro vi ser på at det er manglende samsvar mellom de løf-

tene som gis, og de målsettingene man har, og planen for og tanken om rekruttering og kompetanseheving for lærere. I tillegg har vi tidligere i spørretimen blitt klar over det store behovet som det nå er for å rekruttere førskolelærere til barnehagene.

Som svar på spørsmålet om rekruttering sier statsråden at det ikke er grunnlag for stor uro for at vi skal mangle lærere i årene framover. Mitt spørsmål er: Vil statsråden revurdere sin manglende uro når vi nå ser de tallene vi gjør?

Statsråd Øystein Djupedal [11:13:07]: Det er heldigvis ennå en betydelig oversøkning i forhold til læreryrket, og det betyr at det så langt har vært mulig å få kvalifiserte kandidater inn i lærerutdanningen. Men jeg er også bekymret for at det er færre som har lyst til å bli lærere, og vi må fokusere mer på hvordan vi sørger for å gjenreise statusen for læreryrket.

Den evalueringen av lærerutdanningen som kom i høst, ledet av professor Hansén fra Åbo Akademi, viser veldig tydelig at vi har 22 institusjoner i Norge som i stor grad er like, som i stor grad tilbyr den samme utdanning, og som også, blir det påpekt, har betydelige svakheter. Vi har nå startet med en omfattende gjennomgang av allmennlærerutdanningen for å gjenreise statusen til læreryrket. Så vurderer vi fortløpende om vi har bruk for enda flere studieplasser. Vi økte antallet studieplasser med 500 i fjor, som er videreført i år. Det betyr altså at det er opptak av 500 flere nå enn under den forrige regjering. Hvis det viser seg nødvendig å ha enda flere lærerutdanningsplasser, oppretter vi selvfølgelig det, men noe av det viktigste, som representanten helt riktig er inne på, er å sørge for at de som tas opp, forblir i studiet. Det er klart at det er alarmerende når Høgskolen i Oslo har et frafall på 33 pst. og Høgskolen heller ikke kan gjøre rede for hvor disse er blitt av. Dette er et institusjonsansvar, og det går veldig tydelig fram av NOKUTs evaluering av lærerutdanningen at ledelsen ved lærerutdanningsinstitusjonene har vært for svak og utydelig. Vi har nå pålagt alle lærerutdanningsinstitusjonene å rapportere til oss hvordan de følger opp NOKUTs evaluering. Den rapporten fikk vi for hver institusjon 1. mars. Vi er nå i etatsstyringsmøter veldig tydelige overfor institusjonene på at de må ta bedre vare på studentene. Det er klart at et slikt frafall som representanten snakker om, i denne størrelsesorden, er helt uakseptabelt. Det gjør at studentene ikke får det de ønsker, men institusjonene taper selvfølgelig også penger, økonomisk, på at de ikke får studentene inn i studiet. Men vi er altså i tett dialog med institusjonene. Jeg personlig har engasjert meg tett i dette, og hvis det er bruk for nye tiltak, står vi parat til det.

Ine Marie Eriksen Søreide (H) [11:15:09]: Jeg takker for svaret.

Jeg er fortsatt nokså bekymret for den tendensen vi ser, og statsråden er inne på det som handler om status for læreryrket. Nå har vi hatt denne NOKUT-rapporten siden 22. september i fjor, og det ble allerede da skissert at nå skulle det virkelig tas tak, nå skulle det være et nasjonalt

løft. Men foreløpig har vi ikke sett så veldig mye til det fra Regjeringas side.

Jeg vil da bare stille et konkret spørsmål til statsråden. Det har vært diskutert, og det diskuteres i rapporten, om det kunne være nødvendig å heve opptakskravene i allmennlærerutdanningen for å øke statusen til læreryrket. Det er et standpunkt som Høyre har hatt, og som Høyre har gjentatt på sitt landmøte nå i helgen. Er det et krav som statsråden kan gå med på?

Statsråd Øystein Djupedal [11:15:59]: På en hel rekke felt styrker vi nå allmennlærerutdanningen, men vi har valgt å gjøre det trinnvis og ikke som en stor, omfattende reform. Den dialogen vi har med høyskolene, er veldig viktig, for mer enn 120 av de 129 krav som står i Hanséns rapport, er det institusjonens ansvar selv å følge opp. Det å følge opp institusjonene tett er noe av det beste vi kan gjøre for å få bedre resultat.

Så vurderer vi også hvordan vi kan endre opptakskriteriene for allmennlærerutdanningen. Det er klart at det er mulig å tenke seg at man endrer det, knyttet til karakterer. Men kanskje et like godt forslag som vi nå har lansert overfor institusjonene, er intervju. Vi ser jo at i Finland, som er det landet som fremdeles rekrutterer best til lærerutdanningen, gjøres den siste utvelgelsen av kvalifiserte kandidater på intervju. Vi oppfordrer nå sterkt våre institusjoner, når de har flere kvalifiserte kandidater, til å gå inn i en intervjusituasjon med kandidaten og si: Hva kan du bidra med? Hvorfor har du lyst til å bli lærer? Hvilken motivasjon har du? Hvilken plan har du for det? Det vil bidra til en statusøkning. Men la meg si at den prosessen vi nå er inne i, heller ikke har noen lettvinde svar, så dette er en dialog vi fortløpende har, også med Stortinget.

Presidenten: Det blir oppfølgingsspørsmål – først Jon Jæger Gåsvatn.

Jon Jæger Gåsvatn (FrP) [11:17:18]: Det er rundt ti år siden sist det ble behandlet en rekrutteringsplan for lærere i det norske storting. Det var da daværende statsråd Lilletun la fram stortingsmeldingen Mot rikare mål.

Vi ser nå at vi står overfor et generasjonsskifte i lærerstanden. Problemet er at de som skal ta over, mangler. I enkelte fag og i enkelte landsdeler begynner problemet faktisk å bli prekært.

Hva vil statsråden konkret gjøre for å få de dyktige elevene til å søke lærerutdanning? Og hvilke konkrete tiltak vil statsråden sette inn, slik at læreryrket kan få en god status og læreren igjen kan framstå med nødvendig autoritet og faglig tyngde, slik at han eller hun framstår som en tydelig voksen rollemodell som er i stand til å formidle kunnskap, og slik at lærerens kompetanse og formidlings-evne blir verdsatt? Har statsråden en plan?

Statsråd Øystein Djupedal [11:18:06]: Ja, vi har en plan, i den forstand at vi gjør mange ulike ting som hever statusen for læreryrket. Bare dette med intervju, som jeg akkurat nå har nevnt, er noe av det vi gjør. Vi må sørge for at det blir mer differensiering i lærerutdanningen, mer fo-

kusering på fag og mer fokusering på trinn. Det at allmennlæreren er en lærer som kan undervise i alle skolens ti trinn i alle fag, ser vi nå må fases ut. Vi har bruk for mer kvalitet og mer kunnskap spesialisert mot det enkelte fag og trinn. Dette vil heve statusen. Så vil vi selvfølgelig i dialogen med institusjonene også sørge for at de selv markedsfører seg – at lærerutdanningen markedsfører seg som spennende og interessant.

Læreryrket er jo et av de aller viktigste yrkene i et samfunn. Derfor er det viktig å ha nasjonale tiltak som ivaretar statusen også rundt dette. Jeg bruker nå veldig mye tid sammen med institusjonene på hvordan lærerutdanningen skal bli bedre, for det er selve nøkkelen til å gjøre skolen bedre. Jeg tar gjerne imot forslag slik at vi kan gjøre ting enda bedre, men la meg så langt bare si at vi må heve statusen til læreryrket, det er jeg enig i. Hvordan vi gjør det, er en mer krevende prosess, men jeg inviterer gjerne opposisjonen til å være med på denne prosessen.

Presidenten: Trine Skei Grande – til oppfølgings-spørsmål.

Trine Skei Grande (V) [11:19:20]: Jeg er kjempeglad for den invitasjonen, for Venstre har lagt fram en hel pakke i vår lærerrekutteringsplan med forslag om hva som kan gjøres for å rekruttere lærere, for å øke statusen til læreryrket og for å øke lærernes kompetanse. Det er noe som er ganske mye breiere enn det som statsråden snakker om, det med intervju.

Så mitt spørsmål til statsråden er: Er han villig til å se på alle de forslagene Venstre har lagt fram, og villig til å sørge for at det blir flertall i denne sal for alle Venstres forslag i lærerrekutteringsplanen?

Statsråd Øystein Djupedal [11:19:54]: Jeg leser bestandig med interesse opposisjonens forslag – forslag de fremmer på både landsmøter og her i Stortinget. Jeg har sagt det før: Det er ikke slik at en regjering besitter all kunnskap og alle svar som det er tenkelig å gi. Jeg er opp-tatt av en ren dialog med Stortinget om hvordan vi skal heve statusen til læreryrket, og hvordan vi kan gjøre det mer attraktivt for unge mennesker å bli lærere. Og vi er i gang – la meg si det. Vi har tette og omfattende møter med både studentene, utdanningsinstitusjonene, lærerorganisasjonene, Nasjonalt råd for lærerutdanning og UH-sektoren. Alle disse har jeg selv deltatt i møter med når det gjelder hvordan vi skal klare å komme videre. For jeg tror at opposisjonens og Regjeringens målsetting er veldig tydelig: Vi ønsker flere og dyktigere lærere. Flere unge mennesker skal inn i læreryrket. Men det er ikke ett enkelt tiltak som er tilstrekkelig, det er et helt sett av tiltak. Det er det vår regjering er i gang med, men vi lytter selvfølgelig med interesse og glede til det opposisjonen har å si om nye og bedre tiltak.

Presidenten: Den muntlige spørretimen er nå avsluttet, og vi går over til den ordinære spørretimen.

Ordinær spørretime

Presidenten: Det blir noen endringer i den oppsatte spørsmålslisten, og presidenten viser i den sammenheng til den oversikt som er omdelt på representantenes plasser i salen.

De foreslåtte endringer i dagens spørretime foreslås godkjent.

– Det anses vedtatt.

Endringene var som følger:

Spørsmål 2, fra representanten Kari Lise Holmberg til kommunal- og regionalministeren, blir tatt opp av representanten Bent Høie.

Spørsmål 3, fra representanten André N. Skjelstad til miljøvernministeren, bortfaller, da spørteren ikke er til stede.

Spørsmål 15, fra representanten Anders Anundsen til kunnskapsministeren, er overført til kommunal- og regionalministeren som rette vedkommende. Etter anmodning fra kommunal- og regionalministeren blir dette spørsmålet flyttet og besvart før spørsmål 2, som skal besvares av samme statsråd.

S p ø r s m å l 1

Svein Flåtten (H) [11:21:37]: Jeg har et spørsmål til finansministeren:

«I ny lov om eiendomsmegling videreføres regler om at meglerbrev tilbakekalles når megler er illikvid. Da regelen ble innført, var de fleste meglere enkeltpersonforetak og mindre AS. Nå er de aller fleste i stilling som ansatte, og det forventes økning som følge av nye kvalifikasjonskrav. Meglere er provisjonsavlønnet og har en sårbar privatøkonomi ved nedgang i markedet.

Mener statsråden utviklingen gir grunn til å vurdere reglene for tilbakekall på nytt, slik at de faglige kvalifikasjonene er de avgjørende?»

Statsråd Kristin Halvorsen [11:22:26]: I ny eiendomsmeglingslov § 4-2 første ledd nr. 5, vedtatt i Odels-tinget 26. april 2007, stilles det som krav for å få eiendomsmeglerbrev at innehaveren er i stand til å oppfylle sine forpliktelser etter hvert som de forfaller.

Bakgrunnen for dette kravet er at økonomisk sårbarhet kan være en trussel mot meglernes uavhengighet som mellommann. Det er som kjent en viktig del av eiendomsmeglerens funksjon.

I den nye loven er Kredittilsynet gitt adgang til å kalle tilbake eiendomsmeglerbrev bl.a. når vilkårene for tildelingen av brevet ikke lenger er oppfylt. Dette er en oppmykning i forhold til gjeldende lov, som sier at Kredittilsynet skal kalle brevet tilbake dersom vilkårene ikke lenger er oppfylt.

Kredittilsynet foreslås med andre ord å avgjøre saker om tilbakekalling av eiendomsmeglerbrev på grunnlag av en konkret og skjønsmessig helhetsvurdering. I en slik helhetsvurdering vil også de momentene som påpekes i spørsmålet, kunne være relevante.

Etter min oppfatning er derfor de bekymringene som representanten Flåtten har i denne saken, imøtekommet i forhold til det som nå har skjedd på dette feltet, ved at «skal» er erstattet med «adgang».

Svein Flåtten (H) [11:23:50]: Ja, jeg ser at de kanskje et stykke på vei kan være det. Men kan finansministeren tenke seg å gi ytterligere signaler, utover dette, fordi gangen fra den relativt rigide bestemmelsen vi hadde, til en kanskje noe mykere oppfattes i bransjen fortsatt som vanskelig?

Jeg tror vi står foran en situasjon hvor dette med at meglerne er kompetente, og at de har faglige kvalifikasjoner, vil være det viktigste. Etter min oppfatning er dette med deres uavhengighet i forhold til økonomi kanskje et mye, mye mindre spørsmål enn det var tidligere.

Så jeg gjentar for så vidt spørsmålet: Kan finansministeren tenke seg å signalisere enten her eller til Kredittilsynet, f.eks. ved å foreslå forskrifter som utdyper dette noe og gjør dette litt enklere for meglerne å forholde seg til?

Statsråd Kristin Halvorsen [11:24:58]: Nå er denne loven nylig vedtatt av Stortinget, og det den innebærer, er en oppmykning av nettopp denne bestemmelsen. Det henger bl.a. sammen med det Flåtten er inne på, nemlig at det hever statusen og kravene til meglerne framover, slik at vi har en annen type virkemidler for å sikre kvalitetene i de tjenestene som skal utføres. Det er den avveiningen som Kredittilsynet nå skal foreta.

Jeg vil foreslå at representanten Flåtten, og for så vidt bransjen, følger med på hvordan dette håndteres framover, fordi det ligger et betydelig signal i den endringen som nå er foretatt i forhold til en oppmykning. Det mener jeg er tilstrekkelig på det nåværende tidspunkt, og så får vi se hvordan praksis avveier disse hensynene framover.

Svein Flåtten (H) [11:25:48]: Jeg velger – ikke vanligvis, men relativt ofte – å tolke statsråden positivt, særlig i denne viktige sammenhengen, hvor vi på den ene side har økonomi og på den annen den menneskelige situasjon stilt opp mot hverandre. Slik jeg tolker statsråden, heller hun mot at det siste vil være det viktigste. Det vil også korrespondere utmerket med det samfunnssyn som Sosialistisk Venstreparti har. Jeg håper virkelig at hun følger det opp videre.

Statsråd Kristin Halvorsen [11:26:23]: Det jeg har sagt, er at nå ligger det en mulighet for en avveining og et skjønn i forhold til disse to måtene å sikre at de tjenestene som utføres, nettopp ivaretar den uavhengigheten som eiendomsmeglerne skal ha. Jeg mener at det vi nå må satse på, er at praksis framover klarer å avveie de to hensynene. Og hvis Flåtten ikke er fornøyd med praksis, er jeg helt overbevist om at han kommer tilbake til det i en senere spørretime.

Presidenten: Vi går så til spørsmål 15.

S p ø r s m å l 1 5

Presidenten: Dette spørsmålet, fra representanten Anders Anundsen til kunnskapsministeren, vil bli besvart av kommunal- og regionalministeren som rette vedkommende.

Anders Anundsen (FrP) [11:27:08]: Jeg har følgende spørsmål til statsråden:

«Det er viktig at kommunene bruker ressurser på skole. I denne forbindelse hevdet statsråden 7. mars 2007 i muntlig spørretime følgende: «Etter at regjeringen Stoltenberg overtok, har vi overført ca. 18 milliarder nye kroner til kommunesektoren.» Dette ble sagt som begrunnelse for hvorfor det kan påstås at skolen tildeles mer penger nå enn før.

Kan statsråden forklare hvordan det fremkommer at overføringene fra staten til kommunesektoren er økt med 18 mrd. kr siden Stoltenberg II overtok regjeringsmakten?»

Statsråd Åslaug Haga [11:27:56]: I revidert nasjonalbudsjett for 2006 ble realveksten i kommunesektorens samlede inntekter fra 2005 til 2006 anslått til 7,1 milliarder kr. Ved framleggelsen av St.prp. nr. 1 Tillegg nr. 4 for 2006-2007 ble realveksten i kommunesektorens samlede inntekter i 2007 anslått til 6,6 milliarder kr. Veksten ble her regnet i forhold til anslått inntektsnivå for 2006 i revidert nasjonalbudsjett for 2006.

Kommunesektorens skatteinntekter i 2006 utviklet seg vesentlig sterkere enn anslått i revidert nasjonalbudsjett for 2006. I St.prp. nr. 1 Tillegg nr. 4 for 2006-2007 ble den reelle inntektsveksten fra 2005 til 2006 anslått til 11,6 milliarder kr, altså 4,5 milliarder kr høyere enn anslaget i revidert nasjonalbudsjett for 2006. Tallet 18 milliarder kr framkommer ved at den oppjusterte inntektsveksten for 2006, altså 4,5 milliarder kr, er lagt til anslaget for vekst i 2006 i revidert nasjonalbudsjett for 2006, som altså var 7,1 milliarder kr, og anslaget for vekst i 2007 i St.prp. nr. 1 Tillegg nr. 4 for 2006-2007, som var 6,6 milliarder kr.

Dette kan oppsummeres, som man forstår, til 18 milliarder kr.

Anders Anundsen (FrP) [11:29:35]: Jeg kjente igjen en del av tallene som statsråden nå kom med, fra et svar som finansministeren har gitt på spørsmål nr. 847, fra representanten Christian Tybring-Gjedde. Der står det også:

«Det følger av dette at anslaget for den reelle inntektsveksten fra 2005 til 2006 blir 12,0 mrd. 2007-kr, målt i forhold til regnskap for 2005. Den reelle inntektsveksten fra 2006 til 2007 blir 0,9 mrd. 2007-kr, målt i forhold til anslag på regnskap for 2006. Fra 2005 til 2007 samlet blir realveksten 12,9 mrd. 2007-kr.»

Jeg har forståelse for at Regjeringen er opptatt av å bruke beregningsmetoder som gjør at det fremstår som om overføringene fra staten til kommunene er langt høyere nå enn de var under den forrige regjeringen, men det er viktig at en ikke forvirrer folk flest med mange forskjellige tall. Det er tross alt reelle penger man lever av.

Er statsråden enig i at den reelle veksten til kommunesektoren samlet sett fra 2005 til 2007 er på 12,9 milliarder 2007-kr?

Statsråd Åslaug Haga [11:30:45]: Jeg er helt enig i at vi aldri skal bidra til å skape forvirring hos verken oss sjøl eller våre velgere.

Representanten er opptatt av reelle penger, som det blir sagt. De reelle pengene som kommunesektoren har å rutte med, er veksten på 12,9 milliarder kr. I tillegg har man, i helt reelle kroner, ekstraordinære skatteinntekter for 2006 beregnet til 6,6 milliarder kr, slik at totalen som kommunene har å rutte med, uansett hvordan man snur og vender på det, faktisk er på nærmere 19 milliarder kr. Det er riktig at nivået blir hevet med 12,9 milliarder kr, men i tillegg kommer skatteinntektene.

Anders Anundsen (FrP) [11:31:46]: For ytterligere å bidra til forvirringen kan det nevnes at flere statsråder har begynt å bruke et annet tall, nemlig 24,9 milliarder kr. Det er en utfordring å se for seg at en regjering bruker så mye tid på å få frem sin fortrefelighet uten å fortelle hva som er realitetene. Derfor er jeg opptatt av at statsråden avklarer i Stortinget i dag at Regjeringen vil gjøre sitt aller ytterste for å sikre at de tallene som kommer ut, tar hensyn til hva som er denne regjeringens overføringer til kommunene, som gir en reell vekst til kommunesektoren, og ikke blander inn nominelle tall. Det er tross alt ikke pengene man har i lommeboken man lever av. Det er hva de pengene gjør at man kan kjøpe. Er statsråden enig i det?

Statsråd Åslaug Haga [11:32:40]: Kommuneoppbygget er komplisert, og det er mulig å skape stor forvirring knyttet til disse tallene avhengig av hvilket utgangspunkt man tar for beregningene. Som kommunalminister er jeg opptatt av å presentere et ryddig bilde til folk. Jeg er opptatt av at vi verken skal si ting slik at det framstår som om vi gjør mer enn det vi gjør, eller si ting slik at det framstår som om vi gjør mindre enn det vi gjør. Det er opplagt i min interesse som kommunalminister å bidra til å gi et så korrekt inntrykk som mulig.

Presidenten: Vi går tilbake til spørsmål 2.

S p ø r s m å l 2

Presidenten: Dette spørsmålet, fra representanten Kari Lise Holmberg til kommunal- og regionalministeren, vil bli tatt opp av representanten Bent Høie.

Bent Høie (H) [11:33:41]: Jeg tillater meg å stille følgende spørsmål til kommunal- og regionalministeren:

«I Teknisk Ukeblad den 23. mars kunne vi lese at eksperter frykter at idrettshaller kan være dødsfeller. Det pekes på at flere haller er for dårlig dimensjonert for store snømasser, og at måking i tillegg kan få takkonstruksjoner til å rase sammen. Vi må være sikre på at idrettshallene våre er trygge for både barn og voksne.

Har statsråden vurdert om det er behov for en særskilt kontroll for å sikre at idrettshallene tilfredsstiller god nok bygningsmessig standard?»

A n d e r s A n u n d s e n hadde her overtatt presidentplassen.

Statsråd Åslaug Haga [11:34:21]: Det er viktig at idrettshaller og andre publikumsbygg bygges og vedlikeholdes på en forsvarlig måte. Jeg er opptatt av at folk skal være trygge i alle typer bygg, inkludert idrettshaller. Vi må benytte flere virkemidler i dette viktige arbeidet. Vi – departementet i denne sammenheng – har nettopp sendt brev til halleiere i Norge for å minne om ansvaret de har for at personsikkerheten ivaretas. Brevet er også sendt alle kommuner og fylkeskommuner. Det er viktig at også kommunene følger opp sitt ansvar, både som halleier og som bygningsmyndighet.

Kommunenes tilsyn utføres primært der det bygges nytt og ved ombygging. Kommunene skal føre tilsyn med at regelverket overholdes, og i løpet av året vil Statens bygningstekniske etat gi ut en temaveileder som et hjelpemiddel for utøvelse av tilsyn.

Det er eieren som har det daglige ansvaret for at sikkerheten i en idrettshall er ivaretatt. Dette innebærer ansvar for at sikkerheten er tilfredsstillende, at sikkerheten undersøkes der det er tvil, og å sørge for å gjennomføre nødvendige tiltak der sikkerheten ikke er god nok.

Ifølge plan- og bygningsloven har eier et ansvar for at fare eller vesentlig ulempe ikke oppstår for personer eller eiendom. Avdekker kommunen at vedlikehold av haller, herunder snømåking, forsømmes, oppfordres kommunen til å gi de pålegg som er nødvendig for å forebygge eller få brakt i orden farlige forhold.

For å øke personsikkerheten i idrettshaller og andre publikumsbygg, og for å være sikre på at regelverket følges, mener jeg det er nødvendig å vurdere innføring av strengere kontrollrutiner for bygg hvor ulykker vil få store konsekvenser. I arbeidet med ny plan- og bygningslov vurderes det innføring av obligatorisk uavhengig kontroll i saker hvor f.eks. sikkerheten er spesielt kritisk. Fra næringen er det større vilje nå enn tidligere til å vurdere mer uavhengig kontroll som et reelt virkemiddel.

Jeg ser ikke bort fra at konklusjonen i departementets lovarbeid blir at uavhengig kontroll blir hovedregelen ved byggetiltak av stor samfunnsmessig betydning. Det er også viktig at loven i større grad pålegger kommunene å føre tilsyn med byggetiltak der feil vil medføre store konsekvenser for helse, miljø og sikkerhet. Gode kontrollrutiner er viktig for å verifisere den endelige kvaliteten på bygget. Kvalitet oppnås imidlertid først og fremst gjennom det som gjøres av dem som prosjekterer og utfører arbeid på f.eks. en idrettshall. Tilsyn og muligheten for uavhengig kontroll vil være av de mest effektive og etterspurte virkemidler fra det offentliges side for å sikre best mulig etterlevelse og minst mulig omgåelse av regelverket.

Bent Høie (H) [11:37:34]: Jeg takker for svaret. Jeg synes at det er positivt at det i forbindelse med den nye plan- og bygningsloven vurderes nye kontrollmuligheter med oppføring av nye bygg.

Imidlertid gjelder dette også i stor grad bygg som ble oppført på 1970-tallet under et annet regelverk enn det man har i dag, og som ikke vil bli omfattet av dette eventuelt nye regelverket. Statens byggtekniske etat sendte allerede i 2003 ut brev om dette til landets kommuner, og bad om en ekstra oppfølging i forhold til disse hallene. Men assisterende direktør i Statens byggtekniske etat, Gustav Pillgram Larsen, sier til Teknisk Ukeblad:

«Jeg kan ikke si vi er trygge på at dette er fulgt opp.»

Føler statsråden seg trygg på at de brevene som gjentatte ganger nå er blitt sendt, blir fulgt opp på en skikkelig måte?

Statsråd Åslaug Haga [11:38:37]: Det er viktig at vi holder blikket stivt festet på hvem som sitter med ansvaret. Det er halleier. Jeg mener det er viktig at vi ikke gjør noe som kan få halleierne til å tro at de er blitt fratatt noe ansvar. Det vi må gjøre, er kontinuerlig å holde trykket på dette oppe, slik at halleierne er seg sitt ansvar bevisst. Det er riktig som representanten sier, at når vi kommer til ny bygningsdel, når vi formodentlig får en ny bygningskontroll på plass, vil vi være i en litt annen situasjon. Jeg understreker også at vi allerede nå i forhold til eksisterende bygg kan bli strengere gjennom den nye bygningsdelen av plan- og bygningsloven med tanke på kommunenes ansvar for tilsyn. Det er noe av det vi sitter og jobber med nå: hvordan vi skal stramme opp kommunenes tilsynsansvar.

Bent Høie (H) [11:39:52]: En del av disse hallene er som sagt ført opp under et annet regelverk enn i dag. Vi ser også at endringer i klimaet og været gjør at hallene utsettes for andre typer belastninger i dag enn den gangen de ble oppført.

Vil det være aktuelt å påby riving eller forsterking av de eksisterende hallene hvis man avdekker svakheter? Hvem skal eventuelt påkoste den type endringer? Disse hallene eies jo i dag i all hovedsak enten av kommuner eller av frivillige lag og organisasjoner. Vil det bli igangsatt noen konkrete tiltak for å avdekke om det i dag finnes den type haller som ikke tilfredsstiller dagens regelverk?

Statsråd Åslaug Haga [11:40:45]: Når vi titt og ofte understreker halleiers ansvar, er jo det nettopp for at vi skal bidra til at de sjekker at hallen til enhver tid er i forsvarlig stand. Så kommuniserer vi også med kommuner og i noen tilfeller også med fylkeskommuner, som altså eier noen haller, og ber dem følge opp på sin side. Så med det systemet vi har for oppfølging, skal alle føle seg trygge i norske haller. Jeg understreker igjen at vi følger dette kontinuerlig opp, og at det i den nye bygningsdelen av plan- og bygningsloven vil bli tatt grep som også vil pålegge kommunene ytterligere ansvar ved oppfølging av eksisterende bygg.

S p ø r s m å l 3

Fra representanten André N. Skjelstad til miljøvernministeren:

«Staten har iverksatt kampanjer for å skape mer bevisste forbrukere på klimaområdet.

Hvilke tiltak vil statsråden iverksette for å gjøre statlige innkjøp mer klimavennlige?»

Presidenten: Dette spørsmålet bortfaller.

S p ø r s m å l 4

André Oktay Dahl (H) [11:42:06]: Jeg tillater meg å stille følgende spørsmål til miljøvernministeren:

«Statsråden har varslet et sterkere vern om bynære marker gjennom en egen markalov. Samtidig har Samferdselsdepartementet iverksatt utredning av mulig trasé for ny E18 gjennom sørlige deler av Osломarka, det såkalte «Ski øst»-alternativet.

Kan statsråden love at hun som en del av arbeidet med å styrke vernet om marka vil stanse utredningen av «Ski øst»-alternativet, slik at brukerne av denne delen av Osломarka kan være helt sikre på at det er helt uaktuelt med en ny 4-felts motorvei gjennom dette området?»

Statsråd Helen Bjørnøy [11:42:43]: Jeg er kjent med at samferdselsmyndighetene vil ha en bredere gjennomgang av alternativer for ny E18 på strekningen Vinterbro–Østfold grense, og at det såkalte Ski øst-alternativet skal inngå i arbeidet. Arbeidet vil skje innenfor rammen av systemet for ekstern kvalitetssikring av statlige investeringsprosjekter over 500 mill. kr – også kalt KS1.

I forbindelse med denne prosessen har samferdselsmyndighetene bestemt at videre plan- og utredningsarbeid etter plan- og bygningsloven skal stanses inntil KS1-arbeidet er gjennomført. Hvis samferdselsmyndighetene etter dette ønsker at «Ski øst»-alternativet skal inngå i den videre plan- og utredningsprosessen etter plan- og bygningsloven, må programmet for arbeidet endres.

I forbindelse med foreleggning av programmet for Miljøverndepartementet vil jeg da foreta en konkret vurdering av om alternativet bør videreføres. Jeg vil gjøre denne vurderingen bl.a. i lys av de varslede rikspolitiske bestemmelsene for Osломarka, arbeidet med en egen Marka-lov og hensynet til jordvern.

André Oktay Dahl (H) [11:44:15]: Jeg takker for svaret.

Denne saken har skapt stort lokalt engasjement, og med god grunn. Sørmarka betyr ekstremt mye for mange Follo-beboere, og de har selvfølgelig fått med seg de klare miljøforpliktelsene i både Soria Moria-erklæringen, den nye Marka-loven som er varslet, og friluftsmeldingen. Statsråd Navarsetes begrunnelse for utredningen har stort sett vært at alle steiner må snus, på tross av opprinnelig avvisning fra Statens vegvesen. Det er blitt reist spørsmål ved saksbehandlingen og nærmere slektskaps- og venns-kapsforhold i forbindelse med denne. Det skal jeg ikke

gå inn på. Men jeg, og Høyre, forventer at SV skjærer igjennom i denne saken – ikke minst vinner de da kanskje tilbake noen av de 20 pst. av velgerne som ser ut til å ha gått over til Arbeiderpartiet.

Jeg skal presisere spørsmålet i tilfelle det fremstod som uklart: Vil statsråden på noe som helst vis engasjere seg og bidra til at utredningen av «Ski øst» legges vekk? Ja eller nei?

Statsråd Helen Bjørnøy [11:45:09]: Jeg vil understreke at KS1-prosessen verken overstyrer eller erstatter den senere konkrete behandlingen av dette vegprosjektet etter plan- og bygningsloven. Jeg vil også understreke at det arbeidet som nå er i gang med ny Marka-lov, innebærer at det vil måtte legges stor vekt på Marka-interessene i den videre behandlingen av saken. Det er altså slik at denne prosessen som nå pågår, er en prosess som samferdselsmyndighetene har satt i gang. Det er et arbeid som eventuelt vil komme på mitt bord, og som jeg da etter hvert vil foreta vurderinger av.

André Oktay Dahl (H) [11:46:01]: Jeg konstaterer at statsråden ikke er villig til å gi noen garanti, ei heller noen viljeserklæring i forhold til sitt arbeid i regjering. Det er for så vidt greit. Dette er en betydelig miljøsak for en hel region.

Til slutt får jeg bare oppfordre statsråden til å bruke det engasjementet som er. Hun må ikke være redd for at eventuelle andre setter henne på plass, hun må stå for sitt oppriktige miljøengasjement helt inn i regjeringskontorene og ikke la seg pille på nesen, f.eks. i forhold til det statsministeren gjorde ved en tidligere anledning.

Presidenten: Presidenten vil peke på at å «pille på nesen» neppe er egnet som betraktning i denne sal.

Statsråd Helen Bjørnøy [11:46:40]: Jeg kan forsikre om at i denne saken som i andre saker tas miljøhensyn veldig alvorlig – og det står høyt på dagsordenen i Regjeringens arbeid. Det er klart at den vurderingen som eventuelt vil bli foretatt her, vil innebære den varslede rikspolitiske bestemmelsen for Osloområdet og hensynet til jordvern. Også det at vi jobber med egen Marka-lov, vil bli tillagt stor betydning.

S p ø r s m å l 5

Ketil Solvik-Olsen (FrP) [11:47:35]: «1. mai i fjor lovet statsministeren å sette spaden i jorden for gasskraftverket på Skogn. Til Trønder-Avisa 17. januar 2006 bekreftet statsråden at Midt-Norge styrer mot en alvorlig kraftkrise, og sa at nye utbyggingsplaner må på bordet veldig raskt. Det til tross, ingen større kraftprosjekt er iverksatt i regionen.

Hva har Regjeringen konkret gjort for å fremskynde store kraftprosjekt, og når kan man forvente at kraftsituasjonen i regionen igjen kan betegnes som «god»?»

Statsråd Odd Roger Enoksen [11:48:08]: Regjeringen tar sårbarheten i den norske kraftforsyningen på alvor, og har helt siden den tiltrådte arbeidet aktivt for å tilrettelegge for ny kraftproduksjon. Det er blitt gjort betydelig med arbeid i denne perioden. Det har blitt gitt flere konsesjoner både til gasskraft- og vannkraftprosjekter. I tillegg har Regjeringen opprettet et fond på 20 milliarder kr for å styrke satsingen på fornybar energi og energieffektivisering.

I Midt-Norge er Regjeringens plan for å styrke kraftsituasjonen i regionen basert på tiltak for økt overføringskapasitet, økt satsing på energiomlegging og ny produksjon samt andre tiltak som skal sikre forsyningsikkerheten i Midt-Norge.

Flere større nettinvesteringer, konkret knyttet til utvidelsen av Norsk Hydros aluminiumsverk på Sunndalsøra og Ormen Lange-utbyggingen, er utført. Det er videre investert i spenningsstøtte i nettet som vil bedre overføringsmulighetene i og inn i området fra 2007. Statnett har videre besluttet å investere i økt overføringskapasitet mellom Midt-Norge og Sverige. Dette skal være på plass fra høsten 2009. Statnett har i tillegg oversendt konsesjonssøknad for ny overføringsforbindelse mellom Sogn og Fjordane og Møre og Romsdal til NVE.

Et viktig element i handlingsplanen er tiltak for å legge til rette for ulike typer ny kraftproduksjon. Støtteordningen til fornybar elektrisitet gjennom Enova for å realisere vind-, vann- og biokraftprosjekt i området er initiert. Samtidig styrker NVE saksbehandlingskapasiteten og prioriterer konsesjonssøknader for vann- og vindkraftprosjekter i Midt-Norge. NVE har videre stor fokusering på effektiv konsesjonsbehandling av produksjons- og overføringsanlegg i denne regionen.

Det har blitt presentert planer for flere gasskraftprosjekter. Regjeringen arbeider for å legge forholdene best mulig til rette for realisering av nye gasskraftprosjekter med CO₂-håndtering. Olje- og energidepartementet er i dialog med aktuelle utbyggere av gasskraftverk, inkludert Industrikraft Midt-Norge, og det arbeides mot å få en løsning så raskt som mulig.

Det er gjort et betydelig arbeid med å få på plass tiltak for å bedre kraftsituasjonen i Midt-Norge i løpet av det siste året. Vi følger utviklingen nøye, og vi vil holde så rask framdrift som mulig når det gjelder å gjennomføre de planlagte tiltakene i handlingsplanen for Midt-Norge.

Ketil Solvik-Olsen (FrP) [11:50:38]: Dette var vel egentlig et svar som ventet. En snakker om at nettet i Midt-Norge er et konfliktfylt prosjekt. Det tok vi opp i Stortinget i går. Men mange av disse tiltakene har vært planlagt i lang tid.

Mitt spørsmål gikk på hva Regjeringen har gjort for å fremskynde kraftprosjekt. Planer og dialog tviler jeg ikke på at det er, men det gir ikke mer strøm til hus og industri. Så spørsmålet er: Hva er fremskyndet? Jo, statsråden nevner Tjeldbergodden. De har fått konsesjon. Men har de fått utslippstillatelse? Uten utslippstillatelse er ikke konsesjonen verdt én krone. Har statsråden gjort noe for å fremskynde gasskraftverket på Skogn? Konsesjonen er der, det

er alle klar over, men har han gjort noe for å framskynde en investering der? Det samme gjelder Industrikraft Møre. Har de i det hele tatt fått konsesjon ennå? Det er jo en masse prosjekt nå som ikke eksisterte før, som gjør at en vil kunne realisere kraftprosjekt nå, som ikke var mulig tidligere.

Spørsmålet er konkret: Hva er blitt gjort for å framskynde løsninger med tanke på disse utfordringene?

Statsråd Odd Roger Enoksen [11:51:43]: Jeg tror for så vidt det ikke er noe poeng å gjenta det svaret jeg først gav, i forhold til det betydelige arbeidet som er blitt gjort.

Det er riktig at en rekke av disse prosjektene er konfliktfylte. Energiproduksjon og overføring av energi er konfliktfylt, og det gjør også at saksbehandlingen, og konsesjonsbehandling av denne typen saker, ofte tar tid. Det er mange instanser som skal høres. Det er situasjonen i forhold til nye konsesjoner for produksjon av energi, og det er også situasjonen for overføringsforbindelser. Derfor vil f.eks. overføringsforbindelse mellom Sogn og Fjordane og Møre og Romsdal komme til å ta tid, og kan tidligst være på plass i 2011/2012.

Når det gjelder Tjeldbergodden, vet representanten utmerket godt at Statoil og Shell nå er i gang med å jobbe med et helt annet prosjekt enn det opprinnelige, og at vi derfor ikke har noen sak å forholde oss til – før de har konkludert med hensyn til hvorvidt verdikjedeprojektet på Tjeldbergodden vil bli realisert i den form de ønsker. Det gamle prosjektet er ikke lenger aktuelt. (Presidenten klubber.)

Når det gjelder de (presidenten klubber) øvrige prosjektene, f.eks. Industrikraft Møres prosjekt, vil søknad (presidenten klubber) bli behandlet så raskt som overhodet mulig.

Presidenten: Presidenten vil peke på at når lampen slukker, er det en sterk indikasjon på at taletiden er omme.

Statsråd Odd Roger Enoksen [11:52:56]: Å, det er det det betyr!

Ketil Solvik-Olsen (FrP) [11:53:00]: Jeg var redd det betydde at det er tomt for strøm også i Oslo.

Det er et ordtak som sier: Fortell ikke hvor mye du jobber, fortell hva du får gjort. Det tror jeg gjelder litt for hva Regjeringen gjør i Midt-Norge også. I sitt første svar skrøt statsråden av at Tjeldbergodden er gitt konsesjon. I sitt påfølgende svar sa han at prosjektet ikke lenger er relevant, fordi det er blitt endret. Industrikraft Møre søkte om konsesjon i fjor. En har hatt lang tid på seg – hvis det virkelig er ønskelig å få bygd et gasskraftverk for å redde kraftsituasjonen. Industrikraft Møre sier at får vi konsesjon, kan vi sette i gang bygging og iallfall ha et halvt gasskraftverk oppe og gå i løpet av 2008. Hver måned som går, betyr at en også utsetter slike investeringsbeslutninger.

En kan godt snakke om enøktiltak – en kan snakke om mange slike – men statsråden understreket jo selv i Trønder-Avisa for et og et halvt år siden at det er de store pro-

sjektene som må på plass for å få reddet situasjonen. Og de nettinvesteringene som Statnett tok beslutning om i forrige stortingsperiode, tar det fortsatt tid å få på plass.

Igjen er spørsmålet: Når det gjelder f.eks. Industrikraft Møre, hva har Regjeringen gjort for å framskynde behandlingen av deres søknad, slik at de kan investere så fort som mulig?

Statsråd Odd Roger Enoksen [11:54:15]: Som jeg sa i mitt første svar, har vi først og fremst bedt NVE om å prioritere konsesjonssøknader fra dette området – inkludert søknaden fra Industrikraft Møre, slik at den kan få en raskest mulig behandling. Så er det, som jeg også har sagt, visse prosedyrer som må legges til grunn. Det gjør at dette tar tid, men vi skal gjøre det så raskt som overhodet mulig.

Så har jeg sett igjennom det jeg sa i mitt første svar. Jeg nevnte ikke konsesjonen for Tjeldbergodden i mitt første svar – det kan representanten lese i ettertid, i referatet.

Som sagt: Vi tar sikte på å bidra til å løse denne situasjonen så raskt som mulig. Det vil ikke være noen gasskraftverkprosjekter som kan være oppe og stå i 2008. Derfor har vi vært nødt til å gå til det skritt å la Statnett investere i reservekraftkapasitet i dette området. Korteste byggetid fra man bestiller, vil sannsynligvis være 36 måneder – og da er det som kjent ikke 2008.

S p ø r s m å l 6

Bård Hoksrud (FrP) [11:55:25]: Jeg vil først bare si at det jo er lenge siden spørsmålet ble sendt. Det har blitt en del endringer når det gjelder tiltakskostnadene, men jeg vil allikevel ta opp spørsmålet slik det opprinnelig ble stilt:

«Flere av omkjøringsveiene som i sommer skal erstatte E18 i Vestfold, er i en slik forfatning at det vil skape trafikkaos. Det må settes i verk tiltak for å oppgradere/sikre veiene og ta høyde for de miljømessige konsekvensene. Beregninger tyder på at det vil koste 200 mill. kr å sikre tunnelene, i tillegg vil det påløpe store kostnader for å oppgradere veiene slik at man kan sikre en forsvarlig trafikkavvikling i sommer.

Hva vil statsråden nå gjøre for å sikre trafikkavviklingen gjennom Vestfold i sommer?»

Statsråd Liv Signe Navarsete [11:56:11]: Som representanten Hoksrud viser til, har stenginga av E18 i Vestfold ført med seg problem for trafikkavviklinga gjennom fylket. Tilbakeføringa av trafikk til gamle E18, dvs. rv. 313, har auka faren for ulukker, medført ulemper for naboane til veggen og ført til at trafikantane brukar lengre tid på reisa.

For å bøte på desse ulempene er det sett i verk ei lang rekke tiltak. Tiltaka gjeld m.a. endra fartsgrense for å få best mogleg flyt i trafikken, forsterka skilting, asfaltering av ein del strekningar og ny vegoppmerking. Det er vidare sett inn auka kontroll, noko som det er varsla om ved skilt, og ordninga med skuleskyss er utvida. Eg vil òg nemne at det etter ynske frå kollektivselskapa vil verte etablert kollektivfelt ved innsnevringa ved Bergsenga. Nye tiltak vert

kontinuerleg vurderte, så lenge den ekstraordinære situasjonen held fram.

Det er laga kart m.m. – som vert nytta av politiet og av Vegtrafikksentralen – over rv. 313 og dei andre omkøyringsvegane i nordfylket, slik at ein kan utnytte alternativt vegnett best mogleg gjennom god skilting langs vegen. Det er òg kontinuerlege observasjonar av kø i trafikken i helgane, med tanke på å føre trafikk inn på omkøyringsruter med «ledig kapasitet».

Etter anbudsrunder i samband med sikringsarbeida er det klart at eitt løp på E18 vil kunne opnast 6. juli. Med det vil venteleg trafikken på rv. 313 og andre omkøyringsvegar i stor grad vere attende til det normale, og kvaliteten på trafikkavviklinga gjennom Vestfold bør då vere akseptabel. Vegstyresmaktene vil sjølv sagt følgje også denne situasjonen nøye.

God informasjon om korleis trafikkavviklinga er til kvar tid, skal sikrast, slik at trafikantane får høve til å tilpasse reisetidspunkt og reiserute. Ein køvarslar vert brukt av Vegtrafikksentralen i varslingsarbeidet. To store tavler er plasserte ved Sem og Larvik for å føre trafikken inn på best mogleg omkøyringsveg. Informasjonen er òg tilgjengeleg på Vegvesenet sine heimesider.

Bård Hoksrud (FrP) [11:58:21]: Jeg vil takke statsråden for svaret.

Det er godt å se at det skjer noe, men jeg har også stilt spørsmål til statsråden om omkjøringsveiene rv. 32 og rv. 40. Statsråden har vært klar og tydelig på at hun ikke ønsker å sette i gang ytterligere tiltak nå, men at man kontinuerlig skal se på dette. Men alle tilbakemeldinger fra dem som bor langs disse veiene, er at dette er veier hvor det fra før er stor trafikk, og at den økte trafikken som stengingen av Hanekleivtunnelen har medført, ytterligere har forverret deres situasjon. De opplever nå en uholdbar situasjon.

Spørsmålet mitt blir da: Statsråden snakker om noen av de andre omkjøringsveiene, men ser hun ikke at det også er viktig å ta tak i de problemene som de som bor langs disse veiene, har? Selv om ett løp vil bli åpnet 6. juli, betyr jo ikke det nødvendigvis at det ikke fortsatt vil være økt trafikk på omkjøringsveiene.

Statsråd Liv Signe Navarsete [11:59:20]: Eg var i Vestfold – i Holmestrand – 30. april og hadde møte med både kommunar, fylkeskommunen og Fylkesmannen. Vegvesenet var til stades. Eg hadde òg møte med kollektivselskapa. Det var veldig nyttig. Eg opplevde at ein lokalt er tilfreds med den dialogen ein har med Statens vegvesen. Ein sa at ein iallfall vert høyrte hos Statens vegvesen, og at arbeidet i dei prioriterte områda vert gjennomført.

Så er det alltid slik at ein gjerne skulle ha gjort endå meir – og aldri vert vel noko godt nok – men den situasjonen som me har hatt så langt, er til å leve med for innbyggjarane langs denne strekninga.

No er me komne eit godt stykke ut i mai. Det gjenstår framleis vel ein og ein halv månad med denne situasjo-

nen, men når me kjem til 6. juli, vil iallfall situasjonen normalisere seg på ein heilt annan måte.

Bård Hoksrud (FrP) [12:00:23]: Jeg har et par spørsmål.

Jeg hører at statsråden har vært i Vestfold, og det er veldig bra, for det er for så vidt der skoen virkelig trykker. Det er jo slik at i hvert fall én kommune i Telemark, kanskje to, blir rammet spesielt av dette. Jeg har registrert at både fylkesutvalget i Telemark og KS i Telemark har gitt klare tilbakemeldinger om at det også må skje noe på rv. 32 og rv. 40, som jeg opplever at statsråden ikke ser behovet for å gjøre noe med, fordi hun mener at det er så kort tid igjen til situasjonen normaliserer seg. Jeg er faktisk ikke sikker på at man har kvittet seg med disse utfordringene når bare ett av løpene blir åpnet.

Jeg kan tenke meg å spørre statsråden konkret hva hun vil gjøre med disse strekningene. Hvor mye er nå satt av, f.eks. til asfaltering og andre tiltak, og hva vil man gjøre framover? Jeg registrerer jo når jeg kjører på veien, at det skjer ting, men hvor mye er satt av totalt for å sørge for at det blir gjort noe med den uholdbare situasjonen som fortsatt er der, og som fortsatt vil være der et par måneder til?

Statsråd Liv Signe Navarsete [12:01:26]: Eg har heilt sidan fyrst i januar sagt til Stortinget at eg vil kome tilbake i tilleggspolisproposisjonen som vil verte lagd fram parallelt med revidert nasjonalbudsjett, med ei oversikt over Hanekleivtunnelen og tilstøytande tunnelar. Det omfattar sjølv sagt òg den økonomiske sida. Eg vil difor ikkje gå inn på det i dag. Det er ikkje god skikk å gå inn på spørsmål som ein skal leggje fram for Stortinget om kort tid.

S p ø r s m å l 7

Arne Sortevik (FrP) [12:02:09]: «I forbindelse med nyheten om at ytterligere 6 tunneler på E18 i Vestfold må stenges for å gjennomføre nødvendig sikringsarbeid, fremkommer det også at etterslep i vedlikehold på veitunneler over hele landet er omfattende. Det er anslått at over 2 mrd. kr må til for å reparere alarmtelefoner, lys- og ventilasjonsanlegg samt dårlig veidekke. På riksveinettet er det ca. 800 tunneler.

Hva vil statsråden gjøre for at veitunnelene i Norge ikke bare blir rassikre, men også driftssikre?»

Statsråd Liv Signe Navarsete [12:02:51]: I ein rapport frå Statens vegvesen frå februar 2003 er det totale etterslepet på riksvegane rekna til å vere 14 milliardar kr pr. 1. januar 2007. Dette er eit etterslep som er opparbeidd gjennom mange år under ulike regjeringar. Tunnelane sin del av dette er rekna til om lag 2 milliardar kr.

Regjeringa har auka innsatsen til riksvegvedlikehald, men eit så stort etterslep må nødvendigvis takast igjen over fleire år. Dette er eit spørsmål som vil verte grundig handsama i Nasjonal transportplan for perioden 2010–2019.

Det er no sett av 170 mill. kr pr. år for å oppgradere tunnelane ved å fornye gammalt og utdatert utstyr. I tillegg kjem den årlege drifts- og vedlikehaldsinnsatsen.

Innanfor all drift og alt vedlikehald prioriterer Statens vegvesen dei oppgåvene som har direkte innverknad på tryggleiken. For tunnelar tyder dette at dei tiltaka som er naudsynte for at trafikken kan avviklast på ein sikker måte, vert gjennomførte. Det omfattar òg dei installasjonane som er nemnde i spørsmålet.

Arne Sortevik (FrP) [12:03:59]: Takk for svaret.

Det har lenge vært kjent at det er et stort vedlikeholdsetterslep på norske veier, totalt ca. 45 milliarder kr. Det tallet som statsråden refererer til for riksveinet, ca. 14 milliarder kr, har også vært kjent. Men det har vært mindre kjent hvor stor del av vedlikeholdsetterslepet på riksveinet som faktisk gjelder veitunnelene, hvor de trafikkerende er i en ganske spesiell situasjon.

Hva er statsrådets plan for å dekke opp etterslepet? Jeg ber ikke om noen lekkasje fra revidert budsjett eller fra budsjettet for neste år, men om signaler på om man vil se på muligheten for få programmer for å rydde opp i etterslepet når det gjelder vedlikehold av veitunnelene, der de veifarende er i en spesiell situasjon. De er i en tunnel, og det er en helt spesiell situasjon som skaper utrygghet i utgangspunktet, når vi har et rassikringsproblem. Nå har vi et tilleggsproblem, nemlig mangel på vedlikehold.

Statsråd Liv Signe Navarsete [12:05:08]: Eg kan nemne at Statens vegvesen for fleire år sidan tok i bruk eit eige datasystem for å halde oversikt over oppgåvene som skal gjerast i samband med den tekniske tryggingssystemet i tunnelane. Systemet gjev òg dokumentasjon på om oppgåvene er utførte. Eg har tillit til, som eg sa i mitt hovudsvar, at ein prioriterer tryggleik, og at ein gjer fyrst dei oppgåvene som må gjerast for at tryggleiken i heile vårt omfattande tunnelsystem skal haldast oppe på ein god måte.

Carl I. Hagen hadde her gjeninntatt presidentplassen.

Arne Sortevik (FrP) [12:05:51]: Til VG 12. april i år sier utbyggingsdirektør Aksnes i Statens vegvesen:

«Etterslepet kan gjøre at tunnelene ikke er driftssikre, men det utgjør ikke fare for den enkelte bilist.»

Deler statsråden dette synet? Erfaringene til mange trafikanter er dessverre ikke slik. De er faktisk motsatt. Jeg skal bruke et ganske ferskt eksempel fra Bergen. I en tunnel som statsråden sikkert kjenner til, Damsgårdtunnelen, som går mellom Fyllingsdalen bydel og Bergen sentrum, var det i går en kjedekollisjon med åtte biler, tre ble skadet. Det var ikke mulig, ikke engang for politiet, å åpne rømmingsdørene som skal gjøre det mulig for en ambulanse å komme inn i tunnelen. Når ikke engang politiet klarer å bruke nødutstyret og evakueringsutstyret, viser det at vi har et problem. Når vi i tillegg har alarmtelefoner som ikke virker, og dårlig belysning, er det klart at den enkelte trafikant har grunn til å føle seg utrygg.

Statsråd Liv Signe Navarsete [12:07:00]: Eg kjenner ikkje den saka frå Bergen som det vert referert til. Eg må be om forståing for at eg ikkje kan kommentere ho. Men det er klart at dersom ein ikkje kan opne rømmingsdørene, er det ein svikt i systemet. Det må i så fall takast opp.

Eg må, som kvar statsråd, støtte meg på at me har eit system som tek vare på tryggleiken. Me har gode datasystem, eit eige datasystem for å halde oversikta over dette. Det er opp til Statens vegvesen heile tida å gjere dei prioriteringane som dei seier til meg at dei gjer, og som eg lit på at dei gjer, nemleg å ta dei viktigaste oppgåvene fyrst, dei som sikrar tryggleik for folk når dei køyrer i tunnelar.

Eg har ikkje noko anna svar å gi enn det eg alt har gitt, nemleg at dette området, innanfor drift og vedlikehald, er eit område som har prioritet. Ein har eit eige overvakingssystem, og det har sjølv sagt kome endå meir i fokus etter dei hendingane som har vore med tunnelane i Vestfold.

S p ø r s m å l 8

Jan Sahl (KrF) [12:08:17]: Jeg har følgende spørsmål til samferdselsministeren:

«Situasjonen som har oppstått på E18 i nordre Vestfold, krever strakstiltak for å forhindre kaos og køer ved avvikling av helge- og ferietrafikk i vår og sommer. Ved å overføre trafikk fra privatbiler til kollektive transportmidler kan trafikken på veistrekningene avlastes. Dersom tog- og busstilbudet gjennom Vestfold trappes opp og kapasiteten økes, vil antallet biler på veien kunne reduseres.

Hva vil statsråden gjøre for å hindre køer og kaos, av hensyn til sikkerhet, effektivitet og miljø?»

Statsråd Liv Signe Navarsete [12:08:56]: Eg vil fyrst seie meg lei for dei problema stenging av E18 fører til for trafikantane og for busetnaden langs omkøyringsvegane.

Statens vegvesen har saman med politi og lokale styresmakter fokusert sterkt på dette og følgjer nøye utviklinga i trafikken på omkøyringsvegane. Mange tiltak er alt gjennomførte: informasjon om alternative køyreruter, betre skilting og oppmerking, fysiske utbetringar, medrekna asfaltering, nedsett fart for å få betre flyt i trafikken og auka overvaking frå politi. I tillegg er ferjekapasiteten i samband Moss–Horten auka.

Til no har trafikkavviklinga på omkøyringsvegane gått utan store problem. I dei største utfartshelgane, som pinsa, kan me venteleg ikkje unngå kø. Me veit òg at døgntrafikken er aukande, og at han normalt er 25 pst. større i juli enn gjennomsnitt for året. Difor har det vore særst viktig å kunne få opne E18 att før fellesferien. Det er no lagt opp til opning den 6. juli.

Me veit at trafikantane er flinke til å tilpasse seg ved store og mellombelse endringar i tilbodet, både ved å reise mindre, ved å endre tidspunkt for reisa, ved å endre reisemiddele og ved å endre reisemiddele. Det såg me seinast ved avviklinga av påskeferien. Døgntrafikken på rv. 313,

gamle E18, er no noko mindre enn han var på E18 før raset i Hanekleivtunnelen.

Me veit òg frå den nasjonale reisevaneundersøkinga i 2005 og anna materiale at reiser gjennom Vestfold i svært stor grad er besøksreiser og ferie- eller fritidsreiser, at nær halvdel av all trafikk gjennom veka er på fredag og søndag, og at om lag 70 pst. av alle reiser er med eigen bil. Det vil sjølvsagt vere positivt om fleire nyttar offentleg transport, slik representanten Jan Sahl peikar på. Det er likevel slik at med den samansetjinga som er av trafikken, er det spesielt utfordrande å overføre nettopp slike reiser til offentleg transport.

Måndag den 30. april hadde eg eit møte med m.a. dei transportselskapa som står for store delar av kollektivtrafikken gjennom Vestfold. I dette møtet vart det presentert ulike forslag som kan bidra til å leggje betre til rette for forsterka kollektivtrafikk. Enkelte forslag vert no gjennomførde, medan nokre vert vurderte fortløpande opp mot dei faktiske problema som vil kunne oppstå når trafikken aukar framover mot sommaren. Det vil så snart som råd verte etablert kollektivfelt ved Bergsenga, der trafikken frå nord vert ført over på gamle E18. Det vil lett danne seg kø ved innsnevringa, og med kollektivfelt vil kollektivtrafikken sleppe forbi denne køen.

Jan Sahl (KrF) [12:11:33]: Jeg merket meg at statsråden i veldig stor grad gjentar svarene som er gitt til de to foregående spørrene, og de går i all hovedsak på de tiltakene som er gjort på veisystemene. Det er veldig bra. Statsråden skal ha ros for å ha vært særdeles aktiv med å legge til rette for at man skal kunne avvikle veitrafikken på en god og effektiv måte.

Dessverre er det nå av ulike årsaker gått ganske lang tid siden spørsmålet ble stilt. Derfor må jeg si at jeg synes det er skuffende at statsråden melder tilbake at en i prinsippet ikke har gjort noen ting for å øke kollektivtrafikken. Miljø er jo veldig høyt oppe på banen for tiden, og vi vet at de områdene som nå får ekstra trafikk, får en ekstra miljøbelastning.

Mitt spørsmål er: Hva er årsaken til at en ikke har fokusert mer på å få økt kollektivtrafikken?

Statsråd Liv Signe Navarsete [12:12:38]: Når spørsmåla som vert stilte til statsråden, er tilnærma like, er det naturleg at òg svara må verte tilnærma like.

Det har vore gjort ei god marknadsføring frå kollektivselskapa si side, men som eg sa, er samansetjinga av trafikken slik at det er vanskeleg å fange opp all den auka trafikken i kollektivsystemet. Det handlar for tog sin del rett og slett om å ha kapasitet på dei aktuelle tidspunkta, når ein får ein så stor, komprimert trafikk på fredag ettermiddag og søndag kveld. Busselskapa, som er meir fleksible, har marknadsført sine tilbod ekstra godt. Vi jobbar òg saman med dei for ytterlegare å forsterke marknadsføringa av eksisterande kollektivtilbod.

Jan Sahl (KrF) [12:13:31]: Så vidt jeg kjenner til, er det en betydelig pendlertrafikk på Vestfoldbanen, og som statsråden selv var inne på, viser det seg jo at nettopp i sli-

ke situasjoner som vi nå er inne i, er folk villige til å endre reisemønster. Når det blir hindringer i veitrafikken, er det flere som velger kollektive transportmidler. Derfor er det fra Kristelig Folkepartis side forventet at man har en økt fokusering nettopp på det.

Med den situasjonen som nå har oppstått, vil jeg spørre statsråden om hun til slutt vil gjøre noen vurderinger og se på hvor stor økning i kollektivtrafikken en har fått, og trekke noen konklusjoner med hensyn til i hvor stor grad trafikantene er villige til å endre sitt handlingsmønster. Dette kunne også være en ypperlig anledning til å se om noen kanskje ville endre sitt reisemønster totalt sett.

Statsråd Liv Signe Navarsete [12:14:36]: Slike trafikktejingar har jo kollektivselskapa. På det nemnde møtet 30. april fekk eg opplyst at det er vekst både for NSB på persontransport og for busselskapa. Ein registrerer vekst. Det vert registrert, så eg skal få tala på det. Dei kan sjølvsagt representanten Sahl òg få tilgang til.

Eg er heilt samd med representanten Sahl i at dette er ein interessant «case», også fordi eg har teke til orde for m.a. vegprising. Alle erfaringar frå andre land viser at dersom ein skal få folk til å gå over frå bilkøyring til kollektivtransport, er det ikkje nok med ei gulrot, sjølv om me må ha kapasitet på kollektivfeltet. Ein må òg ha restriksjonar på bilbruken. Slik sett er dette eit spennande døme å granske òg i ettertid for å sjå kva effekt dette har på folk sin kollektivbruk. Eg håpar at svært mange no tek kollektive reisemiddel, både gjer det for ettertida og prøver ut den moglegheita, noko som eg trur vil tene alle.

S p ø r s m å l 9

Jan Böhler (A) [12:16:03]: Jeg vil gjerne stille følgende spørsmål til samferdselsministeren:

«Det er stort behov for å forbedre regulariteten og kapasiteten i NSBs nærtrafikk i Oslo-området. I slutten av januar i år ble det presentert en avtale hvor NSB skulle øke tilbudet med 15 pst. eller 2 000 ekstra seter. Dette skulle gi flere avganger, bl.a. i helgene, da det i perioder er timesruter og færre innstillinger og forsinkelser pga. materiellmangel, kapasitetsproblemer o.l.

Kan statsråden si noe nærmere om hvordan forbedringene i tilbudet vil bli utformet, og når de vil bli innført?»

Statsråd Liv Signe Navarsete [12:16:45]: Samferdselsdepartementet og NSB AS underteikna rundt årsskiftet 2006/2007 ei ny rammeavtale om statleg kjøp av persontransporttenester med tog. Denne gjeld for perioden frå 1. januar 2007 til 31. desember 2010.

Lokaltoga i Oslo-området er ein viktig del av den totale trafikkavviklinga i hovudstadsområdet, og eg har vore oppteken av at tilbodet skal vere påliteleg og attraktivt for passasjerane.

I nærtrafikken rundt Oslo vert det i tida framover gradvis sett inn ekstra vogner på avgangar som inngår i gjeldande rutetabell. Dette gir langt fleire sitjeplassar i rushtrafikken i hovudstadsområdet.

Hovuddelen av vognene vert sette inn frå ruteterminskiftet i januar 2008. NSB vil med denne kapasitetsauken kunne produsere i overkant av 2 000 fleire sete i rushperioden enn det dei hadde i 2006.

Rammeavtala legg òg opp til fleire avgangar utanfor rushtrafikken i nærtrafikken rundt Oslo og i intercitytrafikken, primært frå ruteterminskiftet i 2008. Avgangane vil m.a. tette gapa i gjeldande ruteplan, slik at rutetilbodet vert jamt over heile driftsdøgnet. Eg meiner dette er eit riktig tiltak, fordi rutetabellen vert langt enklare å forstå, og fordi dei reisande får eit jamt tilbod gjennom heile dagen. Erfaringane òg frå annan kollektivtransport er at dette er ei tilbodsforbetring dei reisande set stor pris på, og som fører til at fleire reiser kollektivt.

Fleire avgangar aukar behovet for fleire lokførarar. NSB har orientert om at selskapet no har ein stram mannskapssituasjon, m.a. på grunn av ein stram arbeidsmarknad. NSB har sett i verk mange gode tiltak for å avhjelpe situasjonen. Eg er sikker på at selskapet gjer sitt beste både for å behalde personalet og for å trekkje til seg nye lokførarar, slik at det kan levere den avtalte produksjonen snarast mogeleg.

Departementet har vidare ein god dialog med Norsk jernbaneskole, som har ansvaret for utdanninga av lokførarar. Eg er trygg på at skulen i åra framover gjer sitt beste for å utdanne så mange som mogeleg i forhold til innmelde behov.

Jan Böhler (A) [12:18:53]: Jeg takker ministeren for det positive svaret.

Jeg oppfatter det slik at når man vil jevne ut gapet i gjeldende ruteplaner og få en mer jevn trafikk hele døgnet, vil det også gjelde helgene, slik at man kan unngå lange perioder med timesruter, noe som i disse svært trafikerte områdene blir altfor dårlig. Det målet vi har om å øke kollektivandelen, som jeg er sikker på at Regjeringen står sterkt på, bør jo gjøre at man søker alle mulige løsninger for å øke kapasiteten raskest mulig. Da vil jeg spørre om man vil se på muligheten for – jeg er klar over at det er logistikkproblemer knyttet til dette – å få togene fra Moss og fra Hamar-kanten, som er langt fra stappfulle når de går direkte inn til Oslo, til å stoppe på noen av de mest trafikkerte lokaltogstasjonene, som Holmlia, Høybråten og Haugenstua i Oslo-området.

Statsråd Liv Signe Navarsete [12:19:57]: Det er eit spørsmål som er knytt til det kapasitetstaket som ein dessverre opplever i området. Det er vanskeleg for meg å svare eksakt på det, men eg skal gjerne gå inn og sjå på det. Eg ser at det er eit behov for ytterlegare forsterking i dette folketette området, men eg kan ikkje gi svar på om det er mogeleg, for det er mange tekniske berekningar som må gjerast, og som eg ikkje har moglegheit for å gjere her. Eg er open for ein dialog om dette, til liks med i alle andre spørsmål som kan vere med på å auke kollektivdelen i Oslo-området. Det er særdeles viktig, og det er Regjerin- ga svært oppteken av.

Jan Böhler (A) [12:20:47]: Jeg takker også for tilleggssvaret. Det er jo positivt at ministeren peker på at det er en sterk innsats for å øke tallet på personell, for det er ofte det meldes om innstillinger på grunn av personellmangel, som det sies, og det er urovekkende.

Jeg vil gjerne spørre om ministeren kan si noe nærmere om både hva man vil gjøre for å få opp antallet lokførere, og hva man vil gjøre nærmere for å overvåke og ha strengere kontroll med antallet innstillinger og antallet forsinkelser. Jeg oppfatter det som ganske akutt – når det gjelder folks lyst til og mulighet for å reise kollektivt – at andelen innstillinger og forsinkelser av ulike grunner, som er veldig lite spesifiserte, er altfor hyppige. Jeg vil gjerne be ministeren se på muligheten for å føre et strengere oppsyn og ha strengere rapporteringer av antallet innstillinger.

Det kommer nå et nytt kollektivselskap i Oslo-området, et samarbeid Akershus–Oslo, for å samordne tilbudet bedre, og jeg vil be om at det legges opp til et samarbeid mellom NSB Nærtrafikk og det nye kollektivselskapet.

Statsråd Liv Signe Navarsete [12:22:05]: Kva NSB konkret har gjort for å bedre lokførarsituasjonen, kan eg seie litt om.

Dei starta fyrst ein kampanje for å auke søkjarmassen til Jernbaneskulen. Talet på søkjarar er tredobla i år i forhold til tidlegare år, som eit resultat av den kampanjen. Skulen vil i år utdanne fleire kull enn tidlegare – fem kull med ca. 20 studentar i kvart kull. NSB har no tilsett 64 studentar. Ein legg inn kompensasjon for å ta ferie utanom skuleferien, som er ei vanskeleg tid. Ein legg inn tilbod for lokomotivførarar over 62 år, og det vert lagt inn betre vilkår for køyrelærarar og instruktørar og i tillegg høgare løn for å arbeide laurdag og søndag, for det er òg kritiske dagar. Totalt sett vert det no gjort mykje for å sikre at ein skal ha dei folka ein må ha.

Eg skal vurdere strengare kontroll og rapportering. Det er jo rapportering i dag. Eg er særdeles open for at NSB Nærtrafikk skal samarbeide med det nye, spennande initiativet som ein no har i Oslo og Akershus på kollektivsida.

S p ø r s m å l 1 0

Trond Helleland (H) [12:23:33]: Jeg har følgende spørsmål til samferdselsministeren:

«I forbindelse med tunnelskandalen på E18 i Vestfold har statsråden forsikret at kostnadene skal dekkes ved en ekstraordinær bevilgning for ikke å belaste budsjett eller trafikanter.

Hva er nå et oppdatert anslag på totale kostnader for å gjenåpne tunnelene, når man også tar med erstatning til berørte og andre følgekostnader?»

Statsråd Liv Signe Navarsete [12:23:56]: Sjølve sikringsarbeidet for dei sju tunnelane i Nordre Vestfold er delte inn i to store entreprisar, som begge vert utførde av Veidekke. Saman med dei reparasjonsarbeida som alle- reie er utførde på rasstaden, og andre kostnader summerer dette seg til ein stad mellom 340 mill. kr. og 350 mill. kr.

Regjeringa vil kome tilbake med ei nærare framstilling av kostnadene i revidert nasjonalbudsjett, som vert lagt fram den 15. mai.

Trond Helleland (H) [12:24:31]: Takk for svaret.

Det er tydelig at beløpene går i været. Det var vel tidligere snakk om rundt 200 mill. kr, nå er det 350 mill. kr. Dette gjaldt de utbedringsarbeidene som gjeres direkte på nye E18.

I spørsmålet mitt ligger det også et spørsmål om erstatning til berørte parter. Vi vet at det er noen næringsdrivende langs nye E18 som har mistet alle inntekter som følge av at et splittet nytt veianlegg ble stengt. Først sa Vegvesenet blankt nei til å gi noen form for erstatning, men jeg har skjont at det nå kanskje er litt andre vurderinger som gjeres.

Er det kostnader knyttet til gamle E18 og andre omkjøringsveier? Eller er dette utbedringer som ikke har kostet noe?

Statsråd Liv Signe Navarsete [12:25:24]: I svaret mitt sa eg at den summen utgjer dei to store entreprisane utførde av Veidekke, saman med dei reparasjonsarbeida som alt er utførde på rasstaden, og andre kostnader. Det ligg altså fleire kostnader i den summen, og eg skal gjere nærare greie for det den 15. mai.

Når det gjeld erstatning til næringsdrivande, er det ei sak for seg. Det vart òg drøfta på det møtet eg hadde i Vestfold den 30. april. Regjeringa har ikkje konkludert på det punktet. Det vil i så fall vere eit spørsmål som ikkje nødvendigvis inkluderer berre Samferdselsdepartementet, for me har jo ingen pott på budsjettet vårt for å dekkje den typen kostnader.

Trond Helleland (H) [12:26:18]: Bare for å få det helt klart hvordan Stortinget nå skal få behandlet disse sakene før sommerferien: Nå refererte statsråden til revidert, og det er naturleg at pengene kommer der. Men det er også snakk om en samleproposisjon, som transportkomiteen vil få til behandling.

Kan statsråden bekrefte at utbedringskostnader og prosessen når det gjelder Hanekleivtunnelen og E18, vil komme som en egen sak til transportkomiteen?

Statsråd Liv Signe Navarsete [12:26:58]: Parallelt med proposisjonen om revidert nasjonalbudsjett legg eg fram ein samleproposisjon for Stortinget. I den samleproposisjonen er det ei eiga sak om Hanekleivtunnelen og oppfølginga av dei spørsmåla som vart tekne opp av den granskingsgruppa som eg nemnde opp etter hendinga. Det vert lagt fram den 15. mai.

S p ø r s m å l 1 1

Per Roar Bredvold (FrP) [12:27:45]: Mitt spørsmål går også til vår samferdselsminister:

«Langs riksvei 3 i Hedmark har Statens vegvesen nylig kjøpt en eiendom for riving for at trafikksikkerheten skal bedres. Dette er bra!

Er slike tiltak noe statsråden vil prioritere i framtiden, bl.a. langsetter denne veien, nettopp for å øke sikkerheten for våre trafikanter?»

Statsråd Liv Signe Navarsete [12:28:07]: Å fjerne bygningar som står nær inntil veggen, kan føre til betre trafikktryggleik, trafikkavvikling og miljø og vil kunne gi fordelar ved drift og vedlikehald av veggen. Derfor er dette tiltak som vert prioriterte, m.a. av omsyn til trafikktryggleiken. I rundskriv frå Vegdirektoratet er det gjort klart at regionvegkontora kan bruke drifts- og vedlikehaldsmidlar for å løyse inn slike bygningar. I rundskrivet er det òg presisert at slike kjøp kan gjerast utan å gå veggen om reguleringsplan.

Statens vegvesen vil ikkje løyse inn slike bygningar utan at etaten vert einig med eigaren. Den heimelen Statens vegvesen har til å oreigne, vert altså ikkje nytta i slike høve. Innløyning skjer gjerne i samband med at eigedomane vert lagde ut for sal. Det er derfor viktig at Statens vegvesen følgjer med på eigedomsutlysingar. Det er òg nyttig å varsle eigedomsmeklarar om at ein er interessert i å løyse inn denne typen eigedomar. Ofte er det slik at eigaren sjølv tek kontakt med Statens vegvesen og tilbyr eigedomen.

Per Roar Bredvold (FrP) [12:29:15]: Jeg takker statsråden for et positivt svar.

Jeg valgte et positivt spørsmål til statsråden, for jeg tror statsråden ser denne problematikken. Før gikk jo veiene langsmed bebyggelsen, det var lite trafikk, og trafikken var annerledes enn den er i dag. Langs denne spesielle veien, rv. 3, går det mye tungtransport. Når et uthus eller et hus ligger langsmed veien, er det klart at trafikksikkerheten blir redusert. Jeg hørte at statsråden sa at saken vil bli prioritert. Da er mitt spørsmål: Hvor mye vil dette bli prioritert? Har statsråden noen plan? Har Vegvesenet noen plan for dette? Har man f.eks. reist oppover langs rv. 3 og sett at dette huset kanskje kan kjøpes og rives? Men selvfølgelig skal det være helt frivillig for selger.

Men tilbake til spørsmålet mitt: Hvor mye prioritert er dette? Har man en plan?

Statsråd Liv Signe Navarsete [12:30:19]: Ut frå talet på hus som årleg vert innløynte, er det vel ikkje rett å seie at dette er eit viktig trafikktryggleikstiltak. Når slike innløyningar i mange tilfelle er fornuftige, er det fyrst og fremst ut frå totaleffekten. Trafikktryggleiksgevinsten ligg fyrst og fremst i at ein får sanert avkøyrslar. Det kan ein sjølv sagt òg gjere på andre måtar, gjennom avkøyrsleregulering, altså lage felles avkøyrslar og tilkomstvegar. Samanlikna med midtdelar, breiddeutviding m.m. må nok innløyning av hus seiast å vere eit mindre viktig trafikktryggleikstiltak. Likevel er det eit tiltak som i enkelte tilfelle både bør og skal nyttast, og det er Statens vegvesen og deira fagfolk som må gjere dei vurderingane i det enkelte tilfellet.

Per Roar Bredvold (FrP) [12:31:12]: Jeg takker statsråden for svaret, som kanskje var litt mindre positivt

nå. Jeg skjønner nå at dette ikke vil bli prioritert noe særlig, og at man heller ikke har noen plan. Det synes jeg er veldig synd.

Som sagt er det mye gammel bebyggelse langs mange veier, bl.a. langs denne veien. Mange av takene er slik at når det blir store snømengder og snøen faller, så faller den ned på veien. Det skaper selvfølgelig farlige situasjoner. Så jeg håper at statsråden vil se enda mer på dette, og at det vil bli avsatt penger til dette. Dette er viktig, og samtidig er det en billig investering for å øke trafikksikkerheten.

Statsråd Liv Signe Navarsete [12:31:55]: Som eg sa, kan me ikkje fronte det som eit trafikksikkerheitsiltak åleine, men som eit tiltak som kan vere fornuftig etter ei heilskapleg vurdering, der bl.a. omsynet til trafikksikkerheitsiltak inngår. Eg kan ikkje seie eksakt kor mange hus som er rivne dei siste åra, men når det gjeld rv. 3, verkar det som om ein her har vore meir aktiv med omsyn til innlysing. Truleg gjeld det Hedmark generelt i forhold til resten av landet. Det er innløyst ca. 40 hus dei siste 10–15 åra i Hedmark. Halvparten av dei er langs rv. 3, og det skulle tilseie eit gjennomsnitt på eitt–to hus pr. år langs denne vegen. Det er av omsynet til betre trafikksikkerheit, betre sikt, rydding av sideareal, redusert behov for gang- og sykkelvegutbygging og betre miljø. Sjølv sagt er òg økonomi inne i biletet ved at ein kan få betre planlysingar ved framtidige utbyggingar. Så dette tiltaket inngår i ei heilskapsvurdering saman med andre trafikksikkerheitsiltak, som f.eks. midtdelar og breiddeutviding.

S p ø r s m å l 1 2

Arne Sortevik (FrP) [12:33:22]: «I forbindelse med mangelfull dokumentasjon ved bygging og inspeksjon av veitunnelar fremkommer det også spørsmål om hvordan sikkerheten for trafikantane på eksisterende bruer ivaretas. Det er et omfattende etterslep når det gjelder vedlikehold av veinettet i Norge. Som tunnelane utgjør bruene en viktig del av veinettet og rammes derfor av vedlikeholds- etterslepet.

Vil statsråden sørge for at rutiner for inspeksjon og vedlikehold av bruer blir gjennomgått for å sikre trygg ferdsel for trafikantane?»

Statsråd Liv Signe Navarsete [12:34:04]: Eg vil fyrst understreke at Statens vegvesen har lang røynsle med forvaltning av bruer, og har system, rutinar og kompetanse som er bygd opp over lang tid. Dette er fundert på eigen kunnskap og tilrådingar frå m.a. OECD.

Vegdirektoratet opplyser at bruer vert utforma spesielt for å sikre enkel tilkomst for inspeksjon og vedlikehold. Krav til utforming i regelverk og kontroll og godkjenning av alle planar for nybygging og ombygging av bruer er viktig for å få dette til.

Generelt oppsyn inngår i funksjonsavtalane, og Statens vegvesen føretek enkel inspeksjon og hovudinspeksjon med faste intervall. I tillegg føretek Statens vegvesen spesialinspeksjon etter behov. Kompetanse vert sikra gjen-

nom krav til fagkunnskap i regelverket og vert utvikla gjennom kurs og samlingar.

Ved gjennomføring av inspeksjonane skal det kontrollerast at bruene har den naudsynte tryggleiken, og vedlikeholdsbehovet skal identifiserast. Kontrollintervall vert tilpassa kvar enkelt bru innafor gitte rammer. Til dømes skal eldre bruer med skadar som kan utvikle seg til fare for tryggleiken, inspiserast oftare enn nye bruer.

Kvar bru har si eiga arkivmappe med dokumentasjon frå prosjektering, bygging og vedlikehold. I tillegg nyttar ein det databaserte bruforvaltningssystemet BRUTUS for å halde oversikten over tilstand, vedlikeholdsbehov og prioritering av vedlikeholdsmidlar til om lag 16 000 bruer på riks- og fylkesvegar.

Ut frå den utgreinga eg har fått frå Vegdirektoratet, kan eg ikkje sjå at det er behov for ein eigen gjennomgang av rutine for inspeksjon og vedlikehold av bruene. Gjeldande rutinar skal sikre trygg ferdsel på bruene.

Arne Sortevik (FrP) [12:35:49]: Takk for svaret.

Vi trodde vi hadde tunnelkompetanse, og vi trodde vi hadde god dokumentasjon på bygging av tunnelar inntil taket datt ned i Hanekleivtunnelen.

I innspillet til Nasjonal transportplan 2006–2015 blir det oppgitt fra Statens Vegvesen at etterslepet når det gjelder bruer og kaier – det er slått sammen i en stor haug – er på 3,3 milliarder kr. I tunnelsammenheng har vi fått frem tallet på etterslep når det gjelder vedlikehold på veitunnelene, ca. 2 milliarder kr. Mitt oppfølgingsspørsmål er konkret: Har vi noen tall når det gjelder etterslep på vedlikehold av bruer på riks- og fylkesveier, med tilleggsoppfølging som følger?

Når det gjaldt tunnelene, sa veidirektøren – som jeg nevnte i mitt spørsmål tidligere i dag – at han trodde at tunnelene var ok. Tror statsråden at bruene også er ok?

Statsråd Liv Signe Navarsete [12:36:50]: Me har god kompetanse på tunnelar i Noreg. Hendinga i Hanekleivtunnelen er stadfesta som ein kombinasjon av feilvurdering i den enkelte byggjeprosessen og vanskelege fjellforhold. Me må ikkje gløyme alle dei andre tunnelane rundt om i landet som fungerer tilfredsstillande.

Når det gjeld bruer, har me der òg kompetanse og system. Eg refererte kor mange bruer me har – det er 16 000 bruer. Me er nøydde til å ha system som fungerer for overvaking av desse. Verken statsråden eller vegdirektøren kan ta bru for bru enkeltvis. Me må ha eit system der ein kontrollerer bruene med faste intervall. Desse kontrollane skal vere gjorde etter faste kriterium. Mi oppgåve er å sjå til at det systemet er godt nok. I hovudsåret mitt sa eg at det systemet me har for den kontrollen, er tilfredsstillande.

Arne Sortevik (FrP) [12:37:57]: Igjen takk for svar, og igjen en oppfølging.

Vi trodde jo at de fleste tunnelene i Vestfold var sikre inntil nå i alt åtte blir stengt. I desember 2005 var det fremme i media fra region Østlandet at 15 bruer var truet av stenging. I februar 2006 kom det bekymringsmelding

fra Midt-Norge med en liste på 35 bruer. Jeg tror nok at kartleggingen kanskje er rimelig bra, men mitt oppfølgingsspørsmål er fortsatt: Hvor stort omfang har etterslepet på vedlikeholdet av bruer som brukes i dag av trafikantene, og hvor mange år skal vi vente på at vi får mer betryggende og grundig vedlikehold av bruene, slik at det ikke er frykt for at de enten blir stengt, eller at de faller ned?

Statsråd Liv Signe Navarsete [12:39:01]: Eg registrerer at representanten Sortevik i spørsmål etter spørsmål er særdeles oppteken av etterslepet. Statsråden er meir oppteken av kva me får gjort, enn av kva etterslep tidlegare regjeringar etterlét seg.

Eg skulle ynskt at Framstegspartiet i førre periode, då dei sat med avgjerande innflytelse over statsbudsjettet, hadde sytt for at noko av det store etterslepet me har, både på tunnelar, bruer og elles på vegar, hadde vorte teke inn. Det skjedde ikkje. Denne regjeringa aukar løyvingane til veg med milliardbeløp, òg til drift og vedlikehald, som kjem bruer til nytte. Ja, det er òg etterslep i milliardklassen på bruer, som av vekslande regjeringar og med vekslande støtte i Stortinget har fått lov til å vekse. Me har stoppa veksten i etterslep på vedlikehald, og me skal gjere jobben vår med å tilføre midlar til ettersyn og vedlikehald av bruene i framtida.

S p ø r s m å l 13

Borghild Tenden (V) [12:40:20]: «I Aftenposten 30. april 2007 går stortingspolitikere fra alle de tre regjeringspartiene ut og følger opp Venstre sitt forslag om å pålegge alle store bensinstasjoner å selge biodrivstoff fra neste år.

Vil statsråden iverksette dette påbudet i løpet av neste år?»

Statsråd Liv Signe Navarsete [12:40:44]: Regjeringa arbeider med eit introduksjonsprogram for biodrivstoff i samsvar med Soria Moria-erklæringa. Me vil presentere Regjeringa sin samla politikk for å fremje bruken av biodrivstoff i dette introduksjonsprogrammet. Strategien skal bl.a. innehalde ein plan for korleis biodrivstoff skal fasast inn i drivstoffmarknaden.

Samtidig er det svært viktig å få på plass ordningar som sikrar at biodrivstoff på den norske marknaden ikkje gir negative verknader på mattryggleik og matvareprisar eller på miljøverdiar som skogareal, biologisk mangfald og vassressursar. Såkalla andre generasjons biodrivstoff er meir miljøvennleg enn biodrivstoff som vert produsert i dag. Ut frå dette og av omsyn til næringsutvikling og økonomisk vokster i distrikta er det viktig å stimulere til norsk produksjon av andre generasjons biodrivstoff.

Regjeringa er òg oppteken av at bileigarar skal få informasjon om kor mykje biodrivstoff bilen deira toler, og eg har bedt Vegdirektoratet sjå på alternativ for korleis me kan informere om dette.

Borghild Tenden (V) [12:41:51]: Jeg takker statsråden for svaret.

Jeg ble positivt overrasket da statsråden tidlig i vår gikk ut i Dagbladet og varslet at hun ville opprette et milliardfond for å støtte tiltak for å redusere klimagassutslipp fra transportsektoren. Et statlig selskap, Transnova, skulle forvalte avkastningen fra dette fondet. Jeg ble imidlertid skuffet da samferdselsministeren meldte tilbake at saken ikke var behandlet i regjering.

I Aftenposten 30. april kommer det fram at politikere fra alle de tre regjeringspartiene på Stortinget ønsket en slikt Transnova. Er Regjeringen nå positiv til å opprette en slik ordning for å bidra til å redusere klimagassutslipp?

Statsråd Liv Signe Navarsete [12:42:39]: Nestleieren i Senterpartiet, Liv Signe Navarsete, presenterte etter landsmøtet ein strategi for bl.a. biodrivstoff, klima og transport. Nestleieren sa då at Transnova er eit tiltak som Senterpartiet ynskjer å få gjennomført.

Så er det slik at når me er i regjering og ikkje i opposisjon, kan det ikkje gjerast med eit pennestrøk. Det må faktisk utgreiast, leggjast til rette for og finansierast. Det arbeidet har statsråden teke tak i. Det arbeidet vil pågå, og me vil kome tilbake til det på eigna måte og til eigna tid.

Det er viktig for meg å be om at med to hattar, både som nestleiar og som statsråd, må òg nestleieren av og til kunne flagge saker tydeleg ut. Eg er veldig glad for at alle dei tre regjeringspartia i Stortinget har støtta opp om Senterpartiet sitt initiativ på landsmøtet, og me har dermed store moglegheiter for å få gjennomført og oppretta Transnova, som eg trur vil vere ein viktig reiskap til nettopp betre klimapolitikk.

Borghild Tenden (V) [12:43:46]: Jeg takker igjen statsråden for det positive svaret.

Klimapolitikk er en av vår tids største utfordringer, men i forbindelse med statsbudsjettet for 2007 kuttet Regjeringen støtten til kollektivtrafikken i byområdene med om lag en tredjedel. Etter Venstres mening var dette dårlig miljøpolitikk og dårlig samferdselspolitikk. Det er behov for et betydelig løft for å bedre kollektivtilbudet dersom Norge skal være i stand til å nå de klimamålene Regjeringen har satt seg, og samtidig løse trafikktutfordringene vi står overfor.

Er statsråden enig i at belønningsordningen for kollektivtrafikk bør styrkes vesentlig i forbindelse med revidert budsjett og neste statsbudsjett?

Statsråd Liv Signe Navarsete [12:44:39]: Regjeringa har sagt i Soria Moria-erklæringa at me vil vidareføre og styrkje ordninga for kollektivsatsing i byane. Dette kjem me tilbake til i det enkelte budsjettår. Det er ikkje slik at statsråden i dag kan fortelje kva som kjem i revidert budsjett for 2007. Men budsjettet vert lagt fram den 15. mai, så det er ikkje så veldig lenge til.

Regjeringa er særdeles oppteken av å stimulere byane til å auke satsinga på kollektivtrafikk. Me er òg opptekne av at dei kjem opp med tiltak som kan avgrense bilbruken, for det er fyrst då me kan få ein stor overgang for brukarar av kollektivtrafikk. Eg håpar på eit godt samarbeid med opposisjonen på Stortinget for å få gjennomført ein god politikk på dette området framover.

Spørsmål 14

Øyvind Halleraker (H) [12:45:58]: «I siste nummer av bladet Samferdsel får vi en statusrapport som klart anviser behov for vesentlig økte bevilgninger dersom jernbanen også for fremtiden skal være en fremgangsrisk gods-transportør.

Når forventer statsråden at Regjeringen vil ha tatt igjen milliardetterlepet i forhold til egne løfter, slik at flere kryssningsspor på 600 meter og andre viktige tiltak kan komme på plass?»

Statsråd Liv Signe Navarsete [12:46:28]: Når det gjeld godstrafikken på jernbane, har denne auka betydelig dei seinare åra. Frå 2003 til 2005 auka innanlands godstransport med jernbane med om lag 46 pst. Veksten har halde fram i 2006 og 2007 og er venta å halde fram også i 2008. At Regjeringa frå 1. januar 2007 fjerna el-avgifta på jernbane, kan òg medverke til at etterspurnaden aukar ytterlegare. Som eit døme på den auka etterspurnaden kan eg nemne at det frå januar 2008 er bestilt dagleg ruteleige for åtte togpar mot fem i dag på Sørlandsbana og elleve togpar mot seks–sju i dag på Bergensbana.

Den sterke auken fører til press på kapasiteten både ute på dei enkelte jernbanestrekningane og på terminalane for lasting og lossing. For å auke kapasiteten for godstransporten er det for alle strekningane naudsynt å få gjennomført fleire tiltak som må sjåast i samanheng.

På oppdrag frå departementet vurderer Jernbaneverket for tida kva for tiltak som best kan leggje til rette for auka godstransport med jernbane.

Ved årsskiftet 2007/2008 vil den nye godsterminalen på Ganddal stå ferdig. Det er òg sett i gang arbeid med å auke kapasiteten på dagens godsterminal på Alnabru i tillegg til at Jernbaneverket arbeider med planar om bygging av ein ny containerterminal på Alnabru.

I tillegg til enkelte punkt innanfor intercity- og nærtrafikkområda rundt dei største byane, t.d. Lysaker–Sandvika, Eidsvoll–Hamar, Ski–Oslo, Arna–Bergen, er det tre banestrekningar som Jernbaneverket vurderer som særleg avgrensande for framføring av godstog. Desse omfattar Sørlandsbana mellom Kristiansand og Ganddal, Gjøvikbana mellom Grefsen og Roa, som vert nytta til godstrafikken mellom Oslo og Bergen, og Nordlandsbana nord for Saltfjellet.

For Nordlandsbana inngår kapasitetsaukande tiltak som ein del av den pågåande utbygginga av fjernstyring mellom Mosjøen og Bodø. Planlegging av tiltak på resten av jernbanenettet vert no forsert i 2007. I 2008 er det særleg aktuelt å prioritere tiltak på Sørlandsbana og Gjøvikbana – saman med vidare planlegging for nye tiltak i 2009.

I fyrste omgang vil det verte lagt vekt på tiltak som gjer det mogleg å køyre fleire godstog enn i dag. Samstundes vil anlegg som vert bygde ut, verte dimensjonerte slik at dei kan inngå i eit trinn to med sikte på å kunne køyre lengre godstog. Dette vert gjort for å følgje opp eit ynskje om å køyre 600 meter lange godstog annankvar time.

Øyvind Halleraker (H) [12:49:00]: Jeg takker for svaret.

Jeg er for så vidt glad for at statsråden deler min og Høyres oppfatning av at de grep vi foretok i forrige regjeringsperiode, også for jernbanen, har vært en kjempestor suksess. På Bergensbanen har f.eks. godstrafikken økt med 80 pst. de siste fire årene, og her fraktes nå mer enn 60 pst. av godset på jernbanen. Så dette er en suksesshistorie som iallfall neppe kan tilskrives det etterslepet som den sittende regjering har.

Tom Rune Nilsen i Logistikk- og transportindustriens Landsforening sier:

«Det går simpelthen ikke an å levere så dårlig kvalitet i en tid der norsk næringslivs konkurransekraft avhenger sterkt av å få levert varene til kundene i rett tid.»

Han peker på den situasjonen som er oppstått som følge av suksessen. Mitt spørsmål til statsråden blir: Har statsråden konkrete planer nå for å få løst det som helt akutt, ikke bare referere til de langsiktige og prisverdige planene, slik hun gjorde?

Solveig Horne hadde her overtatt presidentplassen.

Statsråd Liv Signe Navarsete [12:50:08]: Eg vil kome nærare tilbake med konkrete forslag til tiltak for å auke kapasiteten for godstrafikk på jernbanen på kort sikt i samband med statsbudsjettet for 2008. Samtidig vil Jernbaneverket arbeide vidare med å utvikle ein godsstrategi som grunnlag for etaten sitt planforslag for NTP 2010–2019. Denne strategien vil ytterlegare gjere greie for behov og prioriteringar når det gjeld godstransport på jernbane på lengre sikt.

Når det gjeld den førre regjeringa sin innsats på dette feltet, vil eg seie at me hadde unngått å ha denne kapasitetssvikten no dersom den førre regjeringa ikkje berre hadde konkurranseutsett godstransporten, men hadde sytt for at dei òg auka kapasiteten. Det gjorde ikkje den førre regjeringa.

Øyvind Halleraker (H) [12:50:54]: Jeg takker igjen for svaret.

Forrige regjering står for en suksess innenfor norsk jernbane som historisk blir lagt merke til. Det kan vi ta i en annen diskusjon.

Det som jeg etterspør, er hvordan vi kan tilfredsstille markedets behov for ytterligere å få bedre transport av gods på jernbane. NSB og CargoNets selskap ser for seg ti–tolv tog i hver retning på Bergensbanen – i dag går det syv. Det er ikke mulig, fordi det ikke finnes kryssningssporkapasitet.

Da skal statsråden få en god idé fra meg og mitt parti, som vi også hadde mange av i forrige periode: Lag en handlingsplan for utbygging av kryssningsspor på jernbanen, slik at vi får tilfredsstilt behovet for mer gods over på bane og får bruke 600 meters togsett, slik operatørene ønsker.

Statsråd Liv Signe Navarsete [12:52:05]: Eg takkar for forslaget. Men eg trur ikkje representanten heilt høyrde etter kva eg sa i mitt hovudsvar, for då sa eg at Jernbaneverket på oppdrag frå statsråden er i gang med å lage ein plan som skal gå inn i NTP 2010–2019. Det er nettopp ein handlingsplan for utbygging av godstransport, og der er sjølvstekt kryssingsspor ein vesentleg del.

Eg skulle så gjerne ynskt at Høgre i den førre regjeringa ikkje berre hadde hatt mange tankar, idear og planar, men at dei hadde gjennomført dei, for då me kom inn i regjeringskontora og ville auke satsinga på jernbane i fyrste budsjett, kunne me rett og slett ikkje gjere det, for det var ikkje planlagde prosjekt.

Denne regjeringa har måtta teke tak i dette frå grunnen. Me har planlagt prosjekt, me har auka investeringsramma med 50 pst, og me kjem til å fortsetje den historiske satsinga som denne regjeringa har sett i gang på jernbane, også når det gjeld gods.

Presidenten: Spørsmål 15 er allerede besvart.

S p ø r s m å l 1 6

Björg Tørresdal (KrF) [12:53:17]: «Et viktig mål med innvandringspolitikken må være at vi behandler mennesker rettferdig, og at menneskelige hensyn veier tungt i en samlet vurdering. Ifølge oppslag i NRK Oppland ble en familiefar fra Nigeria sendt ut av landet fordi han hadde arbeidet 4 måneder uten arbeidstillatelse. Han er etablert i Norge, gift med en norsk kvinne og har barn. Nå er familien splittet.

Mener statsråden at et slikt brudd på reglene om arbeidstillatelse skal veie tyngre enn familiepolitiske hensyn og hensyn til barnets beste?»

Statsråd Bjarne Håkon Hanssen [12:54:00]: Jeg vil innledningsvis vise til mitt skriftlige svar av 21. mars i år på spørsmål nr. 760 fra representanten Odd Einar Dørum. Som kjent forhindrer utlendingsloven meg fra å gå inn i konkrete enkeltsaker. Dette gjelder også den saken representanten Tørresdal viser til. Jeg vil imidlertid knytte noen kommentarer til de generelle spørsmål som reises om hvorvidt brudd på reglene om arbeidstillatelse skal veie tyngre enn hensyn til familie og barn.

De objektive vilkårene for utvisning er nedfelt i utlendingsloven. Brudd på utlendingsloven, herunder brudd på reglene om arbeidstillatelse, kan etter loven føre til utvisning. Dersom vilkårene for utvisning er oppfylt, skal utlendingsmyndighetene foreta en vurdering av om det vil være uforholdsmessig å utvise. Utvisning skal ikke besluttes dersom det i betraktning av forholdets alvor og utlendingens tilknytning til riket vil være et uforholdsmessig tiltak overfor utlendingen selv eller de nærmeste familiemedlemmene. En slik forholdsmessighetsvurdering vil være sammensatt og skjønsmessig, og en rekke momenter må tillegges vekt. Det er Utlendingsdirektoratet og Utlendingsnemnda som skal foreta denne vurderingen ut fra beste skjønn.

Resultatet av en slik vurdering kan medføre at det fattes vedtak om utvisning selv om utlendingen har barn i Norge. Barnets beste skal imidlertid være et grunnleggende hensyn ved vurderingen av om utvisning er et uforholdsmessig tiltak, jf. Barnekonvensjonen, som gjennom menneskerettsloven er gjort til norsk lov. Jeg vil i forbindelse med utvisningsbestemmelsene i ny utlendingslov foreslå at det presiseres at i saker som berører barn, skal hensynet til barnets beste være et grunnleggende hensyn. Jeg mener det er riktig å framheve dette hensynet i lovteksten for å sikre særskilt bevissthet omkring dette, selv om det ikke vil innebære noen endring i forhold til gjeldende rett. Å ta inn en slik presisering vil imidlertid kunne ha pedagogisk betydning. Utover dette vil den nærmere vurdering av forholdsmessigheten mellom utvisning og hensynet til familie og barn i Norge fortsatt bero på en konkret vurdering av alle momenter i saken.

Björg Tørresdal (KrF) [12:56:48]: Jeg vil takke statsråden for svaret.

Jeg er veldig glad for at han så tydelig sier at det i ny utlendingslov skal presiseres at hensynet til barnets beste skal veie tungt. Regjeringen har sagt at barns rettigheter skal telle mer enn tidligere i slike saker, og det er noe som Kristelig Folkeparti er veldig glad for. Men synes statsråden at alvoret i saken, som består i at en nigerianer har arbeidet i det norske samfunnet, altså nedlagt arbeid i samfunnet vårt, uten å ha tillatelse til det, står i forhold til hensynet til barn? Synes statsråden at det er et stort alvor i det bruddet som her har skjedd?

Statsråd Bjarne Håkon Hanssen [12:57:30]: For det første har jeg behov for å si at det Regjeringen har sagt, er at barn enklere skal få opphold i Norge. Vi har ikke sagt at det skal bli vanskeligere å gjennomføre utvisning av folk som har barn. Det er en viktig presisering. Representanten må ikke trekke oss lenger enn vi faktisk har gått, og vi har gått et godt stykke.

Til den konkrete saken: Jeg tror at faktum er at verken representanten Tørresdal eller jeg har innsikt i den. Saken ligger i Utlendingsdirektoratet og i Utlendingsnemnda. Det er umulig for meg å vurdere om jeg er enig i de forholdsmessighetsvurderinger som utlendingsmyndighetene har foretatt i denne saken. Men jeg er helt enig i at brudd på utlendingsloven skal kunne danne grunnlag for utvisning, og så må det veies opp mot andre hensyn. Der skal hensynet til barn vektlegges på en ordentlig og god måte, med barnets beste i fokus, og så må man ut fra det skjønnnet fatte vedtak.

Björg Tørresdal (KrF) [12:58:32]: Jeg takker igjen statsråden for svaret.

Regjeringen har sagt at det først og fremst gjelder barns opphold i landet, men det er også sagt at hensynet til barns beste, som er i tråd med Barnekonvensjonen, skal telle tungt.

I denne saken er det mange reaksjoner på utvisningen, at familien ble splittet, i forhold til alvoret i bruddet og den samlede vurdering, der det altså var en familie med et

lite barn som skulle vurderes. Det er vanskelig for vanlige folk å forstå at det ikke finnes muligheter for politikere til å gripe fatt i dette.

Hva vil statsråden si om slike vanskelige saker? Er ikke disse sakene, som virker så urimelige for vanlige folk, med på å bryte ned tilliten til det lovverket vi har i slike saker?

Statsråd Bjarne Håkon Hanssen [12:59:20]: Nei, jeg er for det lovverket vi har, og jeg er veldig for at de enkelt-saker som behandles, skal ligge i UDI og UNE. Hvis det er slik at representanten Tørresdal mener at brudd på utlendingsloven i forhold til arbeidstillatelse ikke skal være utvisningsgrunnlag, hvis man har barn, står det Tørresdal fritt å fremme forslag om det når som helst. Ikke minst når vi får utlendingsloven til behandling, kan man lovfeste, hvis man mener det, at brudd på den type bestemmelser ikke skal være utvisningsgrunnlag. Jeg er uenig i det. Men hvis Kristelig Folkeparti mener noe annet, kan man demokratisk behandle det og votere over det her i salen. Sånn sett kan man håndtere spørsmålet på et politisk nivå, altså hvorvidt det skal være et grunnlag for utvisning eller ikke.

S p ø r s m å l 1 7

Per-Kristian Foss (H) [13:00:28]: Jeg har et spørsmål til justisministeren:

«I et internt Ap-notat om «storbyseier» i Dagbladet 27. april i år fremgår det at regjeringspartiet vil gå inn for mer politi i Oslo.

Er det fordi det pr. i dag ikke er de rød-grønne som styrer Oslo, at Regjeringen lar det stå 189 ubesatte stillinger ved Oslo politikammer, eller er det ut fra en reell kriminalitetsvurdering?»

Statsråd Knut Storberget [13:00:57]: Vi bygger ikke opp Oslo-politiet ut fra hvem som styrer i Oslo – la det være helt klart. Det er ut fra rene kriminalitetsvurderinger at Regjeringa ønsker å styrke politiet, også i Oslo. Dette er godt forankret i Soria Moria-erklæringen.

I forbindelse med den første budsjettbehandlingen etter at vi tiltrådte, like etter at bl.a. daværende finansminister Per-Kristian Foss fratrådte, økte vi bevilgningene til Oslo politidistrikt, i motsetning til hva som var forslaget fra den forrige regjeringa.

En annen viktig satsing som vi har gjort, og som er helt avgjørende hvis vi skal få flere politifolk ut på gatene i Oslo og også ellers i landet, er å øke studentopptaket ved Politihøgskolen til hele 432 studenter. Med dette legges grunnlaget for å øke bemanningen framover. Dette er det høyeste opptaket siden 1998, og er en avgjørende forutsetning for faktisk å få flere politifolk ut.

Normalledigheten ved Oslo politidistrikt er på ca. 100 stillinger. I alle organisasjoner er det en viss ledighet i forbindelse med at ansatte slutter eller går av med pensjon. I tillegg har politidistriktet besluttet at ledige stillinger skal stå ubesatte i noen måneder, for å styrke andre oppgaver.

Ressurssituasjonen ved Oslo politidistrikt er tatt opp av mange stortingsrepresentanter den senere tida – og det er bra. Senest den 24. april i år hadde jeg gleden av å diskutere ressurssituasjonen i forbindelse med en interpellasjon fra representanten Jan Arild Ellingsen. Som jeg bl.a. sa i mitt innlegg i den debatten, er det behov for økte ressurser. Men det er viktig også å rette fokus noe utover de ca. 180 stillingene som er ubesatte. I Oslo politidistrikt var det nesten 2 500 årsverk i 2006 og et budsjett på nærmere 1,4 milliarder kr. De ansatte i distriktet gjør en veldig bra innsats innenfor en rekke områder og oppnår mange gode resultater. Det er etter min mening trist og beklagelig at fokusering fra media og andre i stor grad bare er rettet mot det å kritisere politiet.

Det er også et annet spørsmål jeg skal besvare i dag, som dreier seg om ressurssituasjonen i Oslo, spesielt i forbindelse med etterforskning av trygdemisbruk i drosjenæringen, og som også bygger opp under de samme argumenter.

Som jeg har sagt ved flere anledninger, mener jeg at summen av en rekke forhold, som bevilgninger, personell, kompetanse, utstyr, organisering, ledelse, metoder, regelverk, samarbeid med andre, soningskapasitet, varetekts-plasser osv., legger grunnlaget for hva politiet kan oppnå – det jeg har kalt politikraft. Det kan ikke bare fokuseres på bevilgninger alene.

Jeg følger nøye med i utviklingen i politiet generelt og i Oslo politidistrikt spesielt. Jeg vil arbeide for at politiet skal få mer ressurser, men det må til enhver tid foretas vanskelige avveininger i forhold til andre høyt prioriterte oppgaver.

Jeg må også få minne om at Regjeringen er opptatt av de ekstraordinære utgifter som Oslo-politiet har, og at Oslo politidistrikt nylig er gitt en tilleggsbevilgning på inntil 42 mill. kr til dekning av ekstra utgifter i forbindelse med bl.a. NATOs uformelle utenriksmøte i Oslo nå i april, gjennom en stortingsproposisjon som er behandlet her i Stortinget.

Så vil jeg også si at vi ser stadig bedre resultater fra Oslo-politiets side. Mens vi står her og snakker, er man i ferd med å gjennomføre en samordnet politiaksjon mot gjengene i Oslo. Der ser vi veldig gode resultater. Det ble igangsatt i fjor, og i disse minutter rettes det en aksjon mot en rekke personer og adresser som kan knyttes til ledersjiktet i et veldig kjent gjengmiljø. Denne aksjonen har det strategivalget at man satser på å ramme økonomien i disse gjengene og sikre og inndra verdier som kan være utbytte fra kriminelle handlinger ikke bare her i Norge, men også i utlandet. Så mye av den satsingen som Regjeringa har på Oslo-politiet, ser vi faktisk også vi kan få gode resultater av.

Per-Kristian Foss (H) [13:05:20]: Siden statsråden svarte med et historisk tilbakeblikk, vil jeg gjerne utvide det historiske tilbakeblikket til å gjelde mer enn ett budsjettår. Ser man alle fire budsjettårene under Bondevik II-regjeringen under ett, lå bevilgningen over det Arbeiderpartiet i opposisjon foreslo som en sum for perioden. Men

jeg skal la det ligge, for det betyr ingen ting i forhold til det som nå er situasjonen.

Jeg er enig i at Oslo-politiet på mange områder gjør en god gjerning og løser sine oppgaver. Men det er utilfredsstillende at man har en oppklaringsprosent på 21 pst. Det er utilfredsstillende at vanlige folks anmeldelser – til og med med kjent gjerningsmann – henlegges. Statsråden skal senere besvare et spørsmål om henleggelse av drosjesvindelsaker, som jeg håper han kan svare positivt på, i den forstand at slike saker ikke kan henlegges, av hensyn til den offentlige moral og av hensyn til enkeltmenneskets respekt for politiets jobb. Jeg oppfatter alle momenter statsråden nå trekker frem, som et argument for at politiet skal få økte bevilgninger allerede ved revidert budsjett neste uke.

Statsråd Knut Storberget [13:06:34]: Jeg er enig med spørderen i vurderingene rundt det å være til stede ved veldig mange kriminalitetstyper. Det er bakgrunnen for at Regjeringa har valgt å styrke Oslo-politiet. I den grad jeg forsøkte meg på historieskriving, er det slik at vi faktisk har styrket politiet. Den samme oppklaringsprosenten som spørderen nå nevner, var også gjeldende under den forrige regjeringa, da spørderen sjøl var finansminister. Hvis man virkelig var bekymret for dette, kunne man tatt grep da, og ikke foretatt det kuttet som man gjorde i 2005 på Oslo-politiet, og som vi er i ferd med å rette opp.

Så er det avgjørende for meg å understreke at vi klarer ikke alene å bevilge oss ut av bemanningssituasjonen i Oslo, for vi trenger faktisk flere politifolk. Og det tar tid – selvfølgelig. Men jeg er i hvert fall glad for å kunne si at vi i år vil få det opptaket som jeg beskrev i sted, og som i hvert fall vil legge grunnlaget for at vi med felles vilje kan få styrket også Oslo-politiet.

Per-Kristian Foss (H) [13:07:44]: Jeg skal ikke fortsette debatten om historien. Jeg vil bare si følgende – og det er min enkle oppfatning – at hvis en regjering har tenkt å bruke fire år på å fortelle hva den forrige regjering ikke fikk gjort, så har man ikke skjønt poenget. Den forrige regjeringen ønsket også å fortsette å jobbe med å styrke politiinnsatsen, men et valg avgjorde noe annet.

Jeg oppfatter statsråden slik at det som står i det interne notatet til Arbeiderpartiet, om at Oslo-politiet skal styrkes, stemmer. Da er mitt spørsmål: Kan vi med det legge til grunn at Oslo-politiet også har rett når de sier at økte bevilgninger i inneværende år ville gjort det mulig for dem å styrke innsatsen også med hensyn til rekrutteringsproblemene?

Statsråd Knut Storberget [13:08:27]: Jeg kan understreke en gang til at Regjeringa har som ambisjon å øke ressursene til både Oslo Politidistrikt og andre politidistrikter. Det må gjøres på to måter. Det skal skje ved bevilgninger, men bevilgningene må kunne brukes på personell som er tilgjengelig. Den utfordringen tok vi tak i så raskt det var mulig. Det er derfor opptaket er økt på Politihøgskolen.

Min henvisning til historien er at det siste daværende finansminister Per-Kristian Foss gjorde, var å kutte på bevilgningene til Oslo-politiet og ha et langt lavere opptak til Politihøgskolen. Det har vi gjort noe med som gjør at vi i framtiden kan gå i den retning som vi ønsker oss, og som også Oslo Arbeiderparti kjemper for når det gjelder Oslo Politidistrikts situasjon.

Det er også grunnlag for å påpeke at vi vil være helt avhengig av, ved siden av økt satsing på politiet, å få til en økt forebyggende satsing i byen. Jeg er optimist, uavhengig av hvilket regime vi har i Oslo, men ser jo fram til at vi får en mye mer aktiv holdning til det å kunne forebygge kriminalitet, slik at politiet slipper å bruke ressurser bl.a. i sentrale gateområder på onsdagskvelder og lørdagskvelder, og kan bruke de ressursene til å fange opp den alvorlige kriminaliteten vi i dag ser Oslo-politiet faktisk griper aktivt tak i, særlig gjengene.

S p ø r s m å l 1 8

Hans Olav Syversen (KrF) [13:10:00]: «Gjennom et omfattende arbeid fra sosialkontor, trygdekontor, skatteetat og kommunerevisjon er det avdekket et omfattende trygdemisbruk i drosjenæringen i Oslo. Nå viser det seg at flere av sakene henlegges av Oslo-politiet på grunn av «saksbehandlingskapasitet». Dette har en svært dårlig signaleffekt.

Mener statsråden dette er en tilfredsstillende situasjon, og vil han foreta seg noe, f.eks. i revidert budsjett, slik at denne type alvorlige saker faktisk blir etterforsket og irtetført?»

Statsråd Knut Storberget [13:10:41]: Spørsmålet fra representanten Syversen om politiets etterforskning av trygdesvindler gjelder et område som omfattes med stor interesse, og jeg har ved flere anledninger redegjort for politiets arbeid med økonomisk kriminalitet, herunder skatte- og trygdebedragerier. Likeledes er det redegjort for samarbeidet mellom NAV, politiet og skatteetaten i mitt svar av 12. februar i år til Stortinget i anledning et skriftlig spørsmål fra representanten Oktay Dahl – spørsmål nr. 564. Temaet er også behandlet i mitt svar på skriftlig spørsmål nr. 902, fra representanten Oktay Dahl, og skriftlig spørsmål nr. 903, fra representanten Aspaker. Budsjettsituasjonen i Oslo er bl.a. tatt opp i en interpellasjon her i Stortinget den 24. april i år.

Jeg ser svært alvorlig på trygdesvindler og også skatte-svindler, og jeg er opptatt av at vi i bekjempelsen av denne type og andre typer økonomisk kriminalitet får mest mulig effekt ut av de til enhver tid tilgjengelige ressurser, gjennom et nært samarbeid mellom de relevante myndigheter.

Regjeringen har siden den tiltrådte, bl.a. i revidert budsjett for 2006, styrket bemanningen ved ØKOKRIM med totalt 11 årsverk og 6,2 mill. kr. Sammen med utviklingen av nytt datasystem i ØKOKRIM og forslaget om å styrke Skatteetaten med 10 mill. kr til intensivert innsats mot bl.a. skatteunndragelser var dette en vesentlig styrking i kampen mot økonomisk kriminalitet.

I inneværende års budsjett er bevilgningen økt med ytterligere 10 mill. kr på Finansdepartementets budsjett for å øke tallet på bistandsrevisorer i politidistriktene, slik at dette blir en landsdekkende ordning.

Antall anmeldelser av trygdebedragerier er nesten tredoblet de siste fem årene. I 690 personer ble anmeldt for å ha svindlet trygdeordninger i NAV i 2006. Dette er 449 flere enn i 2005. Det ble svindlet for 188 mill. kr, 45 mill. kr mer enn i 2005. Politidirektoratet opplyser at den registrerte økningen i antall anmeldelser i stor grad har sammenheng med NAVs økte innsats for å avdekke og forebygge trygdemisbruk. Økningen i antall anmeldelser innebærer etter Politidirektoratets oppfatning en kapasitetsmessig utfordring for både NAV og politiet.

På sentralt hold har Politidirektoratet og NAV iverksatt tiltak for å videreutvikle og styrke samarbeidet mellom etatene. Her kan nevnes faste årlige samarbeidsmøter mellom politidirektøren og trygdedirektøren. Riksadvokaten inviteres til disse møtene, samtidig som embetet ved flere anledninger har hatt egne møter med trygdedirektøren. Jeg føler meg trygg på at disse prosessene på tvers av etatsgrensene vil bidra til å sikre god samhandling og effektivt samarbeid.

Riksadvokaten bekrefter at en del straffesaker om trygdemisbruk knyttet til drosjenæringen i Oslo i den senere tid er blitt henlagt av såkalte kapasitetsgrunner. Oslo Politidistrikt har imidlertid sjøl omgjort to av de aktuelle henleggelsene, dessuten er én henleggelse omgjort av Oslo Statsadvokatembeter. Riksadvokaten opplyser at det i dag blir gjennomført et møte med ledelsen ved Oslo Politidistrikt, hvor henleggelse av kapasitetsgrunner av saker anmeldt av sosialkontor, trygdekontor eller skatteetat vil være temaet. Jeg har full tillit til Riksadvokaten og påtalemyndigheten følger disse sakene nøye. Det er det all grunn til.

Uten å gå nærmere inn på de anmeldelser som utgjør bakgrunnen for representantens spørsmål – det er jo ikke slik at man fra politisk hold styrer det – skal det bemerkes fra min side at økonomisk kriminalitet av alvorlig karakter er blant de saker som ifølge Riksadvokatens prioriteringsrundskriv til politiet skal gis forrang. Dette gjelder særlig de straffbare handlinger som rammer fellesskapet.

Når det gjelder Oslo Politidistrikts budsjett, viser jeg for øvrig til mitt svar på forrige spørsmål, fra representanten Per-Kristian Foss. Det er fortsatt slik at når det gjelder hva som måtte komme i framtidige budsjetter, får vi komme til det når budsjettet er ferdig og blir framlagt.

Hans Olav Syversen (KrF) [13:14:48]: Med det svaret indikerer statsråden at han ønsker at den type kriminalitet skal irettesettes, og at han ser alvorlig på det. Samtidig er det noe med den beskrivelsen man får offisielt, sammenholdt med de opplysningene man får over eteren, som jeg tror folk flest stiller spørsmål ved. Jeg skal sitere hva lederen for påtaleseksjonen i den angjeldende politistasjon sa i forbindelse med henleggelsen av disse fire sakene, som jeg for øvrig forstår at man ikke går direkte inn i. Vedkommende sa:

«Oslo politidistrikt er i en meget stram budsjettsituasjon, hvor vi også i denne forbindelse har lavere bemanning enn normalt. Og derfor er vi i 2007 nødt til å henlegge saker på grunn av saksbehandlingsskapasitet.»

Så spør reporteren:

«Er det mange saker som blir henlagt?»

Svaret er:

«Det er mange flere saker enn i de foregående år. Det er et resultat av den budsjettsituasjonen vi befinner oss i, og ikke noe vi er komfortable med.»

Forstår (presidenten klubber) statsråden at den type uttalelse i det offentlige rom uroer både dem som hører på, og dem som har lagt ned mye arbeid i å irettesette disse sakene fra kommunale etaters side?

Presidenten: Presidenten må be representantene følge med på klokken.

Statsråd Knut Storberget [13:16:17]: Jeg har forståelse for at folk reagerer på en slik framstilling. Men dette er først og fremst et politisk ansvar. Vi skal sørge for at politiet har tilstrekkelige ressurser, ikke bare i kroner, men også i bemanning.

Samtidig er det klart at det er viktig at de opplysningene jeg nå gir i Stortinget, kommer fram til allmennheten: at man tar aktive grep for å gjøre om denne type henleggelse. Vi mener at det skal gis klare og tydelige politiske signaler om at henleggelse med kapasitetsmessig begrunnelse skal man være svært tilbakeholden med – for å si det forsiktig. Nettopp denne type saker oppfatter vi som tyveri fra fellesskapet. Det er en type kriminalitet som vi faktisk har alt å tjene på blir irettesatt, slik at vi får stanset uberettigede utbetalinger fra det offentlige. Det gjør sitt til at jeg mener at det er viktig at vi faktisk får grepet fatt i dette.

Når det gjelder debatten rundt Oslo-politiet, står man overfor mange informasjonsmessige utfordringer, nettopp for å vise hvor mye man faktisk får igjen for bl.a. de 1,4 milliarder kr man bruker.

Hans Olav Syversen (KrF) [13:17:31]: Jeg skal prøve å holde tiden.

Jeg er i det store og hele enig med justisministeren i det overordnede. Samtidig er jeg ikke helt med på å fortsette denne kroner og øre-diskusjonen. Utfordringene for et politidistrikt må først og fremst være å ta hånd om den kriminaliteten som finner sted, og – enda mer – å legge inn kroner til forebygging, slik at man faktisk kan unngå kriminalitet. Da blir denne kronediskusjonen litt mindre interessant for meg. Hvis man i et gitt år har fått langt større oppgaver, langt større press, hjelper det lite å vise at til at man har fått x antall kroner mer, særlig hvis disse har gått til kurs, til lønnsoppgjør, etc., etc.

Mitt poeng, til slutt, er å spørre justisministeren: Mener han at Oslo-politiet nå er på det budsjettmessige nivået som svarer til utfordringene?

Statsråd Knut Storberget [13:18:37]: Jeg er veldig fornøyd med at Regjeringa har klart å øke tilskuddene til Oslo-politiet. Det har jeg gjentatt flere ganger i denne sal. Jeg mener at det var galt av den regjeringa der Kristelig Folkeparti, Høyre og Venstre satt, å kutte i bevilgningene til Oslo-politiet i 2005. Det tror jeg var uheldig. Jeg har sagt i det offentlige rom – og det står jeg ved – at man i hvert fall må få rettet opp disse kuttene, og man må videre opp. Men det er helt avhengig av at vi bl.a. får utdannet nok politifolk til å bemanne stillinger. Jeg mener at Oslo-politiet i aller høyeste grad er på vei.

Det er også en annen dimensjon i disse utfordringene. Man må anstrenge seg med hvordan man organiserer, leder og innretter arbeidet. Den innsatsen som nå gjøres i Oslo-politiet, bl.a. knyttet til trafficking, der vi har fått etablert en egen gruppe, og til gjengkriminalitet, er et godt eksempel på at Oslo-politiet kan få mer ut av sine politikonere ved å samarbeide med andre politidistrikter og med særskilte organer, og faktisk innrette etterforskningen slik at det ikke rammer økonomien. Så jeg mener Oslo-politiet gjør en god jobb, er på god vei – og vi skal bidra også videre.

S p ø r s m å l 19

May-Helen Molvær Grimstad (KrF) [13:20:00]:

Eg tillèt meg å stille følgjande spørsmål til barne- og likestillingsministeren:

«Stortinget vedtok før jul at ansvaret for enslige mindreårige asylsøkere under 15 år skal overføres til barnevernet. Det er avgjørende at disse barna blir godt ivaretatt av personale med både barnefaglig og flyktningfaglig kompetanse. I tillegg er det svært viktig at det blir ført grundig tilsyn, av hensyn til rettssikkerheten til barna.

Vil tilsyn med omsorgstiltakene bli utført i henhold til lov om barnevernstjenester og vil de enslige mindreårige også ha krav på ettervern i henhold til lov om barnevernstjenester § 1-3?»

Statsråd Karita Bekkemellem [13:20:50]: I henhold til Soria Moria-erklæringen og Stortingets bevilgning er etableringen av et omsorgstilbud i mottaksfasen for enslige mindreårige asylsøkere under 15 år igangsatt. Tilbudet skal gis i påvente av avgjørelsen i asylsaken og fram til bosetting eller eventuell retur til hjemlandet.

Departementet utarbeider nå forslag til endringer og tilpasninger i regelverket. Utgangspunktet er at de grunnleggende bestemmelsene i barnevernsloven skal gis tilsvarende anvendelse når barnet oppholder seg på omsorgssenteret, med de tilpasninger som er nødvendig for denne gruppen barn. Statlig regional barnevernsmyndighet får ansvar for å gi et omsorgstilbud ved omsorgssenteret, og det skal stilles like strenge krav til kvaliteten ved omsorgssenteret som de krav som stilles til barnevernsinstitusjoner. Det vil bli knyttet to psykologer til institusjonen. Dersom barnets behov ikke kan ivaretas på en tilfredsstillende måte ved omsorgssenteret, eller barnet ønsker opphold utenfor omsorgssenteret, skal senteret varsle den kommunale barnevernstjenesten for vurdering av om

særlige tiltak etter barnevernsloven kapittel 4 bør iverksettes. Hvert barn vil få oppnevnt en verge, og det skal utarbeides en individuell kartleggings- og tiltaksplan. Denne vil danne grunnlag for hvilke behov som må oppfylles ved eventuell bosetting eller retur til hjemlandet. Det innebærer at den bistanden barna får etter barnevernsloven, er basert på en helt konkret individuell vurdering av det enkelte barnet.

Enslige mindreårige asylsøkere vil i utgangspunktet alltid trenge et tilpasset omsorgstilbud mens de venter på bosetting eller retur. Det anses derfor ikke å være behov for at den kommunale barnevernstjenesten i hvert enkelt tilfelle iverksetter tiltak etter barnevernsloven kapittel 4, bygget på en individuell konkret vurdering av om plasseringen er nødvendig eller ikke. Det vil heller ikke være behov for slike tiltak for fullt ut å ivareta den enkeltes rettssikkerhet på senteret.

Fylkesmannen skal føre tilsyn med hvordan det enkelte barn har det på senteret, og også med selve driften av senteret, på tilsvarende måte som ved dagens barnevernsinstitusjoner. Fylkesmannen i Oslo og Akershus har fått i oppdrag å vurdere hvordan det ordinære tilsynet med institusjonene bør tilpasses denne spesielle målgruppen. Her er det viktig å presisere at tilsynet skal ha en kvalitet og et omfang som følger av dagens lovverk. Omsorgssenteret skal sikre barna et omsorgstilbud i asylsøkefasen og fram til en konkret bosetting.

Spørsmålet om ettervern blir først aktuelt etter at den enslige mindreårige er bosatt i en kommune. Ved bosetting i form av tiltak etter barnevernsloven kapittel 4 vil barnevernsloven § 1-3 gjelde på vanlig måte.

May-Helen Molvær Grimstad (KrF) [13:24:15]:

Eg takkar statsråden for svaret, og vil gjerne stille oppfølgingsspørsmål om det kommunale barnevernet.

Dersom eit barn er i ein institusjon og skal ha ei individuell vurdering, er det ut frå dagens lovgiving berre det kommunale barnevernet som kan gjere enkeltvedtak. Eg forstår statsråden slik at det kommunale barnevernet ikkje skal ha ansvar for dei einslege mindreårige asylsøkarane som er i institusjon. Korleis tenkjer då statsråden at lovverket skal fungere, dersom ein skal ha ei individuell vurdering av kvart enkelt barn? Det kan jo vere at eit barn som kjem til denne institusjonen, vil ha betre nytte av å vere i ein fosterheim mens ein ventar på behandling av saka. Det er det barnevernet som har den beste kompetansen til å vurdere. Vil det ikkje derfor vere naturleg at kommunen har det barnefaglege ansvaret, i samarbeid med ein statleg institusjon?

Statsråd Karita Bekkemellem [13:25:22]: Jeg deler på mange måter representantens bekymringer og hennes syn på de utfordringene som hun peker på, men det er viktig å se på hele intensjonen med å overføre ansvaret for denne gruppen til barnevernet. Det er ut fra en erkjennelse av at disse barna ikke har fått et godt nok faglig tilbud i mottakene der de har sittet. Når et barn er klar for en eventuell tilbakeføring til en konkret kommune, vil det, som jeg gjorde rede for i mitt svar, foreligge en type pakke som

vil følge dette barnet, der det er gjort greie for hvilken type behandlings- og omsorgstilbud – fosterhjem eller ny institusjon – det enkelte barnet har behov for. Men det vi legger opp til nå, er at hvert enkelt asylbarn vil komme til å få en individuell vurdering på en helt annen måte enn det hittil har vært lagt opp til.

Så vil jeg si (presidenten klubber) at det er en viktig bit av det kommunale selvstyret (presidenten klubber igjen) i dag – det kan jeg ta i oppfølgingen min.

May-Helen Molvær Grimstad (KrF) [13:26:34]: Eg takkar igjen statsråden.

Det eg har registrert, er at det er mange organisasjonar som har jobba for at asylbarn – når dei har kome til Noreg – må bli likestilte med norske barn når det gjeld å få oppfølging. Eg er bekymra for at det ikkje skal vere individuell vurdering av dei ulike behova med ein gong. Men ut frå det som statsråden seier her, verkar det som om barna skal vurderast individuelt ut frå kva behov dei har, sjølv om dei er på institusjon, og at ikkje barnevernet i kommunen skal ha førstelinjeansvar for desse barna, men institusjonen. Eller meiner statsråden at det er barnevernet i kommunen som skal gjere enkeltvedtak for desse barna?

Statsråd Karita Bekkemellem [13:27:22]: Nå vet jeg ikke om jeg oppfatter representanten feil, men det er helt klart at når et barn skal bosettes i en kommune, er det en viktig bit for kommunen å tilrettelegge for at barnet får nødvendig hjelp. Vi har en barnevernslov i dag som gir klare rettigheter til disse barna, og det vi legger opp til nå, er en forsterket behandling, der kommunen vil komme til å få en type pakke der ulike typer hjelpetiltak for det enkelte barnet blir skissert – tiltak som de ikke får i dag. Det er viktig å presisere at en av de viktigste oppgavene kommunene har i dag, er å sørge for at de mest utsatte, sårbare barna får hjelp.

Så ser vi også at det er behov for å samordne mer arbeidet mellom de ulike offentlige instansene. Vi vet at det er behov for mer samarbeid mellom barnevern, skole, barnehage, politi og helsemyndigheter. Det legger vi også opp til i arbeidet med denne konkrete målgruppen.

S p ø r s m å l 2 0

Vera Lysklætt (V) [13:28:50]: Mitt spørsmål går til barne- og likestillingsministeren:

«I St.meld. nr. 40 (2001-2002) ble det vist til at familieråd er en metode som kan brukes i arbeidet med samiske familier i barnevernet, da dette er en metode hvor personer i nettverket rundt familien (storfamilien) drøfter og planlegger hvordan de kan hjelpe til for å bedre livssituasjonen for barnet.

Er det statsrådets inntrykk at familieråd er tatt mer i bruk og har blitt en innarbeidet metode i arbeidet med samiske familier i barnevernet de siste årene?»

Statsråd Karita Bekkemellem [13:29:28]: Familieråd er en beslutningsmodell der barnevernet gir familien og nettverket mulighet til selv å finne løsninger og ta an-

svar for å gjennomføre disse. Familieråd oppstod i New Zealand på 1980-tallet, og modellen har siden den gang spredt seg til store deler av verden, også til vårt eget land.

Et forskningsbasert utviklingsprosjekt, Nasjonal satsing for utprøving og evaluering av familieråd i Norge, ble gjennomført fra sommeren 2003 til høsten 2006, finansiert av Barne- og likestillingsdepartementet.

Hovedkonklusjonen var at familieråd gir en overvekt av positive effekter også i forhold til tradisjonelle metoder. Det ble derfor bestemt at familieråd som alternativ beslutningsmetode i barnevernstjenesten skal implementeres over hele landet vårt. Barne-, ungdoms- og familieetaten, Bufetat, er gitt ansvaret for denne implementeringen. I løpet av prosjektperioden har mer enn 100 av landets kommuner fått opplæring i familieråd. Det er gjennomført over 400 familieråd, og aktiviteten ser vi er økende. Det er under utarbeidelse en nasjonal implementeringsplan for å sikre at alle kommuner får kompetanse til å benytte denne modellen. Familieråd er dermed generelt tatt mer i bruk.

Barne-, ungdoms- og familieetaten har i samarbeid med Barnevernets Utviklingssenter i Nord-Norge tatt initiativ til en kunnskapsstatus over relevante og eksisterende metoder og arbeidsformer for Nordkalotten.

Når det gjelder spørsmålet om familieråd har blitt en innarbeidet metode i arbeidet med samiske familier, er det ikke slik ennå. Modellen benyttes i arbeidet med samiske familier i enkelte kommuner, som f.eks. Alta, Vadsø og Tana.

Fagteam Alta har 2. mai dette år utarbeidet utkast til en samarbeidsavtale med de tre største samiske kommunene, som er Karasjok, Kautokeino og Porsanger. Kommunene har definert seg som urfolksregion, og avtalen er nå under administrativ behandling i Avjovarri-styret. Et av punktene i samarbeidsavtalen er «sammen å vurdere bruk av familieråd i saker om omsorgsovertakelse, og samarbeide om gjennomføringen».

Vi ser at det er økende interesse for modellen i andre samiske kommuner, og det diskuteres også en forskningsbasert utprøving av modellen i arbeidet med samiske familier.

Vera Lysklætt (V) [13:32:16]: Jeg takker statsråden for svaret.

Jeg mener selv at familieråd vil være en svært viktig metode å benytte i arbeidet med samiske familier i barnevernet, da det oftest er snakk om store familier, med store nettverk. I november i fjor tok jeg i et skriftlig spørsmål til statsråden opp om hun mener at samiske barns rettigheter blir godt nok ivare tatt i dagens lov om barnevernstjenester. I svaret skrev statsråden bl.a.:

«Barnevernet kan også mangle kompetanse til å vurdere betydningen av kulturell, språklig og religiøs tilhørighet, og ulike tradisjoner i de samiske lokalmiljøene.»

I St.meld. nr. 40 for 2001-2002 ble det lovet penger til utviklingsprosjekter med mål om å innarbeide samisk kulturell kunnskap i barnevernet og å utvikle samarbeid på tvers av kommunegrensene. I og med svaret fra statsrå-

den om mangel på kompetanse må vi gå ut fra at utviklingsprosjektene enten ikke er gjennomført eller ikke gav den nødvendige kunnskapen og samarbeidet. Har statsråden gjort seg opp en mening om hvilke tiltak som må settes inn for å bringe fram den nødvendige kunnskapen om kulturell, språklig og religiøs tilhørighet i de samiske lokalmiljøene?

Statsråd Karita Bekkemellem [13:33:26]: Vi ser at de ansatte i barnevernet hele tiden har behov for ny kunnskap og ny kompetanse for å kunne gi de mest utsatte barna hjelp. Derfor er det viktig at vi har fokus på hvordan utdanningen til enhver tid er, slik at vi får legge nye aspekter inn i utdanningen. Og vi ser at det temaet som representanten tar opp her i dag, er et tema som kanskje ikke har stått høyt nok oppe på dagsordenen. Derfor er det også prisverdig at det initiativet blir tatt.

Så har jeg lyst til å si at den faglige vurderingen vi har gjort så langt, er veldig positiv med hensyn til hvordan familierådene har fungert overfor disse gruppene. Det jobber Bufetat videre med, og vi håper selvfølgelig at dette også vil komme til å nå ut til flere kommuner enn dem som er under utprøving og har fått denne muligheten.

Vera Lysklætt (V) [13:34:24]: Jeg takker også for dette svaret, og mitt siste spørsmål er: Samvær mellom søsken som er blitt atskilt i forbindelse med en barnevernssak, er i dag ikke regulert av barnevernsloven. Jeg vil ikke konkludere her og nå med at loven må endres på dette punktet, men registrerer gjennom saker i media og personlige henvendelser at det finnes en del eksempler på at søsken som er blitt atskilt – mot sin vilje – ikke har fått treffe hverandre på mange år, da de f.eks. kan bo på hver sin kant av landet. Hva vil statsråden gjøre for å sikre at søsken som blir tatt hånd om av barnevernet, og som ønsker samvær med sine søsken, faktisk får det?

Statsråd Karita Bekkemellem [13:35:05]: Det er viktig å si at barnevernsloven tar utgangspunkt i at barnas beste skal følges. Hva som har skjedd i de konkrete enkeltsakene som representanten nevner, ber jeg om forståelse for at jeg ikke kan gå inn i. Men det som er viktig å vektlegge, er at barn som kommer i en så vanskelig livssituasjon, selvfølgelig ikke skal bli frarøvet mer enn nødvendig. Det er helt opplagt at kjærligheten til ens søsken er viktig. Det er også viktig at de biologiske båndene mellom søsken blir ivaretatt på en forsvarlig og god måte. Jeg kjenner ikke til disse enkeltsakene, men vil presisere veldig tydelig hva som ligger av bestemmelser i dagens lovverk, og det er viktig at barnevernet påser at de blir etterfulgt.

S p ø r s m å l 2 1

Sonja Irene Sjøli (H) [13:36:04]: Jeg har et spørsmål til helse- og omsorgsministeren:

«Det er en klar politisk målsetting å styrke tilbudet til rusavhengige, og de regionale helseforetakene er i flere år instruert om å prioritere en styrking av det spesialiserte,

tverrfaglige behandlingstilbudet til disse pasientene. Ifølge data fra Oppsøkende og koordinerende tjeneste i Oslo kommune ble 85 personer som hadde behov for avrusning, avvist på grunn av manglende kapasitet i løpet av uke 31–40 i 2006.

Hva gjør statsråden for å sikre at alle som har behov for det, får et tilbud om avrusning?»

Statsråd Sylvia Brustad [13:36:20]: Regjeringa har et klart mål om å styrke tilbudet til rusmiddelavhengige. Det framgår av Soria Moria-erklæringa, der vi sier at vi vil sikre rusmiddelavhengige tilgang til raskere behandling på alle nivåer i behandlings- og rehabiliteringskjeden. Dessverre har vi sett at ventetid for behandling, og kanskje i særlig grad avrusning, har vært for lang. Jeg ser det som særlig viktig at rusmiddelavhengige som ønsker det, og som trenger behandling, ikke skal vente unødige lenge, verken på avrusning eller på oppfølgende behandling og rehabilitering.

Allerede i tilleggsforslaget til statsbudsjettet for 2006 la som kjent Regjeringa inn en styrking av rusomsorgen med 91,5 mill. kr. Det har vi også fulgt opp i 2007. I alt er 220 mill. kr bevilget til rustiltak i inneværende år. I overkant av 70 mill. kr av årets midler er øremerket spesialisert rusbehandling. I årets budsjettproposisjon, for 2007, har vi sagt at 9 mill. kr skal benyttes til økt behandlingsskapasitet, og at flere avrusingsplasser skal prioriteres. Dette har jeg formidlet spesielt til de regionale helseforetakene gjennom oppdragsdokumentet. Der har jeg bedt om at den prosentvise veksten også i år skal være sterkere innenfor rus og psykiatri enn somatikk, og jeg har konkret bedt om at ventetida for avrusning skal reduseres.

I spørsmålet vises det til data fra Oslo kommune og at 85 personer som hadde behov for avrusning, ble avvist på grunn av manglende kapasitet i ukene 31–40 i 2006. Ifølge Helse Øst var det på det gjeldende tidspunkt lavere avrusingskapasitet i spesialisthelsetjenesten enn normalt fordi avrusningstilbudet i Oslo og Follo var under omlegging i den aktuelle perioden. Akuttinstitusjonen ved Ullevål universitetssykehus var under ombygging og hadde redusert drift. Avrusning ble gitt ved andre akuttinstitusjoner i tillegg til et redusert tilbud ved Ullevål. Helse Øst opplyser videre at alle henvendelser om avrusning ble behandlet, og at alle som ble henvist, fikk behandling. Enkelte fikk tilbud om avrusning på et senere tidspunkt. Montebello var en av akuttinstitusjonene som ivaretok avrusningstilbudet i omleggingsperioden. Helse Øst har opplyst at alle som søkte, fikk plass i den aktuelle perioden ved denne institusjonen. Det er snakk om 300 personer.

Jeg har fått opplyst at det har vært noe redusert kapasitet i Oslo og Follo i den aktuelle perioden. Samtidig tilsier de tilbakemeldinger jeg har fått, at man har prioritert å gi et best mulig avrusningstilbud i regionen i denne overgangsfasen.

Med Regjeringas satsing på dette området forventer jeg at rusbehandling og avrusningstilbudet styrkes ytterligere i tida som kommer. Rusmiddelavhengige skal ha de samme rettigheter som alle andre pasientgrupper når de har behov for behandling for sine rusproblemer. I den for-

bindelse vil jeg også vise til at vi nylig har oversendt et lovforslag til Stortinget om rusmiddelavhengiges rettigheter til behandling. Vi har som kjent lagt fram forslag til endringer i pasientrettighetsloven, slik at rusmiddelavhengige skal få rettigheter på lik linje med andre pasienter når de behandles for sine rusmiddelproblemer. Forslaget om en ventetidsgaranti i spesialisthelsetjenesten, som ble oversendt 27. april, omfatter også rusmiddelavhengige under 23 år.

Oppsummert: Etter opplysninger jeg har fått fra Helse Øst, er situasjonen i dag slik at de som trenger hjelp på dagen, får hjelp på dagen, og det er jeg glad for.

Sonja Irene Sjøli (H) [13:40:33]: Jeg takker for svaret.

Det er gledelig at det er tverrpolitisk enighet om å satse på rusbehandling. Men i lys av det er det ganske forstemmende å registrere at det er mange som fremdeles blir avvist når de ber om hjelp. Dette er bakgrunnen for at Høyre også venter utålmodig på den opptrappingsplanen for rusfeltet som statsråden varslet skulle komme i budsjettet i fjor, men som ennå ikke har kommet.

For ett år siden stilte jeg et spørsmål om avrusningskapasiteten ved Helse Øst på bakgrunn av, som statsråden også refererer til, bekymringene for at kapasiteten ble redusert. Men selve syretesten på at tilbudet er bra nok, er hvordan de rusavhengige selv opplever å bli møtt. Nå viser det seg altså at det var så mange som 85 mennesker som ble avvist da de trengte hjelp til avrusning, og noen ble også avvist flere ganger. På bakgrunn av dette må jeg spørre statsråden igjen om hun synes det er grunn til fremdeles å si at Helse Øst gjør et godt arbeid. Eller ser hun at det er behov for en sterkere styring fra departementets side?

Statsråd Sylvia Brustad [13:41:40]: For det første er jeg også glad for at det er tverrpolitisk stor interesse – i hvert fall blant de fleste partier – for dette feltet, for det synes jeg også borger bra for å få til et enda bedre tilbud.

Jeg kan med en gang si – og da snakker jeg selvfølgelig generelt – at vi har betydelige utfordringer innenfor rusomsorgen, det er det ingen tvil om. Det skal vi snart komme tilbake til.

Så er det helt klart at i den perioden representanten Sjøli her viser til, var det redusert kapasitet på grunn av de ting som jeg har forsøkt å redegjøre for. Det er beklagelig at noen måtte vente noe lenger. Jeg har fått opplyst fra Helse Øst at dette pr. i dag langt på vei nå skal være brakt i orden, slik at de som trenger hjelp på dagen, får hjelp på dagen. Når jeg sier det, betyr ikke det at alt er fullkomment, ei heller i Helse Øst og ei heller i Oslo. Vi vet at det er store utfordringer på mange plan knyttet til rus, og det skal jeg love at vi jobber meget aktivt med.

Sonja Irene Sjøli (H) [13:42:45]: Det var en annen problemstilling som jeg tok opp med statsråden i mai i fjor, som var knyttet til de nye retningslinjene for rusbehandling. I disse retningslinjene heter det at pasienter med alvorlige rusproblemer som ikke forventes å ha nytte av

behandling, bør få kommunale omsorgstiltak fremfor spesialisert behandling. Statsråden svarte prisverdig nok:

«Vi skal selvfølgelig ikke ha et system som fører til at de som har det største behandlingsbehovet, ikke får hjelp.»

Heldigvis ble retningslinjene stoppet, slik vi bad om, etter et betydelig engasjement fra organisasjonene innen rusfeltet. Men på bakgrunn av de tallene som ble referert fra oppsøkende tjenester, har flere organisasjoner, bl.a. Rusmiddelmissbrukernes Interesseorganisasjon, nå rettet en henvendelse til oss på Stortinget. De mener at retningslinjene som statsråden stoppet i fjor, nå praktiseres likevel. De dårligst stilte avvises og får ikke en ny sjanse til å komme ut av sin rusavhengighet. Hva vil statsråden gjøre for å sikre at en slik praksis ikke forekommer?

Statsråd Sylvia Brustad [13:43:48]: For det første skal jeg sjekke det, for det er riktig som representanten Sjøli sa, at retningslinjene ble stoppet, og det skal lages nye felles, nasjonale retningslinjer, slik at en ikke blir avhengig av hvilken helseregion en tilhører.

Så minner jeg bare igjen om det lovforslaget vi har liggende til behandling her nå, som skal gi rusmiddelavhengige et mye sterkere vern – eller rettigheter, for å bruke et annet uttrykk – som jeg håper Stortinget slutter seg til. Det skal selvsagt være slik at de som trenger hjelp, skal få det, og det er klart at de med de mest alvorlige utfordringene, ikke minst de med rusproblemer, skal få hjelp så raskt som overhodet mulig.

Så vi kommer tilbake med diverse saker som vi kan snakke nærmere om. Vi har et meget aktivt arbeid omkring det, men det er fortsatt en del ugjort. Det er helt klart.

S p ø r s m å l 2 2

Morten Høglund (FrP) [13:44:52]: Jeg vil få stille et spørsmål til helse- og omsorgsministeren:

«Det er i dag teknisk mulig å benytte GPS-baserte trygghetsalarmer, noe som gir brukere som beveger seg utenfor bolig en betydelig økt trygghet. Få kommuner har i dag et tilbud om slike alarmer. Det vil også kreve samordning mellom ulike instanser og kommuner for å gi brukerne den nødvendige sikkerhet om behov for assistanse skulle oppstå.

Vil statsråden ta initiativ til at GPS-baserte trygghetsalarmer kan bli tilgjengelige i alle norske kommuner, og at nødvendig samordning kommer på plass?»

Statsråd Sylvia Brustad [13:45:25]: Det er ingen tvil om at det er mye som kan bli teknisk mulig i framtida, også i stort omfang. Når jeg likevel i denne omgang velger å gi uttrykk for i hvert fall litt skepsis til det representanten Høglund her tar opp, om et statlig initiativ – hvis jeg har forstått det riktig – til å innføre det han kaller GPS-baserte trygghetsalarmer i alle norske kommuner, har det to årsaker:

For det første er jeg noe i tvil om statlige myndigheter skal etablere noe som kan komme til – jeg sier kan komme

til – å likne en monopolordning for en type tekniske hjelpemidler der kommunen har ansvar for å yte nødvendige omsorgstjenester.

For det andre vil utbredt bruk av GPS til overvåking av personer, selv med de beste hensikter, ha etiske og personvernmessige sider som må vurderes og gjennomtenkes. Jeg har registrert at det allerede er mange aktører på dette markedet som leverer voldsalarmer, trygghetsalarmer og overvåkingsutstyr for såkalt fri soning. Det illustrerer for så vidt det grenselandet vi befinner oss i mellom trygghet og frihetsberøvelse. Det er i denne sammenheng selvfølgelig stor forskjell på utstyr som kontinuerlig overvåker en persons bevegelser, og utstyr der en selv utløser alarmen som sporer opp hvor vedkommende befinner seg – det er helt klart. Vi har som kjent regelverk knyttet til personregisterloven og til helse- og sosiallovgivningen som regulerer nødvendige avveininger. Men jeg er veldig klar på og forberedt på at ny teknologi kan gjøre det nødvendig å vurdere de krav som må stilles til slikt utstyr, og hvordan det blir brukt også i den kommunale helse- og sosialtjenesten.

Jeg tror likevel ikke, i hvert fall ikke på det nåværende tidspunkt, at det er aktuelt fra vår side å etablere en statlig ordning for denne type hjelpemidler. Før vi tar initiativ til å innføre GPS-baserte trygghets- og overvåkingssystemer, slik representanten foreslår, bør vi etter min og Regjeringas mening nøye vurdere etiske og personvernmessige hensyn. Videre må vi selvfølgelig se ny teknologi i lys av hva slags omsorgstilbud vi ønsker å gi. Her ligger det også en viss fare. Teknologien skal ikke komme istedenfor omsorg – det har jeg ikke oppfattet at representanten har sagt heller – men være med på å støtte opp om omsorgen.

Så med andre ord: Jeg har en åpen holdning til hva som vil skje framover, og vi skal henge med i den teknologiske utvikling som skjer. I den grad det kan være positivt for folk, ikke minst innenfor den tjenesten vi her snakker om, er dette selvsagt meget interessant og noe vi vil følge nøye med på, men pr. i dag ser ikke jeg at vi skal ta et statlig initiativ i så stort omfang som jeg oppfatter at representanten Høglund egentlig tar til orde for.

Morten Høglund (FrP) [13:48:22]: Jeg vil takke statsråden for svaret – jeg opplever jo ikke at det var så positivt som jeg kunne ønsket.

Omfanget av eventuell igangsetting her har jeg ikke sett på. Vi har i min kommune, Asker, nå en bruker som av en ideell organisasjon har fått tilgang til denne alarmen, men det er et problem, for man har ikke systemet for å ta den i bruk i det kommunale omsorgsapparatet, og man er usikker. Disse brukerne er jo mer mobile og aktive, de er ikke sengeliggende. De ønsker en kvalitet på livet sitt som vi andre, og de kan bevege seg over kommunegrensene, og da må noen legge til rette for en type samordning som gjør at man kan ha den ønskede trygghet. Dette er brukere, som jeg snakker om i min sak nå, som i dag har en trygghetsalarm hos kommunen, og som selvfølgelig selv velger å ta imot et slikt tilbud. Kunne statsråden tenke

seg en forsøksordning for et begrenset antall kommuner og brukere?

Statsråd Sylvia Brustad [13:49:30]: Jeg skjønner av det representanten Høglund nå sa, at dette var litt annerledes enn det jeg hadde oppfattet av spørsmålet, at det var et litt mindre omfang det egentlig var spørsmål om.

La meg i hvert fall med en gang si at jeg har den største forståelse for at personer som representanten Høglund bl.a. her viser til som har muligheten til det, ønsker å være aktive selvfølgelig også på tvers av kommunegrensene, for det handler bl.a. om å leve et godt liv. Jeg er også svært åpen for at vi i alle mulige sammenhenger, ikke minst kommunene imellom, må se på samordning på tvers av kommunegrensene.

Så er ikke jeg beredt til å svare på spørsmålene til Høglund nå direkte over bordet, men jeg tar med meg de innspill som representanten Høglund her har, og jeg viser igjen til de innvendinger som jeg mener en i hvert fall må gå gjennom før en vurderer eventuelt å skulle gjøre noe slikt. Men når det er sagt, tar jeg med meg de innspill som representanten her har.

Morten Høglund (FrP) [13:50:36]: Jeg takker for svaret, og jeg synes den vendingen det fikk, var veldig positiv.

Jeg er helt enig med statsråden i at det har en del etiske sider, og det er en del ting som må problematiseres og komme på plass. For meg vil det aldri være aktuelt, og sikkert ikke for statsråden heller, å tvangs plassere noe slikt på noen. Vi vet heller ikke hvor stort omfang det er snakk om, men det er i dag yngre brukere med trygghetsalarm som, når de er utenfor egen bolig, opplever en usikkerhet og manglende trygghet, en trygghet de har inne i boligen. Her kan ny teknologi hjelpe, og jeg er glad for at statsråden vil ta det med seg og se på om det er noe man kan gjøre fra statens side for å sikre at disse brukerne kan få en bedre trygghetsfølelse fremover.

Statsråd Sylvia Brustad [13:51:28]: Igjen, jeg tar med meg de signaler som representanten her sender med, og så skal vi vurdere det, hensyntatt også de innvendinger jeg hadde. Så får vi komme tilbake til saken ved en senere anledning.

S p ø r s m å l 23

Harald T. Nesvik (FrP) [13:51:55]: Jeg skal få stille følgende spørsmål til helse- og omsorgsministeren:

«En har gjennom diverse oppslag i media blitt gjort oppmerksom på til dels store forskjeller i ventetider hos legevaktene i landets kommuner. Dette skyldes at de enkelte legene som har legevakt, har ansvaret for et svært ulikt antall innbyggere i sine respektive distrikt. Dette medfører svært lang ventetid noen steder.

Hva vil statsråden gjøre for å sikre at landets innbyggere slipper å vente uforholdsmessig lenge for å komme inn til legevakten?»

Statsråd Sylvia Brustad [13:52:27]: Det er helt riktig som representanten Nesvik viser til, at ventetida ved legevakta varierer veldig, hvis vi ser landet under ett. Det varierer med både sted og tid på døgnet når det gjelder ventetid og tilgjengelighet. Ulik lengde på ventetid er ikke nødvendigvis et uttrykk for at det er galt organisert, eller at det ikke er organisert i samsvar med de krav som stilles. Det er opp til legen som har vakt, å vurdere hva som er forsvarlig ventetid, hvis det av ulike grunner er nødvendig å vente.

Statens helsetilsyn gjorde høsten 2006 en oppsummering av funn ved tilsyn av kommunale legevakter i perioden 2001–2005. Rapporten avdekker områder der jeg mener det er grunn til å ha økt oppmerksomhet. Spesielt ble det pekt på kommunens ansvar for å sikre at befolkningen gis en forsvarlig legevaktjeneste gjennom hele døgnet.

Når det gjelder legevakt utenom kontortid, er det etter Helsetilsynets erfaring sjelden svikt ved organisering av selve vakta, men i små kommuner er det ingen tvil om at høy vaktbelastning kan være et problem. Dette sammen med et ønske om høyere faglig standard på tjenesten har som kjent ført til at det er opprettet interkommunale legevakter flere steder. Langt på vei har mange av de legevaktene vært svært vellykkede. De virker rekrutterende og stabiliserende på legedekninga, kvaliteten på tjenesten blir bedre, og ordninga sikrer en forsvarlig vaktplan for legene. Når vakt-distriktene blir store og effektiviteten vurderes i forhold til tilgjengelighet og tid, forventer Helsetilsynet at de ansvarlige kommunale instansene gjennomfører en risikovurdering.

På dagtid er det som kjent fastlegene som skal sørge for at de pasienter som trenger øyeblikkelig hjelp, kan mottas og vurderes. Dette ser ut til å fungere bra i de fleste mindre kommuner.

I kommuner med inntil 20 000 innbyggere kan legene tilpliktes å organisere en øyeblikkelig hjelp-beredskap på dagtid. Denne muligheten brukes i liten grad. I folkerike kommuner og større byer er det som kjent organisert daglegevakt, som i stor grad ivaretar behov for øyeblikkelig hjelp.

Det kan synes som om den enkelte lege i mindre grad føler ansvar for å ivareta plikten til øyeblikkelig hjelp i kommuner med mange leger. I store kommuner med stasjonær legevakt på dagtid er tilgjengeligheten for øyeblikkelig hjelp tilfresstillende, ifølge Helsetilsynet.

I 2002 fikk Helsetilsynet kartlagt tilgjengeligheten til vaktordningene på dagtid. Resultatene var ikke tilfredsstillende. Bare i 43 pst. av tilfellene fikk en direkte kontakt med et legekontor som hadde vakt. En ny undersøkelse som Nasjonalt kompetansesenter for legevaktmedisin gjorde i 2006, viste at tilgjengeligheten er blitt bedre. I 67 pst. av tilfellene fikk en direkte kontakt med et legekontor som hadde vakt.

I 2004 ble Nasjonalt kompetansesenter for legevaktmedisin etablert i Bergen. Senteret skal drive forskning og fagutvikling og bidra til å bygge opp og formidle faglig kunnskap om kommunal legevaktmedisin. Undersøkelser fra senteret tyder på at bedre tilgjengelighet til legevakt bl.a. må ses i sammenheng med utbygging av fastlegeord-

ninga. Bedre tilgang til fastlegen på dagtid har medført at den samlede bruken av legevakt har gått ned. Men jeg synes det er interessant at om lag 50 pst. av dem som oppsøker legevakta, gjerne kunne vente på time hos fastlegen, hvis de hadde vært sikre på at de fikk time dagen etter. Det betyr at det er en flaskehals her. Det betyr at det fortsatt er en jobb å gjøre med å komme raskere til fastlegen. Det betyr også at selv om legevakta fungerer bra mange steder i landet, gjør den ikke det overalt. Det er også slik, som representanten Nesvik peker på, at enkelte steder i landet er det for lang ventetid. Jeg kommer i innværende år til å ha særskilt fokus både på fastlegeordninga, særlig med hensyn til tilgjengelighet og ventetid, og på legevaktordninger, for å forsikre meg om at det over hele landet er tilfredsstillende hensyntatt at folk ikke skal vente lengre tid enn nødvendig når de trenger hjelp.

Til slutt vil jeg vise til at Sosial- og helsedirektoratet har innskjerpet kravet til kommunene om å etablere godt organisert legevaktordning og sørge for god tilgjengelighet i fastlegeordninga. Vi vil i samarbeid med Nasjonalt kompetansesenter for legevaktmedisin utarbeide faglige standarder for legevaktjenesten.

Så oppsummert er det mye bra, men det er fortsatt mye ugjort. Jeg kommer, som sagt, for innværende år til å ha særskilt fokus på å gjøre denne tjenesten sammen med dem det gjelder, og med brukerne, på en enda bedre måte.

Harald T. Nesvik (FrP) [13:57:23]: Jeg takker statsråden for svaret, som viser at det er helt åpenbart at statsråden har fokus på dette. Det er veldig bra, for mange pasienter som føler dette på kroppen, føler det faktisk som en stor belastning ikke å komme til på legevakten.

Vi vet også at det på organiseringssiden er mye å hente, for man får signaler knyttet til at enkelte fordi de har problemer med å komme inn til sin fastlege, faktisk bruker legevaktordningen isteden.

Videre var statsråden inne på at 67 pst. fikk tilgang når de ringte til lege. Vel, det store problemet er at 33 pst. ikke får det – det er jo nettopp der problemstillingen ligger.

Statsråden sier at hun vil følge dette opp, men spørsmålet mitt til statsråden er: Vil statsråden også følge dette opp overfor Legeforeningen, som nettopp er forhandlingsmotpart i disse sakene? På den ene siden er vi jo avhengige av å få til gode vaktordninger og samarbeidsordninger, slik at også legene kan gjøre jobben sin på en skikkelig god måte, men på den andre siden har vi pasientens interesse som må ivaretas. Da er spørsmålet til statsråden om hun også vil ta dette opp med Legeforeningen, for å få bedre tilstander.

Statsråd Sylvia Brustad [13:58:35]: Ja, det kan jeg bekrefte. Jeg har allerede hatt møte med Legeforeningen hvor dette har vært ett av mange temaer som det allerede har vært snakket om. Så det vil være naturlig når vi nå går enda dypere inn i den problematikken, at vi snakker mye med dem, at vi snakker mye med dem som har ansvar for tjenestene, og ikke minst også med brukerorganisasjonene.

Jeg kan med én gang si at selv om dette er veldig bra mange steder, er jeg helt enig med representanten Nesvik

i at det ikke er tilfredsstillende nok, når vi vet at det er såpass mange, tross alt, som må vente for lenge for å komme til fastlege i første omgang. En kommer ikke gjennom på telefon, en må vente for lenge for å komme inn. Tilsvarende blir det da ofte også lengre ventetid på legevaktene, så dette blir en slags ond sirkel. Det må det ryddes opp i, og det skal jeg i hvert fall bidra til så godt jeg kan, i samarbeid med de aktører vi skal snakke med på dette området.

Harald T. Nesvik (FrP) [13:59:33]: Ja, det er helt åpenbart at her er det mye å hente, og jeg tror også at nettopp en dialog med både brukerorganisasjonene, Legeforeningen, departementet og direktoratet kan være med på å få løst opp den knuten som her har oppstått. For vi har jo sett gjennom tid at det med legevakt har endret seg betraktelig. Mens legen før i stor grad kom hjem til deg, er det i dag forventet at pasienten i stor grad drar til den stedlige legevakt. Det har så klart vært endringer, helt nødvendige endringer, så det er ikke noen kritikk av måten man gjør det på, når jeg tar dette opp. Men vi ser store forskjeller når det gjelder hvor mange personer som er knyttet opp til de enkelte legevaktene. I det området på Sunnmøre som jeg kommer fra, varierer det helt fra 60 000 knyttet til én legevakt til 2 000–3 000 knyttet til andre. Det fører selvfølgelig til at det blir enorme forskjeller. Det går ut over befolkningen, som da må vente, særlig etter stengetid ved legekantorene og i f.eks. influensaperioder.

Vil statsråden vurdere om det skal være et regelverk knyttet til antallet personer som maksimalt kan legges inn under en legevakt?

Statsråd Sylvia Brustad [14:00:46]: Jeg vil ikke svare noe absolutt på det i dag. Jeg tror dessuten at det kan være noe vanskelig, i og med at landet vårt ser ut som det gjør. Vi har veldig mange små kommuner, og noen av dem har svært lange avstander. Det kan altså være litt vanskelig, men jeg skal ikke ha lås på noen ting på dette stadiet. Jeg er åpen for alle gode forslag når vi nå går igjennom dette. Jeg opplever at vi har et felles mål, og det er å gjøre tilgjengeligheten enda bedre.

Når det gjelder de kommunale legevaktene, er det jo kommunene som har ansvaret for dem, mens vi har ansvaret for fastlegene. Så her må vi i høyeste grad være i god dialog med kommunene, og det er jeg innstilt på.

S p ø r s m å l 24

Erna Solberg (H) [14:01:34]: Jeg tillater meg å stille følgende spørsmål til helse- og omsorgsministeren:

«Samarbeidsregjeringen gikk i St.prp. nr. 1 (2005-2006) inn for at mennesker med store bistandsbehov skulle få rett til å få hjelp i form av brukerstyrt personlig assistanse. I svar til representanten Bent Høie, datert 26. oktober 2005, uttalte statsråden at hun var tilfreds med forslaget fra Samarbeidsregjeringen, og at dette ville følges opp med et høringsnotat med det første. Det er 1 1/2 år siden.

Når har statsråden tenkt å gjøre noe?»

Statsråd Sylvia Brustad [14:02:19]: Regjeringa har gjennom Soria Moria-erklæringa gitt uttrykk for at det skal gjøres forbedringer i ordninga med brukerstyrt personlig assistanse. I likhet med representanten Solberg ser jeg meget positivt på denne ordninga.

Som representanten viser til, svarte jeg til representanten Bent Høie den 26. oktober 2005 at jeg var tilfreds med hovedinnholdet i forslaget til den avgåtte regjeringen Bondevik, slik det var skissert i St.prp. nr. 1 for 2005-2006. Jeg opplyste videre at jeg i høringsnotat ville vurdere detaljene i utforminga av bestemmelsene nærmere. Blant annet ville jeg vurdere hvor omfattende tjenestetilbudet skal være før det gis rett til å få tjenesten organisert helt eller delvis som brukerstyrt personlig assistanse.

Jeg kan opplyse representanten Solberg om at jeg holder fast ved mitt tidligere svar til Bent Høie på dette området

Det er riktig, som representanten Solberg påpeker, at arbeidet med høringsnotatet dessverre har tatt lengre tid enn forutsatt. Jeg kan opplyse at vi tar sikte på å sende dette ut på høring nå, før sommeren.

Erna Solberg (H) [14:03:38]: Det er svært mange mennesker som har et omfattende hjelpebehov for å kunne delta i et sosialt liv, i et arbeidsliv og å kunne klare hverdagsoppgavene sine. Brukerstyrt personlig assistanse er blant de tiltakene som bidrar til at man får verdighet, at man opplever å ha kontroll i sitt eget liv, at man opplever å bli ansvarliggjort som person og ikke bare være en mottaker av bistandsytelser. Det er viktige, verdifulle deler av ordningen med brukerstyrt personlig assistanse, eller som organisasjonene selv helst vil kalle det: borgerstyrt assistanse.

Jeg er forbauset over – ikke minst fordi man så klart svarte ja – at man har brukt så lang tid på å følge opp dette. Men når jeg først har muligheten, vil jeg gjerne få spørre statsråden om hvilke intensjoner hun har; når vil en eventuell ny lov om dette kunne tre i kraft?

Statsråd Sylvia Brustad [14:04:42]: For det første deler jeg fullt ut og helt den omtalen representanten Solberg har av verdien av brukerstyrt personlig assistanse, og hva det betyr for folk. Jeg mener også, på vegne av den regjeringa jeg er med i, at det er veldig viktig at folk har denne valgmuligheten.

Vi sender som sagt ut høringsnotat nå på denne sida av sommerferien, og jeg legger ikke opp til å bruke mer tid enn høyst nødvendig – en høringstid på tre måneder, som vanlig er, og så kommer et forslag til Stortinget. Det er litt avhengig av hvor fort Stortinget kan behandle det, men vi må kunne få iverksatt dette meget raskt. Så heretter skal dette gå meget raskt. Det kan jeg forsikre representanten Solberg om.

Erna Solberg (H) [14:05:31]: Det kunne være interessant å stille spørsmål om hvorfor det har tatt så lang tid når hovedprinsippene tross alt var ferdige før denne regjeringen tiltrådte. Var det fordi de ble oppfattet som vanskelige å definere? Men om de har vært vanskelig å definere,

må de i så fall også være det i det høringsnotatet som kommer. Vil definisjonen bli riktig da?

Statsråd Sylvia Brustad [14:05:56]: Jeg føler ikke noe behov for å gå inn på årsakene til at dette dessverre har tatt noe lengre tid enn forutsatt, men som sagt: Vi er nå rett rundt hjørnet med å få sendt det ut. Så skal vi legge fram et forslag som gjør at flere skal få denne muligheten, og da vil Stortinget få tilstrekkelig anledning til å diskutere innholdet i det. Og jeg er meget lydhør overfor gode forslag for å forbedre denne ordningen.

S p ø r s m å l 2 5

Elisabeth Aspaker (H) [14:06:36]: Jeg tillater meg å stille følgende spørsmål til landbruks- og matministeren:

«Jeg viser til skriftlig spørsmål nr. 663 den 23. februar om mindre fleksible og kortere åpningstider for Mattilsynet og de problemer dette har medført bl.a. ved Kirkenesterminalen. Statsråden svarte den gang at saken var under utredning med sikte på å finne en løsning. Ifølge den informasjon jeg har, er situasjonen i dag like uløst.

Hva vil statsråden gjøre for å få en snarlig avklaring om utvidelse av Mattilsynets åpningstider slik at handelsvirksomheten, bl.a. i Kirkenes, igjen kan få akseptable rammevilkår?»

Statsråd Terje Riis-Johansen [14:07:11]: Flere forhold knyttet til handelsvirksomhet med Russland har betydning for norsk næringsliv. Det gjelder særlig import og eksport av sjømat og leveranse av proviant fra Russland til russiske båter som går til norsk havn. Fellesnevneren er at disse områdene påvirkes av reglene for veterinær grensekontroll samt åpningstidene ved grensekontrollstasjonene.

Til spørsmålet fra representanten Aspaker vil jeg generelt si at matforvaltninga løpende prøver å legge til rette for ordninger som ikke virker hemmende på næringslivet ved gjennomføring av veterinær grensekontroll.

Mattilsynet har klart å få til et opplegg hvor russiske båter som ønsker å anløpe havner i Finnmark og Troms, fortsatt får lov til å ta imot forsyninger som kommer med bil fra Russland – en ordning som egentlig skulle ha vært avvirket på grunn av reglene for veterinær grensekontroll. Denne ordninga har betydning både for sjømatnæringa og for ulike servicenæringar i de nordligste fylkene.

Det er i denne sammenheng også grunn til å nevne at Mattilsynet den siste tida har gjort en betydelig innsats for å opprettholde og legge til rette for eksport av fisk til Russland.

Når det gjelder spørsmålet om åpningstider, vil jeg vise til mitt svar av 2. mars i år på representanten Aspakers spørsmål om samme tema. Mattilsynet var da i gang med å utrede hvilke nærings-, bemannings- og kostnadsmessige utfordringer Mattilsynet og næringa står overfor i Troms og Finnmark. Denne vurderinga skulle foregå i nært samarbeid med fiskeri- og havbruksnæringenes organisasjoner.

Mattilsynet var ferdig med sin utredning for noen få dager siden. Jeg vil nå vurdere Mattilsynets forslag til til-

tak sammen med fiskeri- og kystministeren for å komme fram til den beste løsninga totalt sett.

Elisabeth Aspaker (H) [14:09:00]: Man får innimellom inntrykk av at det som er store spørsmål i nord, ikke er fullt så store spørsmål i sør.

Jeg hører ministeren si at det er noen få dager siden Mattilsynet var ferdig med sine vurderinger, men jeg vet at regionkontoret leverte fra seg sin rapport den 31. mars. Det er over én måned siden.

Problemene ved Kirkenesterminalen startet over natten den 1. februar da man la om og fikk mindre fleksibilitet i forhold til håndtering av båter som kom, og last som skulle på land. Når man mister levebrødet mer eller mindre over natten, og vi nå, tre måneder senere, fortsatt ikke har noen avklaring på disse spørsmålene, lurer jeg på når landbruksministeren mener vi kan se en ende på dette. Når skal Kirkenesterminalen få vite eksakt hva slags rammebetingelser de har å forholde seg til?

Statsråd Terje Riis-Johansen [14:09:59]: For det første vil jeg avvise at store spørsmål i nord nødvendigvis er små i sør på dette området.

Når det gjelder Mattilsynets innsats innenfor denne sektoren den siste tida, har det, som naturlig er, i stor grad handlet om spørsmål knyttet til Nord-Norge og vårt forhold til Russland. Det å sikre eksporten av fisk til Russland har vært Mattilsynets største sak på dette området. Den største saken for fiskerinæringa i Nord-Norge er også knyttet til framtidige markedsmuligheter og det å kunne få solgt produktene sine. Det mener jeg er situasjonen, og det er en bevisst prioritering i forhold til en stor og viktig sak som denne.

Når det gjelder ferden videre, etter at jeg nå har fått Mattilsynets vurderinger på mitt bord, skal jeg garantere at dette skal gå raskt. Jeg er selvsagt helt enig i at hindringer for næringslivet av denne art som det er mulig å gjøre noe med, bør man forsøke å lande raskt. Vi bør forsøke å få til endringer som næringslivet kan leve med. Jeg er derfor innstilt på å behandle denne saken raskt.

Elisabeth Aspaker (H) [14:11:11]: Jeg takker statsråden for svaret. Det er helt rett, som han sier, at både Norges Råfisklag og Fiskeri- og Havbruksnæringens Landsforening er svært opptatt av at man skal finne gode løsninger på dette.

Jeg vil da utfordre statsråden her, for jeg forstår det sånn at det egentlig ikke står på Mattilsynets vilje til å ha lengre åpningstider, men at det mer er et spørsmål om penger og evne til faktisk å finansiere de utvidede åpningstidene. I lys av det som skjer med hensyn til hele nordområdeproblematikken, lurer jeg på om Regjeringen tror at deres store, strategiske satsingsområde i nord, når det kommer ned til de konkrete tiltakene, skal være gratis, at man skal omdisponere og legge bort andre ting for å gjøre mer, enten det er på Kirkenesterminalen eller andre plasser. Jeg lurer på om ministeren kan si om han faktisk har til hensikt å legge mer penger på bordet for å få en bedre tjeneste.

Statsråd Terje Riis-Johansen [14:12:12]: Skal vi ha lengre åpningstider og et utvidet tilbud på disse stedene, er det åpenbart at det koster penger. Det er en del av dette spørsmålet. Men det at det koster penger, betyr ikke at vi ikke kan få gjort det. Men en del av de vurderingene vi gjør, går selvsagt også på kostnadssiden og det å finne ulike løsninger. Det er Mattilsynet og denne regjeringa selvsagt pliktet til å se på – som også den regjeringa som Aspakers parti en gang var en del av, ville ha gjort hvis sa-

ken hadde vært aktuell den gang. Så det å ikke se på hva kostnadene er ved ulike løsninger, er ikke ansvarlig i noe spørsmål – heller ikke her. Men som sagt: Jeg tror vi skal finne en løsning på dette, og jeg er innstilt på å finne løsninga raskt.

Presidenten: Da er den ordinære spørretimen over. Ber noen om ordet før møtet heves? – Møtet er hevet.

Møtet slutt kl. 14.14.
